

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2024 – Numri: 63

Tiranë – E enjte, 11 prill 2024

PËRMBAJTJA

	Faqe
Ligj nr. 23/2024, datë 21.3.2024	Për ratifikimin e marrëveshjes së bashkëpunimit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe qeverisë së Republikës së Kosovës në fushën e arsimit të lartë dhe kërkimit shkencor..... 7547
Dekret i Presidentit nr. 137, datë 8.4.2024	Për shpallje ligji..... 7548
Ligj nr. 24/2024, datë 21.3.2024	Për ratifikimin e marrëveshjes për njohjen e kualifikimeve profesionale të infermierëve, veterinerëve, farmacistëve dhe mamive në kontekstin e Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore..... 7549
Dekret i Presidentit nr. 138, datë 8.4.2024	Për shpallje ligji..... 7565
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 9, datë 27.2.2024	Me objekt shfuqizimin e vendimeve nr. 1641, datë 28.6.2017, të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2023-207 (13), datë 18.1.2023, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë..... 7565
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 10, datë 28.2.2024	Me objekt shfuqizimin e vendimit nr. 00-2023-183, datë 31.1.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë..... 7586
Vendim i Gjykata Kushtetuese nr. 12, datë 28.2.2024	Me objekt shfuqizimin e vendimit nr. 00-2023-574, datë 26.1.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë..... 7592
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 13, datë 7.3.2024	Me objekt shfuqizimin e vendimit nr. 00-2023-739(45), datë 8.2.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Aplikimin e nenit 51, të Kodit Penal, për përgjysmimin e dënimit të caktuar me vendimin nr. 319, datë 25.10.2001, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier..... 7598

LIGJ
Nr. 23/2024

**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES
SË BASHKËPUNIMIT NDËRMJET
KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË
REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË DHE
QEVERISË SË REPUBLIKËS SË
KOSOVËS NË FUSHËN E ARSIMIT TË
LARTË DHE KËRKIMIT SHKENCOR**

Në mbështetje të neneve 78, 83 e 121, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

**KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

VENDOSI:

Neni 1

Ratifikohet marrëveshja e bashkëpunimit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe qeverisë së Republikës së Kosovës në fushën e arsimit të lartë dhe kërkimit shkencor sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij ligji dhe është pjesë përbërëse e tij.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miratuar në datën 21.3.2024.

Shpallur me dekretin nr. 137, datë 8.4.2024, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë Bajram Begaj.

**MARRËVESHJE BASHKËPUNIMI
NDËRMJET KËSHILLIT TË
MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË DHE QEVERISË SË
REPUBLIKËS SË KOSOVËS
NË FUSHËN E ARSIMIT TË LARTË
DHE KËRKIMIT SHKENCOR**

Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Ministria e Arsimit dhe Sportit e Republikës së Shqipërisë dhe Qeveria e Republikës

së Kosovës, përfaqësuar nga Ministria e Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit, në vijim referuar si “Palët”, me besimin se bashkëpunimi dypalësh në fushën e arsimit të lartë dhe kërkimit shkencor do të forcojë marrëdhëniet ndërmjet dy shteteve dhe të interesuar për të zhvilluar bashkëpunimin arsimor dhe shkencor me përfitim reciprok, kanë rënë dakord për sa vijon:

Neni 1

Palët do të inkurajojnë dhe mbështesin bashkëpunimin në fushën e arsimit dhe shkencës. Ato do të sigurojnë shkëmbimin e vazhdueshëm të informacionit mbi organizimin e institucioneve arsimore dhe të kërkimit shkencor në Republikën e Shqipërisë dhe në Republikën e Kosovës.

Neni 2

Palët do të inkurajojnë dhe mbështesin vendosjen e lidhjeve të drejtpërdrejta midis strukturave përkatëse në nivelin e ministrive, të universiteteve si dhe të institucioneve të tjera të arsimit të lartë dhe kërkimit shkencor.

Neni 3

Palët do të inkurajojnë dhe mbështesin një pjesëmarrje të gjerë të mësimeve, ekspertëve dhe kërkuesve shkencorë në seminare, simpoziume dhe konferenca ndërkombëtare të organizuara nga palët dhe do të bashkëpunojnë ngushtë në trajnimin e tyre.

Neni 4

Palët do të mbështesin një bashkëpunim aktiv të institucioneve të tyre në kuadrin e programeve arsimore të Bashkimit Evropian, të Këshillit të Evropës dhe të UNESCO-s.

Neni 5

5.1 Palët do të inkurajojnë dhe mbështesin bashkëpunimin ndërmjet komuniteteve akademike në Republikën e Shqipërisë dhe në Republikën e Kosovës nëpërmjet projekteve të përbashkëta shkencore dhe hulumtuese.

5.2 Palët do të mbështesin pjesëmarrjen e përbashkët të institucioneve arsimore dhe kërkimit

shkencor në projekte të karakterit dypalësh dhe shumëpalësh.

Neni 6

6.1. Palët do të inkurajojnë lëvizshmërinë e studentëve në të dyja vendet. Kandidatët e interesuar aplikojnë brenda njërive përgjegjëse të secilit vend. Njësitë përgjegjëse të arsimit të lartë në secilin vend, përcaktojnë kriteret dhe modalitetet për administrimin e aplikimeve dhe përzgjedhjen e tyre.

6.2. Palët do të ofrojnë bursa për studentët sipas legjislacionit në fuqi të secilit vend.

6.3 Shuma totale e bursës për studentët e të dyja Palëve do të jetë 1000 euro për vit akademik për secilin përfitues. Mënyra e shpërndarjes së bursave do të jetë në pajtim me legjislacionin e vendit përkatës.

6.4 Numri maksimal i bursave që do të ofrohen nga secila Palë është 30 (tridhjetë) bursa në vit.

6.5 Palët ngrenë grupe *ad-hoc* për të shqyrtuar kriteret dhe procedurat për alokimin e bursave.

Neni 7

Palët do të shkëmbejnë ekspertë në fushën e akreditimit të arsimit të lartë për shkëmbim përvoja dhe pjesëmarrje në procesin e akreditimit.

Neni 8

Palët do të punojnë së bashku për lehtësimin e procedurave për njohjen reciproke të certifikatave, diplomave, titujve dhe gradave shkencore të lëshuara nga institucionet arsimore të të dyja palëve.

Neni 9

9.1 Për realizimin e kësaj marrëveshjeje, palët do të ngrenë grupet e punës për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor, të cilët do të takohen në mënyrë të alternuar në Republikën e Shqipërisë dhe në Republikën e Kosovës.

9.2 Grupet e punës do të jenë të përbërë nga 3–5 veta. Ato do të realizojnë vizita në vendin e palës tjetër për shkëmbim përvoja, për një periudhë të dakordësuar në përputhje me veprimtarinë dhe parashikimet buxhetore përkatëse.

9.3 Secila palë i merr përsipër detyrimet financiare për shpenzimet e delegacionit të vet.

Neni 10

10.1 Kjo marrëveshje hyn në fuqi në datën e marrjes së njoftimit të fundit me shkrim, me të cilin Palët njoftojnë njëra-tjetrën, për përfundimin e procedurave të brendshme ligjore për hyrjen në fuqi të marrëveshjes dhe do të mbetet në fuqi për një periudhë të pacaktuar kohore.

10.2 Çdo mosmarrëveshje në interpretimin dhe zbatimin e dispozitave të kësaj marrëveshjeje zgjidhet ndërmjet palëve me mirëkuptim, ose nëpërmjet kanaleve diplomatike.

10.3 Kjo marrëveshjeje mund të ndryshojë me pëlqimin reciprok të Palëve. Ndryshimet hyjnë në fuqi me të njëjtën procedurë si marrëveshja.

10.4 Secila Palë në çdo kohë mund të kërkojë përfundimin e marrëveshjes, duke njoftuar me shkrim Palën tjetër, nëpërmjet kanaleve diplomatike. Përfundimi do të ketë efekt 6 (gjashtë) muaj pas datës së marrjes së një njoftimi të tillë.

Bërë në Tiranë, më 5.7.2023, në dy originalë, në gjuhën shqipe.

**Për Këshillin e
Ministrave të
Republikës së
Shqipërisë**

MINISTËR I ARSIMIT
DHE SPORTIT
Evis Kushi

**Për Qeverinë e Republikës
së Kosovës**

MINISTËR I ARSIMIT,
SHKENCËS,
TEKNOLOGJISË DHE
INOVACIONIT
Arbërije Nagavci

DEKRET

Nr. 137, datë 8.4.2024

PËR SHPALLJE LIGJI

Në mbështetje të nenit 84, pika 1, dhe nenit 93 të Kushtetutës,

DEKRETOJ:

Shpalljen e ligjit nr. 23/2024, “Për ratifikimin e marrëveshjes së bashkëpunimit, ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës së Kosovës, në fushën e arsimit të lartë dhe kërkimit shkencor”.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj**

LIGJ
Nr. 24/2024**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES
PËR NJOHJEN E KUALIFIKIMEVE
PROFESIONALE TË INFIERMIERËVE,
VETERINERËVE, FARMACISTËVE
DHE MAMIVE NË KONTEKSTIN E
MARRËVESHJES SË TREGTISË SË LIRË TË
TË EVROPËS QENDRORE**

Në mbështetje të neneve 78, 83, pika 1, dhe 121, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

**KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË****VENDOSI:****Neni 1**

Ratifikohet marrëveshja për njohjen e kualifikimeve profesionale të infiermiereve, veterinerëve, farmacistëve dhe mamive në kontekstin e Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij ligji.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miraturar në datën 21.3.2024.

Shpallur me dekreten nr. 138, datë 8.4.2024, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj.

MARRËVESHJE**PËR NJOHJEN E KUALIFIKIMEVE
PROFESIONALE TË INFIERMIERËVE,
VETERINERËVE, FARMACISTËVE DHE
MAMIVE NË KONTEKSTIN E
MARRËVESHJES SË TREGTISË SË LIRË TË
EVROPËS QENDRORE***Preambulë*

Përfaqësuesit e Shqipërisë, Bosnjë dhe Hercegovinës, Kosovës¹, Malit të Zi, Maqedonisë së Veriut dhe Serbisë (në vijim bashkërisht “Palët” dhe individualisht “Pala”),

në kontekstin e integritetit ekonomik, në përputhje me Marrëveshjen e Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore (“CEFTA”) 2006, në përputhje me nenin V të Marrëveshjes së Përgjithshme për Tregtinë e Shërbimeve, dhe për qëllime të mëtejshme të liberalizimit të tregtisë së shërbimeve brenda CEFTA-s;

duke pasur parasysh qëllimet dhe prioritetet e përcaktuara në Planin e Veprimit të Përbashkët Rajonal të Tregut 2021–2024 (“CRM”), që synon heqjen e pengesave për njohjen e kualifikimeve profesionale, nëpërmjet miratimit dhe zbatimit të një “Kudri të Bashkimit Evropian (BE) për njohjen automatike të kualifikimeve profesionale për shtatë profesione dhe sistemin e njohjes automatike të BE-së” bazuar në bashkërendimin e kushteve minimale të trajnimit;

duke vërejtur se asnjë dispozitë e kësaj Marrëveshjeje nuk mund të interpretohet se i përjashton Palët nga të drejtat dhe detyrimet e tyre përkatëse sipas traktateve ekzistuese;

me synim inkurajimin e mobilitetit të profesionistëve, përputhjen më të mirë të aftësive me nevojat e tregut të punës dhe rritjen e produktivitetit;

duke theksuar objektivat e promovimit të harmonizimit rregullator dhe përafrimit të ligjeve dhe rregulloreve të Palëve me legjislacionin e Bashkimit Evropian (BE); në veçanti, duke synuar mundësimin e lëvizjes së lirë të profesionistëve përmes transpozimit në kuadrin rajonal të Direktivës 2005/36/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 7 shtator 2005, për njohjen e kualifikimeve profesionale, të ndryshuar me

¹ Ky përcaktim nuk cenon qëndrimet mbi statusin dhe është në përputhje me rezolutën 1244/1999 dhe Opinionin e GJND-së për shpalljen e pavarësisë së Kosovës.

Direktivën 2013/55/BE të Parlamenti Evropian dhe Këshillit, datë 20 nëntor 2013;

me synimin e sigurimit të njohjes automatike të kualifikimeve profesionale bazuar në kërkesat minimale të trajnimit dhe zbatimit të saj në të katër profesionet e përcaktuara në këtë Marrëveshje dhe Direktivën e sipërpërmendur dhe caktimin e profesioneve që plotësojnë zbatimin e kërkesave minimale të trajnimit brenda shtojcave në jo më shumë se dy vjet (përveç tre profesioneve të tjera të renditura në Marrëveshjen për njohjen e kualifikimeve profesionale të mjekëve, stomatologëve dhe arkitektëve në kontekstin e Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore, bërë më 3.11.2022),

bien dakord si më poshtë:

KREU I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1 Qëllimi

Kjo Marrëveshje përcakton rregullat për njohjen automatike të dëshmimeve të kualifikimeve formale bazuar në kushtet minimale të trajnimit brenda Palëve për akses dhe ushtrim të profesionit të rregulluar, si dhe kushtet minimale të harmonizuara të trajnimit në një ose më shumë Palë të tjera, dhe që lejojnë mbajtësit e kualifikimit në fjalë (në vijim: profesionistët) të ndjekin të njëjtin profesion në një Palë (në vijim: Pala pranuese) të ndryshme nga Pala ku ata kanë marrë kualifikimet e tyre profesionale (në vijim: Pala lëshuese).

Neni 2 Fusha e veprimit

1. Kjo Marrëveshje zbatohet për personat fizikë, siç përcaktohet në shtojcën I, të Protokollit Shtesë 6, si profesionistë të Palës lëshuese që dëshirojnë të ndjekin një profesion të rregulluar në një Palë pritëse, në bazë të kushteve minimale të harmonizuara të trajnimit, qoftë për një të vetëpunësuar ose të punësuar. Secila Palë do të lejojë një profesionist të Palës lëshuese, me dëshmi të kualifikimeve profesionale dhe formale sipas kuptimit të nenit 3(1)(b), të cilat nuk janë marrë në Palën pritëse, të ndjekë një profesion të rregulluar sipas kuptimit të nenit 3(1)(a) brenda një Pale të tillë, në përputhje me rregullat dhe legjislacionin e saj

përkatës. Kjo njohje do të respektojë kushtet minimale të trajnimit të përcaktuara në këtë Marrëveshje. Nëse dëshmitë e kualifikimit formal nuk janë në përputhje me kushtet minimale të trajnimit, siç parashikohen në këtë Marrëveshje, njohja e kualifikimit profesional do t'i nënshtrohet një sistemi të përgjithshëm njohjeje.

2. Kjo Marrëveshje zbatohet për profesionistët e mëposhtëm: infermierët, veterinerët, mamitë dhe farmacistët, siç ato përcaktohen dhe renditen përkatësisht në shtojcën I, shtojcën II, shtojcën III dhe shtojcën IV.

3. Secila Palë do t'i paraqesë Grupit të Përbashkët të Punës për Njohjen e Kualifikimeve Profesionale ligjet, rregulloret dhe dispozitat administrative që ajo miraton në lidhje me lëshimin e dëshmimeve të kualifikimeve formale në profesionet e mbuluara nga kjo Marrëveshje.

4. Për qëllime të zbatimit të kësaj Marrëveshjeje, institucionet e arsimit të lartë do të kenë programe studimi të akredituara dhe/ose programe studimi të licencuara të harmonizuara me kërkesat minimale të trajnimit, të përcaktuara në shtojcat e kësaj Marrëveshjeje.

Neni 3 Përkufizime

1. Për qëllimet e kësaj Marrëveshjeje zbatohen përkufizimet e mëposhtme:

a) “profesion i rregulluar”: një veprimtari profesionale ose grup veprimtarish profesionale, qasja në të cilën, ndjekja e së cilës ose një nga mënyrat e ndjekjes së të cilës është objekt, drejtpërdrejt ose tërthorazi, në bazë të dispozitave legjislative, rregullatore ose administrative, i kualifikimeve specifike profesionale; në veçanti, përdorimi i një titulli profesional të kufizuar nga dispozita legjislative, rregullatore ose administrative për mbajtësit e një kualifikimi të caktuar profesional do të përbëjë një mënyrë ndjekjeje (të profesionit);

b) “kualifikime profesionale”: kualifikime të vërtetuara me dëshmi të kualifikimeve formale, një dëshmi kompetence e lëshuar nga një autoritet kompetent i Palës, i caktuar në përputhje me dispozitat ligjore, rregullatore ose administrative të asaj Pale, në bazë të një kursi trajnimi ose provimi specifik dhe/ose përvojës profesionale;

c) “dëshmi e kualifikimeve formale”: diploma, certifikata dhe dëshmi të tjera të lëshuara nga një

autoritet i një Pale të caktuar, në përputhje me dispozitat ligjore, rregullatore ose administrative të asaj Pale dhe që vërtetojnë përfundimin e suksesshëm të trajnimit profesional të marrë kryesisht në një Palë;

d) “autoritet kompetent”: çdo autoritet ose organ i autorizuar nga një Palë në mënyrë specifike për të lëshuar ose marrë diploma trajnimi dhe dokumente ose informacione të tjera, për të marrë aplikimet dhe për të marrë vendimet e përmendura në këtë Marrëveshje;

e) “arsim dhe trajnim i rregulluar”: çdo trajnim i cili është i orientuar në mënyrë specifike për ndjekjen e një profesioni të caktuar dhe që përfshin një kurs ose kurse të plotësuar, sipas rastit, me trajnim profesional, ose praktikë provuese ose profesionale;

f) struktura dhe niveli i formimit profesional, periudhës së provës ose praktikës profesionale do të përcaktohet nga ligjet, rregulloret ose dispozitat administrative të Palës së interesuar ose të monitoruara, ose miratuara nga autoriteti i caktuar për këtë qëllim;

g) “përvojë profesionale”: ndjekja aktuale dhe e ligjshme me kohë të plotë ose ekuivalente me kohë të pjesshme e profesionit në fjalë në një Palë;

h) “praktikë profesionale”: një periudhë praktike profesionale e kryer nën mbikëqyrje, me kusht që të përbëjë kusht për akses në një profesion të rregulluar dhe që mund të ndodhë ose gjatë, ose pas përfundimit të një arsimimi që çon në një kualifikim;

i) “person fizik” siç përcaktohet në kuadrin e CEFTA-s;

j) “Sistemi Evropian i Transferimit dhe Akumulimit të Kredive ose Krediteve ECTS”: sistemi i krediteve për arsimin e lartë, i përdorur në Zonën Evropiane të Arsimit të Lartë;

k) Grupi i Përbashkët i Punës për Njohjen e Kualifikimeve Profesionale (GPPNJKP);

l) “CEFTA”: Marrëveshja e Tregtisë së Lirë e Evropës Qendrore;

m) “RCC”: Këshilli i Bashkëpunimit Rajonal.

Neni 4

Efektet e njohjes

1. Njohja e kualifikimeve profesionale nga Pala pritëse do t'i lejojë personat fizikë të kenë akses në atë Palë në të njëjtin profesion për të cilin ata janë të kualifikuar në Palën lëshuese dhe ta ushtrojnë atë në

Palën pritëse, në kushte jo më pak të favorshme sesa personat fizikë të saj.

KREU II

PARIMET E NJOHJES

Neni 5

Rregullat e lidhura me natyrën profesionale, ligjore ose administrative

1. Kur një profesionist lëviz, profesionisti do t'i nënshtrohet rregullave profesionale të një natyre profesionale, ligjore ose administrative, të cilat janë të lidhura drejtpërdrejt me kualifikimet profesionale, të tilla si: përkufizimi i profesionit, përdorimi i titujve dhe abuzimi i rëndë profesional, i cili lidhet drejtpërdrejt dhe specifikisht me mbrojtjen dhe sigurinë e konsumatorit, si dhe dispozitat disiplinore që zbatohen në Palën pritëse për profesionistët që ndjekin të njëjtin profesion në Palën pritëse.

Neni 6

Parimet e njohjes automatike

1. Secila Palë do të njohë dëshmitë e kualifikimeve formale si infermier përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm si veteriner, si mami dhe si farmacist, të renditura përkatësisht në shtojcën I, shtojcën II, shtojcën III dhe shtojcën IV, të cilët plotësojnë kushtet minimale të trajnimit të përmendura përkatësisht në shtojcën I, shtojcën II, shtojcën III dhe shtojcën IV, dhe për qëllime të aksesit dhe ndjekjes së veprimtarive profesionale, do t'i japin këtyre dëshmime të njëjtën fuqi, si dëshmime të kualifikimeve formale që lëshon vetë.

Dëshmi të tilla të kualifikimeve formale duhet të lëshohen nga organet kompetente të Palës lëshuese dhe të shoqërohen, sipas rastit, nga certifikatat e renditura përkatësisht në shtojcën I, shtojcën II, shtojcën III dhe shtojcën IV.

2. Këto përditësime nuk do të sjellin një ndryshim të parimeve ekzistuese thelbësore ligjore të Palëve, në lidhje me strukturën e profesioneve mbi trajnimin dhe kushtet e aksesit nga personat fizikë. Këto përditësime do të respektojnë përgjegjësinë e Palëve për organizimin e sistemeve arsimore.

Neni 7

Dispozita të përbashkëta mbi trajnimin

1. Palët, në përputhje me procedurat specifike të secilës Pale, do të sigurojnë, duke inkurajuar zhvillimin e vazhdueshëm profesional, që profesionistët, kualifikimi profesional i të cilëve mbulohet nga kjo Marrëveshje, të jenë në gjendje të përditësojnë njohuritë, aftësitë dhe kompetencat e tyre për të ruajtur një siguri dhe praktikë efektive dhe për t'u përditësuar për zhvillimet profesionale.

Neni 8

Të drejtat e fituara

1. Pa cenuar të drejtat e fituara specifike për profesionet në fjalë, në rastet kur dëshmitë e kualifikimeve formale si infermier përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm, si veteriner, si mami dhe si farmacist që kanë profesionistët e Palëve, nuk plotësojnë të gjitha kërkesat për trajnim të përmendura në këtë Marrëveshje, secila Palë do të njohë si provë të mjaftueshme dëshmitë e kualifikimeve formale të lëshuara nga këto Palë, në masën që këto dëshmi vërtetojnë përfundimin me sukses të trajnimit, i cili fillon në datat që do të propozohen nga Grupi i Përbashkët i Punës dhe shoqërohet me një certifikatë që deklaron se mbajtësit e tyre janë përfshirë efektivisht dhe ligjërisht në veprimtaritë në fjalë për të paktën tre vjet radhazi gjatë pesë viteve para dhënies së certifikatës.

KREU III**PROCEDURA PËR NJOHJEN E KUALIFIKIMEVE PROFESIONALE**

Neni 9

Procedura e përbashkët për njohjen e kualifikimeve profesionale

1. Pala pritëse do të njoftojë se e ka marrë kërkesën brenda 30 ditëve nga marrja e saj dhe do të informojë kërkuuesin për çdo dokument që mungon. Nëse kërkuesi nuk e dorëzon dokumentacionin shtesë, autoriteti kompetent e refuzon kërkesën si të paplotë, përveç rastit kur kandidati argumenton arsyet për mosrespektim të afatit.

2. Procedura për shqyrtimin e një kërkesë për autorizim për të ushtruar një profesion të rregulluar

duhet të përfundojë sa më shpejt që të jetë e mundur dhe të çojë në një vendim të arsyetuar siç duhet nga autoriteti kompetent në Palën pritëse, në çdo rast brenda tre muajve pas datës kur kërkuesi ka dorëzuar dosjen e plotë dhe në këto raste arsyet do të shpjegohen në vendimin e njohjes.

3. Vendimi ose mungesa e marrjes së një vendimi brenda afatit është objekt ankimi sipas rregullave të përgjithshme të secilës Palë.

Neni 10

Rekursi

1. Njohja e kualifikimeve profesionale do të përfshijë mundësinë për t'iu drejtuar një mekanizmi efektiv rekursi për kërkuuesin. Në rast se nuk bëhet njohja, kërkuesi duhet t'i drejtohet një autoriteti, i cili ka përbërje të ndryshme nga autoriteti që ka refuzuar kërkesën. Ky autoritet do të vendosë për ankesën pasi t'i ketë dhënë kërkuetit mundësinë për t'u dëgjuar brenda një kohe të arsyeshme.

Neni 11

Dokumentet dhe certifikatat që mund t'i kërkojnë kërkuetit në përputhje me këtë Marrëveshje**1. Dokumentet**

a) Dëshmi se personi në fjalë është person fizik në një Palë.

b) Dëshmi të kualifikimeve formale që japin akses në profesionin e rregulluar në fjalë, siç ato renditen përkatësisht në shtojcën I, shtojcën II, shtojcën III dhe shtojcën IV.

c) Dëshmi të kualifikimit profesional, sipas kuptimit të nenit 3(1)(b), e shoqëruar me certifikatën e autoritetit kompetent që deklaron se profesionisti ka qenë i angazhuar efektivisht dhe ligjërisht në veprimtaritë në fjalë për të paktën tre vjet radhazi gjatë pesë viteve para dhënies së certifikatës.

d) Kur autoriteti kompetent i një Pale pritëse kërkon nga personat që dëshirojnë të ushtrorjnë një profesion të rregulluar prova se ata kanë karakter ose reputacion të mirë ose se nuk kanë shpallur falimentin, ose nuk janë pezulluar ose ndaluar të ushtrorjnë profesionin në rast të abuzimit të rëndë profesional ose një veprë penale, Pala pritëse përkatëse do të pranojë si provë të mjaftueshme, në lidhje me kërkuetit nga Palët që dëshirojnë të ushtrorjnë atë profesion, paraqitjen e dokumenteve të lëshuara nga autoritetet kompetente të Palës

lëshuese, të cilat tregojnë se këto kërkesa janë përmbushur. Këto autoritete duhet t'i ofrojnë dokumentet brenda një periudhe prej dy muajsh.

e) Kur autoritetet kompetente të Palës lëshuese nuk lëshojnë dokumentet e përmendura në nënparagrafin e parë, këto dokumente do të zëvendësohen me një deklaratë betimi ose, për Palët të cilat nuk kanë dispozitë për deklaratën e betimit, nga një deklaratë solemne, e bërë nga personi fizik në fjalë përpara një autoriteti kompetent gjyqësor ose administrativ ose, sipas rastit, para organit profesional të kualifikuar të Palës lëshuese; ky autoritet lëshon një certifikatë që vërteton vërtetësinë e deklaratës së betimit ose të deklaratës solemne.

f) Kur një Palë pranuese kërkon nga një profesionist i saj që dëshiron të ushtrojë një profesion të rregulluar, një dokument në lidhje me shëndetin fizik ose mendor të kërkuarit, ajo Palë do të pranojë si provë të mjaftueshme paraqitjen e dokumentit të kërkuar nga Pala lëshuese. Kur Pala lëshuese nuk lëshon një dokument të tillë, Pala marrëse do të pranojë një certifikatë të lëshuar nga një autoritet kompetent në atë Palë. Në këtë rast, autoritetet kompetente të Palës lëshuese duhet të japin dokumentin e kërkuar brenda një periudhe njëmuajore.

g) Kur një Palë pranuese kërkon që profesionistët të angazhohen në një profesion të rregulluar, kërkohet:

- deklarata e gjendjes financiare të kërkuarit;
- dëshmi që kërkuari është i siguruar ndaj rreziqeve financiare që rrjedhin nga përgjegjësia profesionale e profesionistëve, në përputhje me ligjet dhe rregulloret në fuqi në Palën pritëse, në lidhje me kushtet dhe shtrirjen e mbulimit, ajo Palë do të pranojë si provë të mjaftueshme një vërtetim për këtë qëllim të lëshuar nga bankat dhe shoqëritë e sigurimit të një Pale tjetër.

Kur një Palë e kërkon këtë për profesionistët, do të sigurohet një vërtetim që konfirmon mungesën e pezullimeve të përkohshme ose përfundimtare nga ushtrimi i profesionit, ose mungesën e dënimeve penale.

2. Certifikata të tjera

Për të lehtësuar zbatimin e kësaj Marrëveshjeje, Palët mund të përcaktojnë që përveç dëshmive të kualifikimeve formale, personi fizik që plotëson kushtet e kërkuara të trajnimit, duhet të ofrojë një certifikatë nga autoritetet kompetente të tij/saj dhe

çdo Palë tjetër lëshuese që deklaron se kjo dëshmi e kualifikimeve formale plotëson kërkesat e përcaktuara në këtë Marrëveshje.

3. Formati dhe gjuha

Të gjitha dokumentet dhe certifikatat e përmendura në këtë nen do të pranohen nga autoriteti kompetent i Palës pritëse në formatin dhe gjuhën e përcaktuar në legjislacionin e Palës lëshuese. Pala pritëse ruan të drejtën për të kërkuar përkthimin e dokumenteve dhe certifikatave në një nga gjuhët e saj zyrtare prej kërkuarit.

Neni 12

Përdorimi i titujve profesionalë

a) Nëse, në një Palë pritëse, përdorimi i një titulli profesional në lidhje me një nga veprimtaritë e profesionit në fjalë është i rregulluar, kërkuarit nga Pala tjetër, të cilët janë të autorizuar për të ushtruar një profesion të rregulluar, do të përdorin titullin profesional të Palës pritëse, i cili përkon me atë profesion në atë Palë, dhe të përdorë çdo inicial të lidhur.

b) Kur një profesion në Palën pritëse është i rregulluar nga një shoqatë ose organizatë, kërkuarit nga Palët nuk do të autorizohen të përdorin titullin profesional të lëshuar nga ajo organizatë ose shoqatë, ose formën e tij të shkurtuar, përveç rasteve kur ata japin prova se janë anëtarë të shoqatës ose organizatës përkatëse.

c) Nëse shoqata ose organizata e kushtëzon anëtarësimin me kualifikime të caktuara, ajo mund ta bëjë këtë, vetëm sipas kushteve të përcaktuara në këtë Marrëveshje, në lidhje me kërkuarit e Palëve të tjera, të cilët kanë kualifikime profesionale.

Neni 13

Përdorimi i titujve akademikë

Pala pritëse do të sigurojë që personave fizikë të interesuar t'u jepet e drejta për të përdorur titujt akademikë që u janë dhënë në Palën lëshuese dhe një formë të shkurtuar të tyre, në gjuhën e Palës lëshuese. Pala pritëse mund të kërkojë që një titull të pasohet nga emri dhe adresa e dhënies ose e bordit shqyrtues që e ka dhënë atë. Kur një titull akademik i Palës lëshuese mund të ngatërrohet në Palën pritëse me një titull që, në Palën e fundit, kërkon trajnim shtesë që nuk është marrë nga përfituesi, Pala pritëse mund t'i kërkojë përfituesit të përdorë titullin

akademik të Palës lëshuese në një formë të përshtatshme, e cila do të përcaktohet nga Pala pritëse.

KREU IV RREGULLA TË HOLLËSISHME PËR NDJEKJEN E PROFESIONIT

Neni 14 Njohja e gjuhëve

1. Një Palë, nëse çmohet e nevojshme, do të kërkojë nga ofruesi i shërbimit që përfiton nga njohja e kualifikimeve profesionale, të ketë njohuri të mjaftueshme të gjuhëve të nevojshme për ushtrimin e profesionit në Palën pritëse.

2. Një Palë do të sigurojë që çdo kontroll i kryer për kontrollin e pajtueshmërisë me detyrimin sipas paragrafit 1 do të kufizohet te njohuritë e mjaftueshme të një gjuhe zyrtare të asaj Pale.

3. Çdo kontroll gjuhësor duhet të jetë proporcional me veprimtarinë që do të kryhet. Profesionisti i interesuar do të lejohet të apelojë kontrollin e tillë sipas ligjit të Palës pritëse.

KREU V BASHKËPUNIMI ADMINISTRATIV

Neni 15 Aksesi qendror në informacion

1. Palët do të sigurojnë që informacioni i mëposhtëm të jetë i disponueshëm publikisht në gjuhën angleze dhe nëpërmjet pikave të kontaktit për shërbimet:

a) një listë të të gjitha profesioneve të rregulluara në atë Palë, duke përfshirë detajet e kontaktit të personave të kontaktit për secilin profesion të rregulluar sipas nenit 18(4);

b) kërkesat dhe procedurat për të gjitha profesionet e rregulluara në atë Palë, duke përfshirë të gjitha tarifatat përkatëse që duhet të paguhet nga personat fizikë dhe dokumentet që do të dorëzohen nga personat fizikë;

c) detaje sesi të apelojnë, sipas ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative, vendimet e Palëve të miratuara në lidhje me këtë Marrëveshje.

2. Palët do të sigurojnë që informacioni i përmendur në paragrafin 1 të ofrohet në mënyrë të

qartë dhe gjithëpërfshirëse, dhe që të jetë lehtësisht i aksesueshëm në distancë dhe me mjete elektronike, dhe që të mbahet i përditësuar.

3. Palët do të sigurojnë që çdo kërkesë për informacion, drejtuar pikave të kontaktit për shërbimet, t'i jepet përgjigje sa më shpejt të jetë e mundur.

Neni 16 Grupi i Përbashkët i Punës për Njohjen e Kualifikimeve Profesionale

1. Grupi i Përbashkët i Punës për Njohjen e Kualifikimeve Profesionale (GPPNJKP) do të lehtësojë dhe mbikëqyrë zbatimin dhe vënien në jetë të kësaj Marrëveshjeje.

2. Anëtarët e GPPNJKP-së, ndër të tjera, do të ngarkohen me dhënien e informacionit dhe asistencës siç është e nevojshme në lidhje me njohjen e kualifikimeve profesionale të parashikuara në këtë Marrëveshje, të tilla si informacion mbi legjislacionin, rregulloret dhe dispozitat administrative që rregullojnë njohjen e kualifikimeve të profesionistëve.

3. Termat e referencës së GPPNJKP-së do të miratohen jo më vonë se një vit pas miratimit të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 17 Transparenca

1. Palët do t'i japin GPPNJKP-së një listë të të gjitha profesioneve ekzistuese të rregulluara, duke specifikuar veprimtaritë e mbuluara nga secili profesion, dhe një listë të arsimit dhe trajnimit të rregulluar, dhe trajnimit me një strukturë të posaçme, jo më vonë se 18 muaj pas miratimit të kësaj Marrëveshjeje. Çdo ndryshim në ato lista do t'i njoftohet gjithashtu GPPNJKP-së pa vonesa të panevojshme. Sekretariatet e CEFTA-s dhe RCC-së do të krijojnë dhe mbajnë një bazë të dhënash publike të profesioneve të rregulluara, duke përfshirë një përshkrim të përgjithshëm të veprimtarive të mbuluara nga secili profesion.

2. Palët do të shqyrtojnë nëse kërkesat sipas sistemit të tyre ligjor kufizojnë aksesin në një profesion ose ndjekjen e tij për mbajtësit e një kualifikimi specifik profesional, duke përfshirë përdorimin e titujve profesionalë dhe veprimtaritë profesionale të lejuara sipas këtij titulli, të

përmendura në këtë nen si “kërkesat” janë në përputhje me parimet e mëposhtme:

- a) kërkesat nuk duhet të jenë as drejtpërdrejt, as tërthorazi diskriminuese;
- b) kërkesat duhet të justifikohen nga arsye kryesore të interesit të përgjithshëm;
- c) kërkesat duhet të jenë të përshtatshme për të garantuar arritjen e objektivit të ndjekur dhe nuk duhet të tejkalojnë çka është e nevojshme për të arritur atë objektiv;
- d) Palët do të informojnë GPPNJKP-në për gjetjet e tyre.

Neni 18

Parimet e bashkëpunimit administrativ

1. Palët do të punojnë në bashkëpunim të ngushtë dhe do të ofrojnë ndihmë reciproke për të lehtësuar zbatimin dhe vënien në jetë të kësaj Marrëveshjeje. Ato duhet të sigurojnë konfidencialitetin e informacionit që shkëmbejnë.

2. Nëpërmjet GPPNJKP-së, Palët do të shkëmbejnë informacionin që çmojnë të nevojshëm për ndjekjen e veprimtarive sipas kësaj Marrëveshjeje. Duke vepruar në këtë mënyrë, ato do të respektojnë rregullat e mbrojtjes së të dhënave personale të parashikuara në legjislacionin përkatës të Palëve.

3. Secila Palë do të shkëmbejë informacion me Palët e tjera nëpërmjet GPPNJKP-së mbi proceset me anë të së cilave ato do të japin ose marrin dëshmi të kualifikimeve formale dhe dokumente ose informacione të tjera, dhe do të marrin kërkesa dhe do të marrin vendimet e përmendura në këtë Marrëveshje.

4. Nëpërmjet GPPNJKP-në, secila Palë do t'u sigurojë Palëve të tjera emrin e një personi kontakti për secilin profesion të rregulluar, i cili do të sigurojë të gjithë informacionin përkatës dhe do të mbështesë bashkëpunimin ndërmjet Palëve në lidhje me profesionin e rregulluar specifik përkatës.

KREU VI

DISPOZITA PËRFUNDIMTARE

Neni 19

Transpozimi

1. Palët do të miratojnë ligje, rregullore dhe dispozita administrative të nevojshme për të qenë në

përputhje me këtë Marrëveshje jo më vonë se tetëmbëdhjetë muaj nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje sipas nenit 21 të saj. Palët do të informojnë GPPNJKP-në për këtë.

Neni 20

Shtojcat

1. Të gjitha shtojcat janë pjesë përbërëse e kësaj Marrëveshjeje.

2. Informacioni që duhet të ofrohet nga Palët në shtojcën I, shtojcën II, shtojcën III dhe shtojcën IV do të sigurohet nga autoritetet kompetente dhe do t'i dorëzohet GPPNJKP-së jo më vonë se 18 muaj pasi kjo Marrëveshje të ketë hyrë në fuqi, sipas nenit 21 të saj.

3. Palët do të sigurojnë që informacioni i dhënë në shtojcën I, shtojcën II, shtojcën III dhe shtojcën IV të mbahet i përditësuar dhe të ndryshohet sipas nevojës nga GPPNJKP-ja, në përputhje me nenin 6(1)(2) të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 21

Hyrja në fuqi

1. Kjo Marrëveshje i nënshtrohet ratifikimit, pranimit ose miratimit në përputhje me kërkesat përkatëse të parashikuara nga legjislacioni i Palëve. Njoftimi zyrtar i ratifikimit, pranimit ose miratimit do të depozitohet te depozitari.

2. Kjo Marrëveshje do të hyjë në fuqi në ditën e tridhjetë pas depozitimit të njoftimit të tretë formal të ratifikimit, pranimit ose miratimit për Palët që kanë depozituar njoftimin e tyre formal të ratifikimit, pranimit ose miratimit.

3. Për çdo Palë që depoziton njoftimin e saj zyrtar të ratifikimit, pranimit ose miratimit pas datës së depozitimit të njoftimit të tretë zyrtar të ratifikimit, pranimit ose miratimit, kjo Marrëveshje do të hyjë në fuqi në ditën e tridhjetë pas datës në të cilën Pala përkatëse depoziton njoftimin e saj zyrtar të ratifikimit, pranimit ose miratimit.

4. Maqedonia e Veriut do të veprojë si depozitar dhe do të njoftojë të gjitha palët në këtë Marrëveshje për çdo njoftim të marrë në përputhje me këtë nen dhe çdo akt ose njoftim tjetër në lidhje me këtë Marrëveshje.

Neni 22
Ndryshimet

1. Secila Palë mund të propozojë ndryshime në Marrëveshje duke i dërguar një njoftim me shkrim depozitarit. Depozitari do t'ia referojë këtë njoftim GPPNJKP-së së përmendur në nenin 16 të kësaj Marrëveshjeje.

2. Propozimet e ndryshimeve do të miratohen me konsensus të të gjithë anëtarëve të GPPNJKP-së. Këto propozime do t'i referohen organit përgjegjës të CEFTA-s për Tregtinë e Shërbimeve.

3. Kur të miratohen, ndryshimet do t'u paraqiten Palëve për ratifikim ose miratim.

4. Ndryshimet hyjnë në fuqi në përputhje me rregullat dhe procedurën e përcaktuar në nenin 21.

Neni 23
Kohëzgjatja dhe denoncimi

1. Kjo Marrëveshje nënshkruhet për një periudhë të papërcaktuar kohe.

2. Çdo Palë, në çdo kohë, mund të denoncojë Marrëveshjen duke i bërë njoftim me shkrim depozitarit, i cili do të njoftojë Palët e tjera për këtë denoncim.

3. Ky denoncim do të hyjë në fuqi gjashtë muaj pas datës kur njoftohet depozitari.

Neni 24
Zgjidhja e Marrëveshjes

Të gjitha mosmarrëveshjet që lindin nga kjo Marrëveshje do të zgjidhen nëpërmjet Mekanizmit të Zgjidhjes së Mosmarrëveshjeve CEFTA 2006.

Neni 25
Aderimi nga Palët e CEFTA-s

Palët njohin të drejtat e çdo Pale të CEFTA-s për aderim në këtë Marrëveshje.

Marrëveshja hartohet në gjuhën angleze në versionin origjinal, i cili do të mbetet në zotërim të depozitarit. Secila Palë do të marrë një kopje të certifikuar të Marrëveshjes.

(Nënshkrimet)

**NJOHJA NË BAZË TË KOORDINIMIT
TË KUSHTEVE MINIMALE TË
TRAJNIMIT**

SHTOJCA I

**INFERMIERËT PËRGJEGJËS PËR
KUJDESHIN E PËRGJITHSHËM**

Të gjitha dispozitat në shtojcën I janë marrë nga Direktiva e BE-së 2005/36/KE, "Për njohjen e kualifikimeve profesionale", e ndryshuar nga Direktiva e BE-së 2013/55/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 20 nëntor 2013.

Neni 1
**Trajnimi i infermierëve përgjegjës për
kujdesin e përgjithshëm**

1. Pranimi për trajnim për infermierë përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm varet nga zotërimi i kualifikimit ose certifikatës që garanton akses, për studimet në fjalë, në universitete, institucione të arsimit të lartë të një niveli të njohur si ekuivalent, ose në shkollat profesionale, ose nëpërmjet programeve të formimit profesional për infermier.

2. Trajnimi i infermierëve përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm do të bëhet me kohë të plotë dhe do të përfshijë të paktën programin e përshkruar në nenin 3, të shtojcës I.

3. Trajnimi i infermierëve përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm do të përfshijë gjithsej të paktën tre vite studimi, të cilat mund të shprehen më tej me kredite ekuivalente ECTS dhe do të përbëhet nga të paktën 4 600 orë trajnimesh teorike dhe klinike, me kohëzgjatjen e trajnimit teorik që përfaqëson të paktën një të tretën dhe kohëzgjatjen e trajnimit klinik të paktën gjysmën e kohëzgjatjes minimale të trajnimit. Palët mund të miratojnë përjashtime të pjesshme për profesionistët që kanë marrë një pjesë të trajnimit të tyre në kurse të cilat janë të paktën të një niveli ekuivalent.

Palët do të sigurojnë që institucionet që ofrojnë trajnime infermierie të jenë përgjegjëse për koordinimin e trajnimit teorik dhe klinik gjatë të gjithë programit të studimit.

4. Edukimi teorik është ajo pjesë e trajnimit të infermierit nga e cila infermierët praktikantë fitojnë njohuritë profesionale, aftësitë dhe kompetencat e kërkuara sipas paragrafëve 6 dhe 7. Trajnimi do të

jepet nga mësuesit e kujdesit infermieror dhe nga persona të tjerë kompetentë, në universitete, arsimin e lartë, institucione të një niveli të njohura si ekuivalente ose në shkolla profesionale, ose nëpërmjet programeve të formimit profesional për infermier.

5. Trajnimi klinik është ajo pjesë e trajnimit të infermierëve ku infermierët praktikantë mësojnë, si pjesë ekipi dhe në kontakt të drejtpërdrejtë me një individ dhe/ose komunitet të shëndetshëm ose të sëmurë, të organizojnë, shpërndajnë dhe vlerësojnë kujdesin e nevojshëm gjithëpërfshirës infermieror, mbi bazën e njohurive, aftësive dhe kompetencave që kanë fituar. Infermieri praktikant mëson jo vetëm si të punojë në ekip, por edhe si të drejtojë një ekip dhe të organizojë kujdesin e përgjithshëm infermieror, duke përfshirë edukimin shëndetësor për individë dhe grupe të vogla, brenda instituteve shëndetësore ose në komunitet.

6. Trajnimi për infermierët përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm ofron siguri që profesionisti në fjalë ka fituar njohuritë dhe aftësitë e mëposhtme:

a) njohuri gjithëpërfshirëse të shkencave ku bazohet infermiera e përgjithshme, duke përfshirë kuptimin e mjaftueshëm të strukturës, funksioneve fiziologjike dhe sjelljes së personave të shëndetshëm dhe të sëmurë, dhe të marrëdhënies ndërmjet gjendjes shëndetësore dhe mjedisit fizik dhe social të qenies njerëzore;

b) njohuri mbi natyrën dhe etikën e profesionit dhe njohuri për parimet e përgjithshme të shëndetit dhe infermierisë;

c) përvojë të përshtatshme klinike; një përvojë e tillë, e cila duhet të zgjidhet për vlerën e saj të trajnimit, duhet të fitohet nën mbikëqyrjen e personelit të kualifikuar infermieror dhe në vendet ku numri i personelit të kualifikuar dhe pajisjet e disponueshme janë të përshtatshme për kujdesin infermieror të pacientit;

d) aftësinë për të marrë pjesë në trajnime praktike të personelit shëndetësor dhe përvojën e punës me personelin e tillë;

e) përvojën e punës së bashku me anëtarë të profesioneve të tjera në sektorin e shëndetësisë.

7. Kualifikimet formale si infermier përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm duhet të dëshmojnë se profesionisti në fjalë është në gjendje të zbatojë të paktën kompetencat e mëposhtme, pavarësisht nëse trajnimi është kryer në universitete, institucione të arsimit të lartë të një niveli të njohur si ekuivalent

apo shkolla profesionale, ose nëpërmjet programeve të formimit profesional për infermier:

a) kompetenca për të diagnostikuar në mënyrë të pavarur kujdesin infermieror të kërkuar, duke përdorur njohuritë aktuale teorike dhe klinike dhe për të planifikuar, organizuar dhe zbatuar kujdesin infermieror gjatë trajtimit të pacientëve në bazë të njohurive dhe aftësive të fituara, në përputhje me pikat “a”, “b” dhe “c”, të paragrafit 4, me qëllim përmirësimin e praktikës profesionale;

b) kompetenca për të punuar së bashku në mënyrë efektive me aktorë të tjerë në sektorin shëndetësor, duke përfshirë pjesëmarrjen në trajnime praktike të personelit shëndetësor, në bazë të njohurive dhe aftësive të fituara, në përputhje me pikat “d” dhe “e”, të paragrafit 4;

c) kompetenca për të fuqizuar individët, familjet dhe grupet drejt një stili të shëndetshëm jetese dhe të kujdesit për veten në bazë të njohurive dhe aftësive të fituara, në përputhje me pikat “a” dhe “b”, të paragrafit 4;

d) kompetenca për të nisur në mënyrë të pavarur masa të menjëhershme për ruajtjen e jetës dhe për të marrë masa në situata krizash dhe fatkeqësish;

e) kompetenca për të dhënë këshilla, udhëzuar dhe mbështetur në mënyrë të pavarur personat që kanë nevojë për kujdes dhe figura të lidhura me ta;

f) kompetenca për të garantuar në mënyrë të pavarur cilësinë dhe për të vlerësuar kujdesin infermieror;

g) kompetenca për të komunikuar në mënyrë gjithëpërfshirëse, në mënyrë profesionale dhe për të bashkëpunuar me anëtarë të profesioneve të tjera në sektorin e shëndetësisë;

h) kompetenca për të analizuar cilësinë e kujdesit për të përmirësuar praktikën profesionale si infermier përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm.

Neni 2

Ndjekja e veprimtarive profesionale të infermierëve përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm

Për qëllimet e kësaj Marrëveshjeje, veprimtaritë profesionale të infermierëve përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm janë veprimtaritë e ndjekura mbi baza profesionale dhe të përmendura në nenin 3 të shtojcës I.

Palët mund të parashikojnë, në legjislacionin përkatës, përjashtime të pjesshme nga pjesët e

programit të trajnimit për infermierë përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm, të renditura në nenin 3, të shtojcës I, që do të zbatohen rast pas rasti, me kusht që ajo pjesë e trajnimit të jetë ndjekur gjatë një kursi tjetër trajnimi të specializuar, të renditur në nenin 3, të shtojcës I, për të cilin profesionisti ka marrë tashmë kualifikimin profesional në një shtet Palë. Palët do të sigurojnë që përjashtimi i miratuar të barazohet me jo më shumë se gjysmën e kohëzgjatjes minimale të kursit të trajnimit në fjalë.

Çdo Palë do të njoftojë Grupin e Përbashkët të Punës dhe Palët e tjera për legjislacionin e saj përkatës për çdo përjashtim të tillë të pjesshëm.

Palët do të kushtëzojnë lëshimin e provave të trajnimit mjekësor të specializuar me zotërimin e provave të trajnimit bazë mjekësor, të përmendur në nenin 3, të shtojcës I.

Neni 3

Programi i trajnimit për infermierët përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm

1. Trajnimi që çon në dhënien e një kualifikimi formal të infermierëve përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm, do të përbëhet nga dy pjesët e mëposhtme:

A. Lëndë teorike

a) Infermiera:

- Natyra dhe etika e profesionit;
- Parimet e përgjithshme të shëndetit dhe infermierisë;
- Parimet e infermierisë në lidhje me:
- mjekësinë e përgjithshme dhe të specializuar;
- kirurgjinë e përgjithshme dhe të specializuar;
- kujdesin për fëmijët dhe pediatri;
- kujdesin në maternitet;

- shëndetin mendor dhe psikiatrinë;
- kujdesin për të moshuarit dhe gjeriatrinë;

b) Shkencat bazë:

- Anatomi dhe fiziologji;
- Patologji;
- Bakteriologji, virologji dhe parazitologji;
- Biofizikë, biokimi dhe radiologji;
- Dietologji;
- Higjienë:

- mjekësi parandaluese,

- edukim shëndetësor,

- Farmakologji;

c) Shkencat shoqërore:

- Sociologji;
- Psikologji;
- Parimet e administrimit;
- Parimet e mësimdhënies;
- Legjislacioni social dhe shëndetësor;
- Aspektet ligjore të infermierisë.

B. Udhëzime klinike:

- Infermiera në lidhje me:
- mjekësinë e përgjithshme dhe të specializuar;
- kirurgjinë e përgjithshme dhe të specializuar;
- kujdesin për fëmijët dhe pediatri;
- kujdesin në maternitet;
- shëndetin mendor dhe psikiatrinë;
- kujdesin për të moshuarit dhe gjeriatrinë;
- infermierinë në shtëpi.

2. Një ose më shumë nga këto lëndë mund të mësohen në kontekstin e disiplinave të tjera ose në lidhje me to.

3. Lëndët teorike duhet të peshohen dhe koordinohen me lëndët klinike, në mënyrë që njohuritë dhe aftësitë e përmendura në këtë shtojcë të mund të fitohen në mënyrën e duhur.

Neni 4

Dëshmi të kualifikimeve formale të infermierëve përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm

Pala	Dëshmia e kualifikimeve formale	Organi që jep kualifikimet	Titulli profesional	Data e referencës

SHTOJCA II

VETERINERËT

Të gjitha dispozitat në shtojcën II janë marrë nga Direktiva e BE-së 2005/36/KE, "Për njohjen e kualifikimeve profesionale", e ndryshuar nga Direktiva e BE-së 2013/55/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 20 nëntor 2013.

Neni 1

Trajnimi i veterinerëve

1. Trajnimi i veterinerëve përfshin gjithsej të paktën pesë vite studim teorik dhe praktik me kohë të plotë, të cilat mund të shprehen gjithashtu me kredite ekuivalente ECTS, në një universitet ose në një institut të lartë që ofron trajnim të njohur si të një niveli ekuivalent, ose nën mbikëqyrjen e një universiteti që mbulon të paktën programin e studimit të përmendur në nenin 3, të shtojcës II.

2. Pranimi në trajnimin veterinar do të kushtëzohet me zotërimin e një diplome ose certifikate që i jep të drejtë mbajtësit të hyjë, për studimet në fjalë, në universitete ose institucione të arsimit të lartë të njohura si të një niveli ekuivalent për qëllimin e studimit përkatës.

3. Trajnimi si veteriner ofron siguri se profesionisti në fjalë ka fituar njohuritë dhe aftësitë e mëposhtme:

a) njohuri të mjaftueshme të shkencave ku bazohen veprimtaritë e një veterineri dhe të ligjit përkatës të Palës, në lidhje me këto veprimtari;

b) njohuri të përshtatshme mbi strukturën, funksionet, sjelljen dhe nevojat fiziologjike të kafshëve, si dhe aftësi dhe kompetenca të nevojshme për mbarështimin, ushqimin, mirëqenien, riprodhimin dhe higjienën e tyre në përgjithësi;

c) aftësi dhe kompetenca klinike, epidemiologjike dhe analitike të nevojshme për parandalimin, diagnostikimin dhe trajtimin e sëmundjeve të kafshëve, duke përfshirë anestezinë, kirurgjinë aseptike dhe vdekjen pa dhimbje, nëse ato konsiderohen individualisht ose në grup, duke përfshirë njohuritë specifike të sëmundjeve që mund të transmetohet te njerëzit;

d) njohuri, aftësi dhe kompetenca të duhura për mjekësinë parandaluese, duke përfshirë kompetencat në lidhje me hetimet dhe certifikimin;

e) njohuri të përshtatshme për higjienën dhe teknologjinë e përfshirë në prodhimin, dhe hedhjen në qarkullim të ushqimeve për kafshë ose ushqimeve me origjinë shtazore të destinuara për konsum njerëzor, duke përfshirë aftësitë dhe kompetencat e nevojshme për të kuptuar dhe shpjeguar praktikën e mira në këtë drejtim;

f) njohuri, aftësi dhe kompetenca të nevojshme për përdorimin e përgjegjshëm dhe të arsyeshëm të produkteve mjekësore veterinarë, me qëllim trajtimin e kafshëve dhe për të garantuar sigurinë e zinxhirit ushqimor dhe mbrojtjen e mjedisit.

Neni 2

Të drejtat e përfituara të lidhura me veterinerët

Për qëllimet e kësaj Marrëveshjeje, dëshmitë e kualifikimeve formale si veteriner janë veprimtaritë e ndjekura mbi baza profesionale dhe të përmendura në nenin 3, të shtojcës II.

Palët mund të parashikojnë, në legjislacionin përkatës, përjashtime të pjesshme nga pjesët e studimeve të programit që çojnë në dëshminë e kualifikimeve formale në mjekësinë veterinarë, të renditura në nenin 3 të shtojcës II, të cilat do të zbatohen rast pas rasti, me kusht që ajo pjesë e trajnimit të jetë ndjekur gjatë një kursi tjetër trajnimi të specializuar, të renditur në nenin 3, të shtojcës II, për të cilin profesionisti ka marrë tashmë kualifikimin profesional në një Palë. Palët do të sigurojnë që përjashtimi i lejuar të barazohet me jo më shumë se gjysmën e kohëzgjatjes minimale të kursit të trajnimit në fjalë.

Çdo Palë do të njoftojë Grupin e Përbashkët të Punës dhe Palët e tjera për legjislacionin e saj në fjalë për çdo përjashtim të tillë të pjesshëm.

Palët do të kushtëzojnë lëshimin e provave të trajnimit mjekësor veterinar me zotërimin e provave të trajnimit bazë mjekësor të përmendur në nenin 3, të shtojcës II.

Neni 3

Programi i studimit për veterinarinë

Programi i studimeve që çon në evidentimin e kualifikimeve formale në mjekësinë veterinarë, duhet të përfshijë të paktën lëndët e renditura më poshtë.

Mësimi në një ose më shumë nga këto lëndë mund të jepet si pjesë ose në bashkëpunim me kurse të tjera.

A. Lëndët bazë:

- Fizika;
- Kimia;
- Biologjia e kafshëve;
- Biologjia e bimëve;
- Biomatematika.

B. Lëndë specifike

a) Shkenca bazë:

- Anatomi (duke përfshirë histologjinë dhe embriologjinë);

- Fiziologji;
- Biokimi;
- Gjenetikë;
- Farmakologji;
- Farmaci;
- Toksikologji;
- Mikrobiologji;
- Imunologji;
- Epidemiologji;
- Etikë profesionale;

b) Shkenca klinike:

- Obstetrikë;

- Patologji (duke përfshirë anatominë patologjike);

- Parazitologji;

- Mjekësi dhe kirurgji klinike (duke përfshirë anestezinë);

- Leksione klinike mbi kafshët e ndryshme shtëpiake, shpendët dhe specie kafshësh të tjera;

- Mjekësi parandaluese;

- Radiologji;

- Riprodhim dhe çrregullimet riprodhuese;

- Mjekësi veterinar publike dhe shëndet publik;

- Legjislacion veterinar dhe mjekësi mjekoligjore;

- Terapeutikë;

- Propedeutikë;

c) Prodhimi i kafshëve:

- Prodhimi i kafshëve;
- Ushqimi i kafshëve;
- Agronomi;
- Ekonomi rurale;
- Mbarështimi i kafshëve;
- Higjienë veterinarë;
- Etologjia dhe mbrojtja e kafshëve;

d) Higjiena ushqimore:

- Inspektim dhe kontroll i produkteve ushqimore shtazore apo ushqimeve me origjinë shtazore;

- Higjiena dhe teknologjia ushqimore;

- Punë praktike (përfshirë punën praktike në vendet ku bëhet thërrja dhe përpunimi i produkteve ushqimore.

Trajnimi praktik mund të jetë në formën e një periudhe trajnimit, me kusht që një trajnim i tillë të jetë me kohë të plotë, të kryhet nën kontrollin e drejtpërdrejtë të autoritetit kompetent dhe të mos kalojë gjashtë muaj brenda periudhës së përgjithshme të trajnimit prej pesë vitesh studimi.

Shpërndarja e trajnimit teorik dhe praktik midis grupeve të ndryshme të lëndëve duhet të jetë e balancuar dhe e koordinuar në mënyrë që njohuritë dhe përvoja të mund të fitohen që t'u mundësojë veterinerëve të kryejnë të gjitha detyrat e tyre.

Neni 4

Dëshmi të kualifikimeve formale të veterinerëve

Pala	Dëshmia e kualifikimeve formale	Organi që jep kualifikimet	Titulli profesional	Data e referencës

SHTOJCA III

MAMITË

Të gjitha dispozitat në shtojcën III janë marrë nga Direktiva e BE-së 2005/36/KE, "Për njohjen e kualifikimeve profesionale", e ndryshuar nga Direktiva e BE-së 2013/55/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 20 nëntor 2013.

Neni 1

Trajnimi i mamive

1. Trajnimi i mamive duhet të përfshijë gjithsej të paktën:

a) trajnim specifik me kohë të plotë si mami që përfshin të paktën tre vjet studim teorik dhe praktik (rruga I), i cili përfshin të paktën programin e përshkruar në nenin 4, të shtojcës III; ose

b) trajnim specifik me kohë të plotë si mami me kohëzgjatje prej 18 muajsh (rruga II) që përfshin të paktën programin e studimit të përshkruar në nenin 4, të shtojcës III, i cili nuk është objekt i trajnimit ekuivalent të infermierëve përgjegjës për kujdesin e përgjithshëm.

Palët do të sigurojnë që institucionet që ofrojnë trajnime për mamitë janë përgjegjëse për koordinimin e teorisë dhe praktikës gjatë të gjithë programit të studimit.

2. Pranimi në trajnimin si mami kushtëzohet nga një nga kushtet e mëposhtme:

a) zotërimi i kualifikimit ose certifikatës që siguron akses, për studimet në fjalë, për pranim në një shkollë për mami për rrugën I;

b) zotërimi i dëshmime të kualifikimeve formale si infermiere përgjegjëse për kujdesin e përgjithshëm të përmendur në nenin 4, të shtojcës III, për rrugën II.

3. Trajnimi si mami ofron siguri se profesionisti në fjalë ka fituar njohuritë dhe aftësitë e mëposhtme:

a) njohuri të hollësishme të shkencave mbi të cilat bazohen veprimtaritë e mamive, veçanërisht ndërhyrjet e mamive, obstetrikën dhe gjinekologjinë;

b) njohuri të përshtatshme për etikën e profesionit dhe legjislacionin përkatës për ushtrimin e profesionit;

c) njohuri të përshtatshme për njohuritë e përgjithshme mjekësore (funksionet biologjike, anatominë dhe fiziologjinë) dhe farmakologjinë në fushën e obstetrikës dhe të të porsalindurve, si dhe

njohuri për marrëdhëniet midis gjendjes shëndetësore dhe mjedisit fizik, dhe social të qenies njerëzore dhe sjelljes së tij;

d) përvojë të përshtatshme klinike të fituar në institucione të miratuara që i mundëson mamisë të jetë në gjendje, në mënyrë të pavarur dhe nën përgjegjësinë e saj, në masën e nevojshme dhe duke përjashtuar situatat patologjike, të menaxhojë kujdesin para lindjes, të kryejë lindjen dhe pasojat e tij në institucionet e miratuara; dhe të mbikëqyrë procesin e lindjes për nënën dhe foshnjën, kujdesin pas lindjes dhe reanimacionin neonatal gjatë pritjes së mjekut;

e) të kuptuarit e duhur të trajnimit të personelit shëndetësor dhe përvojës së punës me personelin shëndetësor.

Neni 2

Procedurat për njohjen e dëshmime të kualifikimeve formale si mami

1. Dëshmitë e kualifikimeve formale si mami, përmendur në nenin 4, të shtojcës III, do t'i nënshtrohet njohjes automatike në masën që ato plotësojnë një nga kriteret e mëposhtme:

a) trajnimin me kohë të plotë prej të paktën tre vjet si mami, i cili mund të shprehet gjithashtu me kredite ekuivalente ECTS, i përbërë nga të paktën 4 600 orë trajnim teorik dhe praktik, me të paktën një të tretën e kohëzgjatjes minimale, përfaqëson trajnimin klinik;

b) trajnimin me kohë të plotë si mami prej të paktën dy vjet, i cili mund të shprehet gjithashtu me kredite ekuivalente ECTS, të përbërë nga të paktën 3 600 orë, në varësi të zotërimit të provave të kualifikimeve formale si infermiere përgjegjëse për kujdesin e përmendur në nenin 4, në shtojcën III;

c) trajnimin me kohë të plotë si mami prej të paktën 18 muajsh, i cili përveç kësaj mund të shprehet me kredite ekuivalente ECTS, të përbërë nga të paktën 3 000 orë, në varësi të zotërimit të provave të kualifikimeve formale si infermiere përgjegjëse për kujdesin e përmendur në nenin 4, të shtojcës III, dhe të pasuar nga praktika profesionale njëvjeçare për të cilën është lëshuar një certifikatë, në përputhje me paragrafin 2.

2. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 do të lëshohet nga autoritetet kompetente në Palët. Ajo vërteton se mbajtësi, pasi të ketë marrë dëshmi të

kualifikimeve formale si mami, ka ndjekur në mënyrë të kënaqshme të gjitha veprimtaritë e një mamie për një periudhë korresponduese në një spital ose një institucion të kujdesit shëndetësor të miratuar për këtë qëllim.

Neni 3

Ndjekja e veprimtarive profesionale si mami

1. Dispozitat e këtij seksioni do të zbatohen për veprimtaritë e mamive të përcaktuara nga secila Palë, pa cenuar paragrafin 2, dhe të ndjekura sipas titujve profesionalë të përcaktuar në nenin 4, të shtojcës III.

2. Palët do të sigurojnë që mamitë të jenë në gjendje të kenë akses dhe të ndjekin të paktën veprimtaritë e mëposhtme:

a) ofrimin e informacionit dhe këshillave të qëndrueshme për planifikimin familjar;

b) diagnostikimin e shtatzënive dhe monitorimin e shtatzënive normale; kryerjen e ekzaminimeve të nevojshme për monitorimin e zhvillimit të shtatzënive normale;

c) përshkrimin ose këshillimin për ekzaminimet e nevojshme për diagnostikimin sa më të hershëm të shtatzënive në rrezik;

d) ofrimin e programeve të përgatitjes për prindërim dhe përgatitjes së plotë për lindjen e fëmijës, duke përfshirë këshilla për higjienën dhe ushqimin;

e) kujdesin dhe asistimin e nënës gjatë lindjes dhe monitorimin e gjendjes së fetusit në mitër me mjetet e duhura klinike dhe teknike;

f) kryerjen e lindjeve spontane, duke përfshirë aty ku kërkohet, epiziotomitë dhe në raste urgjente të lindjeve podalike;

g) njohjen e shenjave paralajmëruese të anomalive për nënën ose foshnjën, të cilat kërkojnë referimin te mjeku dhe ndihmën e këtij të fundit sipas rastit; marrjen e masave të nevojshme urgjente në mungesë të mjekut, veçanërisht për heqjen manuale të placentës, e ndjekur ndoshta nga ekzaminimi manual i mitrës;

h) ekzaminimin dhe kujdesin për foshnjën e porsalindur; marrjen e të gjitha iniciativave të nevojshme në rast nevojë dhe kryerjen e reanimacionit të menjëhershëm sipas nevojës;

i) kujdesin dhe monitorimin e progresit të nënës në periudhën pas lindjes dhe dhënien e të gjitha këshillave të nevojshme nënës për kujdesin

ndaj foshnjës, për t'i mundësuar asaj të sigurojë përparimin optimal të foshnjës së porsalindur;

j) kryerjen e trajtimit të përshkruar nga mjekët;

k) hartimin e raporteve të nevojshme me shkrim.

3. Palët mund të parashikojnë, në legjislacionet përkatëse, përjashtime të pjesshme nga pjesët e programit të trajnimit për mamitë, të renditura në nenin 4, të shtojcës III, për t'u zbatuar rast pas rasti, me kusht që ajo pjesë e trajnimit të jetë ndjekur gjatë një kursi tjetër trajnimi të specializuar, të renditur në nenin 4, të shtojcës III, për të cilin profesionisti ka marrë tashmë kualifikimin profesional në një Palë. Palët do të sigurojnë që përjashtimi i lejuar të barazohet me jo më shumë se gjysmën e kohëzgjatjes minimale të kursit të trajnimit në fjalë.

Çdo Palë do të njoftojë Grupin e Përbashkët të Punës dhe Palët e tjera për legjislacionin e lidhur me çdo përjashtim të tillë të pjesshëm.

Palët do të kushtëzojnë lëshimin e provave të trajnimit mjekësor të specializuar me zotërimin e provave të trajnimit bazë mjekësor, të përmendur në nenin 5, të shtojcës III.

Neni 4

Programi i trajnimit për mami (tipi I dhe II i trajnimit)

Programi i trajnimit për marrjen e dëshmive të kualifikimeve formale për mami përbëhet nga dy pjesët e mëposhtme:

A. Mësim teorik dhe teknik

a) Lëndët e përgjithshme:

- Anatomi dhe fiziologji bazë;

- Patologji bazë;

- Bakteriologji, virologji dhe parazitologji bazë;

- Biofizikë, biokimi dhe radiologji bazë;

- Higjienë, edukim shëndetësor, mjekësi parandaluese, diagnostikim i hershëm i sëmundjeve;

- Të ushqyerit dhe dietat, duke u përqendruar veçanërisht te gratë, të sapolindurit dhe foshnjat e vogla;

- Pyetje bazë të sociologjisë dhe socio-mjekësore;

- Farmakologji bazë;

- Psikologji;

- Parimet dhe metodat e mësimdhënies;

- Legjislacioni shëndetësor dhe social, dhe organizimi shëndetësor;

- Etika profesionale dhe legjislacioni profesional;

- Edukimi seksual dhe planifikimi familjar;

- Mbrojtja ligjore e nënës dhe foshnjës;

b) Lëndë që lidhen konkretisht me veprimtaritë e mamive:

- Anatomi dhe fiziologji;
- Embriologjia dhe zhvillimi i fetusit;
- Shtatzënia, lindja dhe puerperiumi;
- Patologji gjinekologjike dhe obstetrike;
- Përgatitje për lindjen dhe prindërimin, duke përfshirë aspektet psikologjike;
- Përgatitje për lindje (përfshirë njohuritë dhe përdorimin e pajisjeve teknike në obstetrikë);
- Analgjezi, anestezi dhe reanimacion;
- Fiziologjia dhe patologjia e foshnjës së porsalindur;
- Kujdesi dhe mbikëqyrja e foshnjës së porsalindur;

- Faktorët psikologjikë dhe socialë;

B. Trajnim praktik dhe klinik

Ky trajnim duhet të kryhet nën mbikëqyrjen e përshtatshme:

- Këshillim i grave shtatzëna që përfshin të paktën 100 ekzaminime para lindjes.

- Mbikëqyrje dhe kujdes për të paktën 40 gra shtatzëna.

- Kryerja nga studenti e të paktën 40 lindjeve; kur ky numër nuk mund të arrihet për shkak të mungesës së grave të disponueshme për lindje, ai mund të reduktohet në minimumin prej 30 lindje, me kusht që studenti të ndihmojë me 20 lindje të tjera.

- Pjesëmarrje aktive në lindje podalike. Kur kjo nuk është e mundur për shkak të mungesës së lindjeve të tilla, praktika mund të bëhet në një situatë të simuluar.

- Kryerja e epiziotomisë dhe fillimi i suturimit. Fillimi duhet të përfshijë leksione teorike dhe

praktikë klinike. Praktika e qepjes përfshin qepjen e plagës pas një epiziotomie dhe çarjeje të thjeshtë perineale. Kjo mund të jetë në një situatë të simuluar, nëse është absolutisht e nevojshme.

- Mbikëqyrje dhe kujdes ndaj 40 grave në rrezik gjatë shtatzënisë, lindjes ose periudhës pas lindjes.

- Mbikëqyrje dhe kujdes (duke përfshirë ekzaminimin) për të paktën 100 gra pas lindjes dhe për foshnja të porsalindura të shëndetshme.

- Vëzhgim dhe kujdes ndaj të porsalindurit që kërkojnë kujdes të veçantë, duke përfshirë foshnjat e lindura para kohe, pas lindjes, nën peshë ose të sëmurë.

- Kujdes ndaj grave me gjendje patologjike në fushën e gjinekologjisë dhe obstetrikës.

- Fillimi i kujdesit në fushën e mjekësisë dhe kirurgjisë. Fillimi duhet të përfshijë udhëzime teorike dhe praktikë klinike.

Trajnimitë teorik dhe teknik (Pjesa A e programit të trajnimit) duhet të jetë i balancuar dhe i koordinuar me trajnimin klinik (Pjesa B e të njëjtit program) në mënyrë që njohuritë dhe përvoja e renditur në këtë aneks të mund të fitohen në mënyrë të përshtatshme.

Udhëzimi klinik do të marrë trajtën e trajnimit të mbikëqyrur gjatë shërbimit në pavione të spitalit ose shërbime të tjera shëndetësore të miratuara nga autoritetet ose organet kompetente. Si pjesë e këtij trajnimit, studentët mami do të marrin pjesë në veprimtarët e pavioneve përkatëse në masën që këto veprimtari kontribuojnë për trajnimin e tyre. Atyre do t'u mësohen përgjegjësitë e përfshira në veprimtaritë e mamive.

Neni 5

Dëshmi të kualifikimeve formale të mamive

Pala	Dëshmia e kualifikimeve formale	Organi që jep kualifikimet	Titulli profesional	Data e referencës

SHTOJCA IV

FARMACISTËT

Të gjitha dispozitat në shtojcën IV janë marrë nga Direktiva e BE-së 2005/36/KE, "Për njohjen e kualifikimeve profesionale", e ndryshuar nga Direktiva e BE-së 2013/55/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 20 nëntor 2013.

Neni 1

Trajnimi si farmacist

1. Pranimi në një kurs trajnimi si farmacist varet nga zotërimi i kualifikimit ose certifikatës që siguron akses, për studimet në fjalë, në universitete, institucione të arsimit të lartë të një niveli të njohur si ekuivalent ose një institucion nën mbikëqyrjen e një universiteti.

2. Dëshmia e kualifikimeve formale si farmacist dëshmon trajnimin me kohëzgjatje të paktën pesëvjeçare, i cili mund të shprehet edhe me kreditet ekuivalente ECTS, duke përfshirë të paktën:

a) katër vjet trajnim teorik dhe praktik me kohë të plotë në një universitet ose institucion të arsimit të lartë të një niveli të njohur si ekuivalent, ose në një institucion nën mbikëqyrjen e një universiteti;

b) gjatë ose në fund të trajnimit teorik dhe praktik, stazh gjashtëmujor në një farmaci e cila është e hapur për publikun ose në një spital nën mbikëqyrjen e departamentit farmaceutik të atij spitali.

Cikli i trajnimit i përmendur në këtë paragraf, do të përfshijë të paktën programin e përshkruar në nenin 3, të shtojcës IV.

3. Trajnimi për farmacist ofron siguri që personi në fjalë ka fituar njohuritë dhe aftësitë e mëposhtme:

a) njohuri të përshtatshme për barnat dhe substancat e përdorura për prodhimin e barnave;

b) njohuri të përshtatshme për teknologjinë farmaceutike dhe testimin fizik, kimik, biologjik dhe mikrobiologjik të produkteve medicinale;

c) njohuri të përshtatshme mbi metabolizmin dhe efektet e produkteve medicinale dhe të veprimit të substancave toksike dhe përdorimit të produkteve medicinale;

d) njohuri të përshtatshme për të vlerësuar të dhënat shkencore në lidhje me barnat, në mënyrë që të jetë në gjendje të ofrojë informacionin e duhur mbi bazën e këtyre njohurive;

e) njohuri të përshtatshme për kërkesat ligjore dhe të tjera që lidhen me ndjekjen e farmacistë.

Neni 2

Ndjekja e veprimtarive profesionale si farmacist

1. Për qëllimet e kësaj Marrëveshjeje, veprimtaritë e një farmacisti janë ato, qasja dhe ndjekja e të cilave varet nga kualifikimet profesionale dhe të cilat janë të hapura për mbajtësit e dëshmive të kualifikimeve formale të llojeve të renditura në nenin 4, të shtojcës IV.

2. Palët do të sigurojnë që mbajtësit e provave të kualifikimeve formale në farmaci në nivel universitar ose të një niveli të njohur si ekuivalent që plotëson kërkesat e nenit 1, të shtojcës IV, të jenë në gjendje të kenë akses dhe të ndjekin të paktën veprimtaritë e mëposhtme, në varësi të kërkesës, kur është e përshtatshme, për përvojë shtesë profesionale:

a) përgatitjen e formës farmaceutike të produkteve medicinale;

b) prodhimin dhe testimin e produkteve medicinale;

c) testimin e produkteve medicinale në një laborator për testimin e produkteve medicinale;

d) magazinimin, ruajtjen dhe shpërndarjen e produkteve medicinale në fazën e shitjes me shumicë;

e) furnizimin, përgatitjen, testimin, ruajtjen, dhe shpërndarjen e produkteve medicinale të sigurta dhe efikase të cilësisë së kërkuar në barnatore të hapura për publikun;

f) përgatitjen, testimin, ruajtjen dhe shpërndarjen e produkteve medicinale të sigurta dhe efikase të cilësisë së kërkuar në spitale;

g) ofrimin e informacionit dhe këshillave për produktet medicinale si të tilla, duke përfshirë përdorimin e duhur të tyre;

h) raportimin e reaksioneve negative të produkteve farmaceutike tek autoritetet kompetente;

i) mbështetje të personalizuar për pacientët që administrojnë mjekimin e tyre;

j) kontribut në fushatat lokale ose vendase të shëndetit publik.

3. Nëse një Palë jep qasje ose lejon ndjekjen e një prej veprimtarive të një farmacisti në varësi të përvojës shtesë profesionale, përveç zotërimit të provave të kualifikimeve formale, të përmendura në

nenin 3, të shtojcës IV, ajo Palë do të njohë si provë të mjaftueshme në këtë aspekt, një certifikatë të lëshuar nga autoritetet kompetente në Palën lëshuese, e cila deklaron se personi në fjalë ka qenë i angazhuar në ato veprimtari në Palën lëshuese për një periudhë të ngjashme.

Neni 3

Kurset e trajnimit për farmacistë

- Biologjia e bimëve dhe kafshëve;
- Fizikë;
- Kimi e përgjithshme dhe inorganike;
- Kimi organike;
- Kimi analitike;

- Kimi farmaceutike, duke përfshirë analizat e produkteve medicinale;

- Biokimi e përgjithshme dhe e aplikuar (mjekësore);

- Anatomi dhe fiziologji; terminologji mjekësore;

- Mikrobiologji;

- Farmakologji dhe farmakoterapi;

- Teknologji farmaceutike;

- Toksikologji;

- Farmakognozë;

- Legjislacioni dhe, sipas rastit, etika profesionale.

Baraspesha midis trajnimit teorik dhe praktik, në lidhje me çdo lëndë, duhet t'i japë rëndësi të mjaftueshme teorisë për të ruajtur karakterin universitar të trajnimit.

Neni 4

Dëshmi të kualifikimeve formale të farmacistëve

Pala	Dëshmia e kualifikimeve formale	Organi që jep kualifikimet	Titulli profesional	Data e referencës

DEKRET

Nr. 138, datë 8.4.2024

PËR SHPALLJE LIGJI

Në mbështetje të nenit 84, pika 1, dhe nenit 93 të Kushtetutës,

DEKRETOJ:

Shpalljen e ligjit nr. 24/2024, “Për ratifikimin e marrëveshjes për njohjen e kualifikimeve profesionale të infermierëve, veterinerëve, farmacistëve dhe mamive në kontekstin e Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore”.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj**

VENDIM

Nr. 9, datë 27.2.2024

**NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË**

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 27.2.2024 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 33 (A) 2023 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Albert Sino, Aurel Baçi, përfaqësuar nga avokatët Ilir Daci dhe Shpati Dragoti, me prokurë.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Vjollca Hoxha, Lorela Hoxha, Sara Hoxha, Redia Hoxha, I.H. (i mitur), përfaqësuar nga avokatët Erind Mërkuri dhe Lulzim Alushaj, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 1641, datë 28.6.2017, të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2023-207 (13), datë 18.1.2023, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42, 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 71, 71/a dhe 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fiona Papajorgji, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuarve Albert Sino dhe Aurel Baçi, të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjekteve të interesuara, Vjollca Hoxha, Lorela Hoxha, Sara Hoxha, Redia Hoxha, I.H., të cilët kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Shtetasi D.H. ka themeluar shoqërinë “Top Channel” sh.p.k., me objekt të veprimtarisë ushtrimin e aktivitetit në fushën televizive, prodhim, transmetim dhe ritransmetim të programeve dhe informacioneve. Kjo shoqëri është regjistruar me vendimin nr. 25561, datë 29.3.2001, të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë dhe si ortak i vetëm dhe zotërues i 100% të kuotave të kapitalit themeltar të shoqërisë rezultoi shtetasi D.H. Me vendimin nr. 25561/6/7, datë 24.3.2006, të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë është vendosur shndërrimi i shoqërisë “Top Channel” sh.p.k. në shoqëri anonime.

2. Në datën 5.7.2007 ka hyrë në fuqi ligji nr. 9742, datë 28.5.2007, “Për transmetimet numerike në Republikën e Shqipërisë” (*ligji nr. 9742/2007*), i cili në nenin 13, pika 5, për sa i përket pronësisë së personave juridikë që gëzojnë një licencë për

operator rrjeti ose operator programesh, ka referuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 8410, datë 30.9.1998, “Për radion dhe televizionin publik dhe privat në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar. Sipas këtyre kriterëve asnjë person fizik ose juridik, vendas ose i huaj, nuk duhet të ketë më shumë se 40% të kapitalit të përgjithshëm të shoqërisë për licencimin për transmetimet televizive ose të radios. Të dyja këto ligje u shfuqizuan me ligjin nr. 97, datë 4.3.2013, “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”. Edhe paragrafi 3 i nenit 62 të ligjit të ri parashikonte, se: “*Asnjë person fizik ose juridik, vendas ose i huaj, nuk mund të ketë më shumë se 40 për qind të kapitalit të përgjithshëm të shoqërisë aksionare, që zotëron një licencë kombëtare për transmetimet audio ose një licencë kombëtare të transmetimit audioviziv*”. Me vendimin nr. 56, datë 27.7.2016, Gjykata Kushtetuese (*Gjykata*) ka shfuqizuar këtë paragraf si antikushtetues, me arsyetimin se masa nuk ishte proporcionale dhe interesi kushtetues i ligjvënësit për evitimin e monopolit dhe përqendrimit në tregun e medias përmbushej edhe pa atë kufizim.

3. Me kontratën e shitblerjes nr. 1154 rep., dhe nr. 598 kol., datë 15.6.2007, shtetasi D.H. i ka shitur 40% të aksioneve të shoqërisë “Top Channel” sh.a. (*shoqëria*) shtetasit Albert Sino dhe 20% të aksioneve shtetasit Aurel Baçi.

4. Në datën 23.5.2008 shtetasi D.H. ka ndërruar jetë dhe me vendimin nr. 5259, datë 6.6.2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur lëshimin e dëshmisë së trashëgimisë ligjore, duke caktuar si trashëgimtarë ligjorë të radhës së parë bashkëshorten pasjetuese, shtetasen Vjollca Hoxha dhe fëmijët Lorela Hoxha, Sara Hoxha, Redia Hoxha dhe I.H.

5. Trashëgimtarët e shtetasit D.H. në datën 18.1.2016, në cilësitë e aksionarëve të shoqërisë, i janë drejtuar gjykatës me padi me objekt: i. detyrimin e të paditurve (kërkuarve) t’i njohin pronarë edhe për 60% të aksioneve të shoqërisë, me pretendimin se kontrata e shitblerjes së aksioneve nr. 1154 rep., dhe nr. 598/2 kol., datë 15.6.2007, është absolutisht e pavlefshme, pasi është kryer në kundërshtim me ligjin; ii. urdhërimin e çregjistrimit nga regjistri i aksionarëve të shoqërisë të të paditurve Albert Sino dhe Aurel Baçi dhe nga regjistri i ekstraktit të saj në Qendrën Kombëtare të Regjistrimit (*QKR*), pasi titulli, në bazë të të cilit është bërë regjistrimi i tyre në regjistër, është i pavlefshëm.

6. Me vendimin nr. 5059, datë 5.2.2016, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur masën e sigurimit të padisë, kurse në lidhje me themelin e çështjes, me vendimin nr. 3873, datë 9.5.2016, ajo ka vendosur rrëzimin e padisë. Mbi bazën e ankimit të palës paditëse, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1641, datë 28.6.2017, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe detyrimin e palës së paditur (kërkuesve) të njohin pronarë paditësit edhe për 60% të aksioneve të shoqërisë, si dhe çregjistrimin nga regjistri i aksioneve të shoqërisë nga kërkuesit dhe nga regjistri i ekstraktit të shoqërisë në QKR. Kundër këtij vendimi kanë ushtruar rekurs kërkuesit në datën 13.7.2017, si dhe kundërrekurs subjektet e interesuara. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-207 (13), datë 18.1.2023, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 1641, datë 28.6.2017, të Gjykatës së Apelit Tiranë.

7. Në datën 18.5.2023 kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar sipas kërkesave të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 30.5.2023. Në datën 11.9.2023 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve. Në datën 15.9.2023 kërkuesit kanë paraqitur pretendime të reja dhe argumente shtesë në aktin “Plotësim kërkesë”. Në datën 20.9.2023 Mbledhja e Gjyqtarëve ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

8. **Kërkuesit**, në mënyrë të përmblodhur, kanë pretenduar se vendimet objekt kundërshtimi i kanë cenuar:

8.1. *Të drejtën për një proces të rregullt ligjor*, në drejtim të:

8.1.1. *Parimit të sigurisë juridike*, në tre drejtime. *Së pari*, vendimet gjyqësore kanë cenuar të drejta të fituara ligjërisht mbi bazën e një akti publik që provon blerjen e aksioneve të shoqërisë. Pala paditëse e ka humbur të drejtën e padisë, pasi ajo mund të ngrihej brenda 1 viti nga data e marrjes dijeni të veprimt dhe jo më vonë se 1 vit nga mbarimi i bashkësisë. Gjykatat kanë rishikuar një marrëdhënie juridike të konkluduar përpara noterit

10 vjet më parë, pa e thirrur këtë të fundit si dëshmitar. Marrëdhënia midis kërkuesve dhe të ndjerit D.H. është konfirmuar nga disa organe shtetërore dhe vënia në dyshim e saj cenon vetë ligjshmërinë e marrëdhënieve juridike që shoqëria ka pasur me institucionet publike dhe me të tretët. Nëse bashkëpronësia ka qenë fiktive, për pasojë edhe licenca televizive do të ishte e paligjshme, çka cenon sigurinë juridike të marrëdhënieve të televizionit me personat e tretë në drejtim të marrëveshjeve tregtare, reklamave, shërbimeve etj. *Së dyti*, vendimi i Kolegjit Civil bie ndesh me praktikën unifikuese të Kolegjeve të Bashkuara, konkretisht me vendimin unifikues nr. 932, datë 22.6.2000 (*vendimi nr. 932/2000*) dhe jurisprudencën e saj, pasi, në rastin konkret, nuk ka qartësuar se ku qëndron marrëveshja e fshehtë (kundërdeklarimi), me anë të së cilës palët të kenë rënë dakord që kontrata e lidhur midis tyre të mos sillte asnjë pasojë. *Së treti*, kërkuesve u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, megjithëse ai është një akt publik me fuqi të plotë provuese. Gjithashtu, në datën 25.9.2011 ata kanë miratuar statutin e ri të shoqërisë në të cilin konfirmohet pronësia e 60% të aksioneve, çka do të thotë se barra e provës, për të vërtetuar të kundërtën, u bie subjekteve të interesuara. Kërkuesi Albert Sino, nëpërmjet veprimeve bankare, provon likuidimet e detyrimeve të shoqërisë ndaj tij. Gjykata duhet të kërkojë nga subjektet e interesuara vënien në dispozicion të ekstrakteve bankare të periudhës 2017-2023.

8.1.2. *Standardit të arsytimit të vendimit*, pasi vendimet e gjykatave të zakonshme, për sa u takon fakteve dhe provave, nuk përmbajnë një vijë logjike dhe ligjore dhe përfundimi i arritur nuk është analizë e drejtë e çështjes. Po kështu, Gjykata e Lartë nuk është shprehur për pretendimet e kërkuesve të parashtruara në rekurs dhe vendimi i saj paraqet arsyetim arbitrar, kontradiktor dhe të sforcuar. Kjo gjykatë nuk ka argumentuar se si ka arritur në përfundimin se megjithëse kërkuesit rezultojnë pjesëmarrës në disa vendime të shoqërisë, ata nuk janë sjellë realisht si bashkaksionarë të saj dhe se efektivisht drejtimi i shoqërisë është bërë nga pala paditëse në gjykim, pavarësisht se kërkuesit kishin shumicën e votave. Gjykata e Lartë është shprehur se kërkuesit nuk rezultojnë dorëzanës në një kontratë huaje bankare, fakt i cili nuk është i vërtetë. Po kështu, fakti se kërkuesit nuk kanë tërhequr dividendë, nuk nënkupton se ata nuk janë aksionarë.

Edhe argumenti se kërkesit, nëse do të ishin aksionarë të vërtetë, do të mund të ndryshonin përbërjen e organeve drejtuese të shoqërisë, është absurd dhe jologjik.

8.1.3. *Parimit të gjykatës së caktuar me ligj, pasi, së pari,* çështja duhej të kalonte për shqyrtim në seancë gjyqësore me praninë e palëve, në kushtet e dy vendimeve diametralisht të kundërta dhe faktit se janë vënë në diskutim çështje ligji me rëndësi për praktikën gjyqësore, për sa i përket fiktivitetit të kontratës. *Së dyti,* Gjykata e Lartë, në tejkalim të kompetencave të saj, ka interpretuar ndryshe provat e administruara në gjykatat e faktit, të cilat provojnë sjelljen e kërkesve si aksionarë, duke mos i përmendur ato në vendim. Ajo ka arritur në përfundime të bazuara në aludime dhe indicie.

8.1.4. *Parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit,* pasi gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë nuk kanë marrë parasysh provat e kërkesve dhe kontratën e lidhur përpara noterit, duke i vendosur palët në pozita jo të barabarta. Edhe argumenti se moskryerja në bankë e pagesës së aksioneve passjell pavlefshmërinë e veprimit juridik është në kundërshtim me ligjin, pasi një gjë e tillë nuk ishte verifikuar nga institucioni kompetent dhe nuk ishte e parashikuar me ligj.

8.2. *Të drejtën e pronës,* të garantuar nga neni 41 i Kushtetutës, pasi, *së pari,* gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë u kanë mohuar kërkesve pronën e tyre të fituar në mënyrë të ligjshme, të cilën e zotëronin që nga viti 2008. Kërkesit janë sjellë si bashkëpronarë të aksioneve të shoqërisë duke krijuar pritshmëri të ligjshme për pronësinë e tyre. Për më tepër, kjo pronësi nuk buron vetëm nga kontrata noteriale, por edhe nga pranimi dhe njohja e tyre si të tillë nga trashëgimtarët ligjorë, të cilët për pothuajse 8 vjet i kanë ushtruar të drejtat e tyre në mënyrë të qetë dhe pa kundërshtim. *Së dyti* pronësia është fituar edhe nëpërmjet institutit të parashkrimit fitues në bazë të nenit 168 të Kodit Civil (KC), pasi aksionet janë poseduar në mënyrë të qetë për më shumë se 5 vjet. Ndërhyrja në të drejtën e pronës nuk ka ndjekur parimin e ligjshmërisë, interesit publik, qëllimit të ligjshëm dhe nuk ka respektuar parimin e proporcionalitetit.

8.3. *Lirinë e shprehjes,* të garantuar nga neni 22 i Kushtetutës dhe neni 10, paragrafi i parë, i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë u heq mundësinë kërkesve për të përpunuar politika mediatike dhe

kontribuar në shpërndarjen e ideve dhe informacionit. Kjo ndërhyrje nuk është parashikuar në ligj, nuk mbrohet interesa të ligjshme dhe nuk është e nevojshme për të arritur këtë qëllim.

8.4. *Lirinë e shtypit, radios dhe televizionit,* të garantuar nga neni 22, pika 2, i Kushtetutës, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë mund të sjellë si pasojë legjitimimin e organeve shtetërore për të konfiskuar 60% të aksioneve të shoqërisë, duke ndërhyrë dhe kontrolluar bordin drejtues, këshillin mbikëqyrës dhe çdo gazetar në linjën editoriale të informimit të publikut.

9. *Subjektet e interesuara,* në mënyrë të përmbledhur, kanë prapësuar si vijon:

9.1. *Për legjitimimin e kërkesve*

9.1.1. Kërkesit nuk legjitimohen për sa i takon pretendimit për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve i cili lidhet me marrëdhëniet që shoqëria ka pasur me personat e tretë në drejtim të marrëveshjeve tregtare, reklamave, shërbimeve etj., pasi nuk i përfaqësojnë ata dhe ky pretendim nuk është ngritur asnjëherë deri më sot. Kërkesit nuk kanë shteruar mjetet juridike për sa i përket pretendimit për cenimin e standardit të arsyetimit nga gjykata e apelit në lidhje me fiktivitetin e kontratës, pasi nuk e kanë ngritur atë në rekursin në Gjykatën e Lartë. Edhe provat e pretenduara që provojnë se marrëveshja nuk ka qenë fiktive, ndonëse janë përdorur si argumente të standardit të arsyetimit të vendimit dhe parimit të barazisë së armëve, nuk janë ngritur në mënyrën e duhur në rekurs, por në drejtim të zbatimit të nenit 94 të Kodit të Familjes (KF). As pretendimet për fitimin e pronësisë së aksioneve me parashkrim fitues dhe ai për cenimin e lirisë së shprehjes nuk janë ngritur në asnjë shkallë të gjykimit. Kërkesit nuk legjitimohen as *ratione materiae* për pretendimet që lidhen me mënyrën e interpretimit nga gjykatat të nenit 92, shkronja “ç”, të KC-së, të kontratës objekt gjykimi dhe deklaratës noteriale të vitit 2007, mënyrën e vlerësimit të provave nga gjykata e apelit dhe kërkesën e tyre për interpretimin e ndryshëm të ligjit, pasi këto janë jashtë juridiksionit të Gjykatës. Ndërsa pretendimi për vlefshmërinë e licencës së shoqërisë nuk ka lidhje me këtë gjykim.

9.2. *Për themelin e pretendimeve:*

9.2.1. Pretendimi për cenimin e *parimit të sigurisë juridike* është i pabazuar, pasi vendimi nr. 932/2000 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nuk gjen zbatim në rastin konkret, pasi ky i fundit flet për veprimet “simuluese”. Neni 92, shkronja “ç”, i KC-

së ka parashikuar se veprimet fiktive dhe ato të simuluar nuk janë e njëjta gjë. Në rastin e fiktivitetit nuk kërkohet kundërdeklarimi, siç parashikon vendimi unifikues, dhe gjykata e apelit dhe Gjkata e Lartë e kanë përcaktuar qartë se kontrata ka qenë fiktive. Edhe vendimet e tjera të Gjykatës së Lartë të pretenduara nga kërkuesit nuk kanë lidhje me rastin konkret. Nisur nga fakti se veprimi juridik ka qenë fiktiv ai përfshihet në rastet e pavlefshmërisë absolute dhe konstatimi i tyre nuk i nënshtrohet asnjë kufizimi kohor.

9.2.2. I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e *standardit të arsyetimit të vendimit*, pasi përveç faktit se kërkuesit nuk e kanë shteruar atë në rekursin në Gjykatën e Lartë, gjykata e apelit ka argumentuar fiktivitetin e kontratës dhe e ka provuar atë me mosdokumentimin e pagesave, mungesën e aktiviteteve tregtare dhe financiare të kërkuesve. Ndërsa vendimi i Gjykatës së Lartë është arsyetuar gjerësisht, e cila ka pranuar argumentet në lidhje me pamundësinë financiare të kërkuesve për të paguar detyrimin dhe u ka dhënë përgjigje të gjitha pretendimeve të ngritura në rekurs.

9.2.3. Pretendimi për *cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj* nuk qëndron, pasi, së pari, shqyrtimi i çështjes në dhomën e këshillimit nga Gjkata e Lartë është bërë me qëllim uljen e ngarkesës si një mënyrë gjykimi efikase. Së dyti, Gjkata e Lartë nuk ka administruar prova të reja, por ka vlerësuar provat në të njëjtën mënyrë si gjykata e apelit, duke i cituar ato me qëllim që vendimi të jetë sa më i arsyetuar.

9.2.4. Pretendimi për cenimin e *parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit* nuk qëndron, pasi ai është ngritur në drejtim të provave, të cilat kërkuesit i kanë paraqitur për të justifikuar dijeninë e bashkëshortes dhe zbatimin e afatit të parashkrimit të shprehur në nenin 94 të KF-së. Kërkuesit nuk kanë pasur burime për të justifikuar shumën që pretendojnë se kanë paguar. Ndërsa për sa i përket barrës së provës, kërkuesit nuk kanë sjellë asnjë dokument që të provojë se ata kanë pasur aktivitete dhe veprimtari tregtare për të justifikuar pagesën e detyrimeve që vinin nga kontrata e shitjes së aksioneve.

9.2.5. *E drejta e pronës* mund të kufizohet duke respektuar kërkesat për proces të rregullt ligjor, sikurse ka ndodhur në rastin në shqyrtim. Ndërsa pretendimi i kërkuesve për fitimin e pronësisë së aksioneve me parashkrim fitues nuk gjen zbatim në kushtet kur jemi përpara një veprimi fiktiv.

9.2.6. Për sa i përket pretendimit për cenimin e *lirisë së shprehjes*, ai është i pabazuar pasi mundësia e marrjes së pronësisë së aksioneve nga shteti nuk është ngritur asnjëherë dhe nuk provohet të ketë nisur një procedurë e tillë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesve

10. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës.

11. Në lidhje me legjitimitimin *ratione personae*, Gjykata vëren se sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, individi, si subjekt i kushtëzuar, mund të paraqesë ankim kushtetues individual vetëm për çështje që lidhen me interesat e tij, duke provuar se është cenuar në të drejtat e tij kushtetuese, pra se është viktimë e një shkeljeje dhe se pasojat nga akti i kundërshtuar janë të drejtpërdrejta dhe reale për të.

12. Gjykata konstaton se kërkuesit, ndër të tjera, kanë pretenduar cenimin e parimit të sigurisë juridike me argumentin se marrëdhënia midis tyre dhe të ndjerit D.H. është konfirmuar nga disa organe shtetërore dhe vënia në dyshim e saj cenon vetë ligjshmërinë e marrëdhënieve juridike që shoqëria ka pasur me institucionet publike dhe me të tretët. Po kështu, nëse bashkëpronësia ka qenë fiktive, për pasojë edhe licenca televizive do të ishte e paligjshme, çka cenon sigurinë juridike të marrëdhënieve të shoqërisë me personat e tretë për sa u përket marrëveshjeve tregtare, reklamave, shërbimeve etj.

13. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se kërkuesit nuk legjitimohen për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, pra për pretendimin që lidhet me marrëdhëniet që shoqëria ka pasur me personat e tretë në drejtim të marrëveshjeve tregtare, reklamave, shërbimeve etj., pasi nuk i përfaqësojnë ata, por edhe se ky pretendim nuk është ngritur më parë. Ndërsa pretendimi për vlefshmërinë e licencës së shoqërisë, sipas subjekteve të interesuara, nuk ka lidhje me këtë gjykim.

14. Gjykata, në analizë të thelbit dhe përmbajtjes së argumenteve të lartpërmendura, vlerëson se kërkuesit, të cilët kanë paraqitur kërkesë në cilësinë e tyre si individë, nuk provojnë interesin e drejtpërdrejtë, pasi nuk kanë provuar të drejtën kushtetuese të cenuar dhe interesin e tyre vetjak në këtë drejtim. Ndërsa për sa u përket pretendimeve të tjera të paraqitura në ankimin kushtetues individual, Gjykata vëren se ato lidhen me procesin gjyqësor ku kërkuesit kanë qenë palë, për rrjedhojë ata legjitimohen *ratione personae* për to.

15. Lidhur me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, Gjykata në praktikën e saj ka pranuar se, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, kërkuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike efektive, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Shterimi i mjeteve juridike efektive përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuesi, i cili përpara se t’i drejtohet Gjykatës duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura (*shih vendimet nr. 11 datë 10.3.2023; nr. 15, datë 11.3.2021; nr. 38, datë 25.4.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se kërkuesit nuk kanë shteruar mjetet juridike për sa u përket pretendimeve për cenimin e lirisë së shprehjes, si dhe për fitimin e pronësisë së aksioneve me parashkrim fitues, pasi nuk janë ngritur në asnjë shkallë të gjykimit. Po kështu, subjektet e interesuara kanë argumentuar se pretendimi për cenimin e standardit të arsytimit nga gjykata e apelit në lidhje me fiktivitetin e kontratës, nuk është ngritur në rekursin në Gjykatën e Lartë. Sipas tyre, edhe provat e pretenduara që provojnë se marrëveshja nuk ka qenë fiktive, ndonëse janë përdorur si argumente të standardit të arsytimit të vendimit dhe parimit të barazisë së armëve, nuk janë ngritur në mënyrën e

duhur në rekursin në Gjykatën e Lartë, pasi janë paraqitur në drejtim të zbatimit të nenit 94 të KF-së.

17. Gjykata vëren se pretendimi i kërkuesve që lidhet me cenimin e lirisë së shprehjes, si dhe të lirisë së shtypit, radios dhe televizionit, të garantuara në nenin 22 të Kushtetutës është parashtruar prej tyre për herë të parë në aktin e plotësimit të kërkesës së datës 15.9.2023 drejtuar Gjykatës. Gjykata konstaton se ndonëse procesi gjyqësor i kundërshtuar ka për objekt të drejtën e pronësisë së aksioneve të shoqërisë, e cila ushtron veprimtarinë e saj në fushën televizive dhe mediatike, ndërsa për ushtrimin e lirisë së shprehjes dhe të shtypit, radios e televizionit, kërkuesit në asnjë fazë të procesit gjyqësor, përfshirë edhe në rekursin në Gjykatën e Lartë, nuk rezulton të kenë ngritur pretendime dhe as nuk kanë përmendur tërthorazi ndonjë argument që të ketë lidhje me të. Në këtë kuptim, kërkuesit e kanë paraqitur këtë pretendim drejtpërdrejt përpara Gjykatës, duke mos shteruar paraprakisht mjetet juridike efektive që ata kanë pasur në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës.

18. Po kështu, për sa i përket pretendimit për fitimin e së drejtës së pronësisë së aksioneve nëpërmjet parashkrimit fitues, Gjykata vlerëson se ai mund të jetë objekt kërkimi në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nëpërmjet ushtrimit të mjeteve të tjera juridike, sikurse padia ose kundërpadia. Për rrjedhojë, në rastin konkret, përderisa kërkuesit nuk kanë ngritur kundërpadi në procesin e kundërshtuar, ata nuk kanë shteruar mjetet juridike efektive në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, për këtë arsye ky pretendim nuk mund të merret në shqyrtim. Edhe pretendimi se atyre u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, nuk është ngritur në rekursin e ushtruar në Gjykatën e Lartë, prandaj ai do të trajtohet vetëm në lidhje me pretendimet për procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë. Për sa u përket pretendimeve të tjera ndaj vendimit të gjykatës së apelit, në ndryshim nga sa pretendojnë subjektet e interesuara, kërkuesit i kanë parashtruar ato në substancë në rekurs, prandaj e kanë përmbushur kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive.

19. Në lidhje me legjitimimin *ratione temporis*, kërkesa është paraqitur në Gjykatë në datën 18.5.2023, ndërsa vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është i datës 18.1.2023. Për

rrijedhojë, kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor të përcaktuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

20. Për sa i përket legjitimitetit *ratione materiae*, Gjykata vëren se kërkesit kanë pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të parimit të sigurisë juridike, standardit të arsyetimit të vendimit, parimit të gjykatës së caktuar me ligj, parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si dhe së drejtës së pronës private, të garantuar nga neni 41 i Kushtetutës.

21. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se kërkesit nuk legjitimohen për pretendimet që lidhen me mënyrën e interpretimit nga gjykatat të nenit 92, shkronja “ç”, të KC-së, në raport me kontratën objekt gjykimi dhe deklaratën noteriale të vitit 2007, për mënyrën e vlerësimit të provave nga gjykata e apelit, si dhe për kërkesën e tyre për interpretimin e ndryshëm të ligjit, pasi këto lidhen me mënyrën e vlerësimit të provave dhe interpretimit të ligjit dhe, si të tilla, nuk i takojnë juridiksionit kushtetues të Gjykatës.

22. Gjykata vlerëson se ky prapësim i subjekteve të interesuara nuk qëndron, sepse kërkesit i kanë ngritur argumentet e lartpërmendura në funksion të pretendimeve për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, prandaj ato do të analizohen të lidhura me secilin pretendim të paraqitur prej tyre në ankimin kushtetues individual.

23. Për sa u takon argumenteve të tjera për pretendimin e cenimit të *parimit të sigurisë juridike*, kërkesit, kanë parashtruar se, *së pari*, vendimet gjyqësore kanë cenuar të drejta të fituara ligjërisht mbi bazën e një akti publik që provon blerjen e aksioneve të shoqërisë, se pala paditëse e ka humbur të drejtën e padisë dhe, *së dyti*, se vendimi i Kolegjit Civil bie ndesh me vendimin unifikues nr. 932/2000 dhe jurisprudencën e saj. Në këtë kuptim, nisur nga thelbi i këtyre argumenteve, Gjykata vlerëson ta shqyrtojë këtë pretendim së bashku me *standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor*.

24. Gjithashtu, si argument për cenimin e parimit të sigurisë juridike kërkesit kanë parashtruar se atyre u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, megjithëse ai është një akt publik me fuqi të plotë provuese. Sipas tyre, ata në datën 25.9.2011 kanë miratuar statutin e ri të shoqërisë në të cilin konfirmohet pronësia e 60% të aksioneve, çka do të thotë se barra e provës për të

vërtetuar të kundërtën u bie subjekteve të interesuara. Kërkesi Albert Sino, nëpërmjet veprimeve bankare, provon likuidimet e detyrimeve të shoqërisë ndaj tij. Gjykata duhet të kërkojë nga subjektet e interesuara vënien në dispozicion të ekstrakteve bankare të periudhës 2017–2023.

25. Lidhur me pretendimin e cenimit të *parimit të gjykatës së caktuar me ligj*, Gjykata vëren se kërkesit e kanë mbështetur atë në dy shkaqe kryesore: i. çështja duhej të kalonte për shqyrtim në seancë gjyqësore me praninë e palëve, në kushtet e dy vendimeve diametralisht të kundërta dhe për shkak se janë vënë në diskutim çështje ligji me rëndësi për praktikën gjyqësore, për sa i përket fiktivitetit të kontratës; ii. Gjykata e Lartë, në tejkalim të kompetencave të saj, ka interpretuar ndryshe provat e administruara në gjykatat e faktit, duke arritur në përfundime të bazuara në aludime dhe indicie. Referuar përmbajtjes së këtyre argumenteve, Gjykata evidenton se vetëm shkak i dytë i argumentuar nga kërkesit, pra se provat e paraqitura në gjykim janë interpretuar ndryshe nga Gjykata e Lartë dhe në tejkalim të kompetencës së saj, lidhet drejtpërdrejt me *parimin e gjykatës së caktuar me ligj*, ndërsa shkak i parë i këtij pretendimi, për shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore në prani të palëve për arsye të trajtimit të çështjeve të ligjit, për nga thelbi i argumenteve të paraqitura lidhet me të drejtën e kërkesve *për t'u mbrojtur dhe për t'u dëgjuar*, prandaj do ta shqyrtojë atë në këtë këndvështrim.

26. Po kështu, Gjykata thekson se në lidhje me pretendimet mbi barrën e provës, ai nuk përbën *per se*, standard kushtetues sipas nenit 42 të Kushtetutës, ndaj dhe në këtë kontekst u takon gjykatave të juridiksionit të zakonshëm të vlerësojnë se cila palë ndërgjyqëse e ka barrën e provës në varësi të natyrës së procesit gjyqësor dhe se si detyrimi i të provuarit zhvendoset gjatë procesit gjyqësor. Në kuptimin kushtetues, e drejta për një proces të rregullt ligjor përfshin të drejtën e palëve në proceset gjyqësore për të paraqitur çdo parashtrim që ata e konsiderojnë të rëndësishëm për çështjen e tyre, dhe detyrimin e gjykatave të zakonshme për të kryer shqyrtimin e duhur të parashtrimeve, argumenteve dhe provave të paraqitura nga palët, pa paragjykuar vlerësimin e tyre nëse ato janë apo jo të rëndësishme. Megjithatë, në rastin konkret, nisur nga argumenti i kërkesve se Gjykata e Lartë ka cenuar parimin e sigurisë juridike për shkak të zhvendosjes së barrës së provës dhe duke mbajtur në konsideratë funksionin kushtetues

ekskluzivisht ligjor të Gjykatës së Lartë, Gjykata vlerëson ta trajtojë atë në kuadër të parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

27. Në lidhje me pretendimin për cenimin e *së drejtës së pronës*, Gjykata vëren se kërkuessit kanë parashtruar se gjykatat u kanë mohuar pronën e fituar në mënyrë të ligjshme nëpërmjet një akti noterial, prandaj, duke mbajtur në konsideratë se ai lidhet me procesin gjyqësor të zhvilluar ndaj tyre, çështja e paraqitur do të analizohet në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës, sipas të cilit prona nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor dhe se kushdo, për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese të pronës, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë.

28. Për sa më lart, Gjykata, në vijim, do të analizojë bazueshmërinë në themel të pretendimeve të paraqitura nga kërkuessit në drejtim të cenimit të së drejtës për t'u mbrojtur dhe për t'u dëgjuar, parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit, parimit të gjykatës së caktuar me ligj dhe parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e së drejtës për t'u mbrojtur dhe asaj t'u dëgjuar

29. Kërkuessit kanë pretenduar se Gjykata e Lartë duhej ta kalonte çështjen për shqyrtim në seancë gjyqësore me praninë e palëve për dy arsye: i. për shkak të pranisë së dy vendimeve diametralisht të kundërta; ii. për shkak se janë vënë në diskutim çështje ligji me rëndësi për praktikën gjyqësore, për sa i përket fiktivitetit të kontratës.

30. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se shqyrtimi i çështjes në dhomën e këshillimit nga Gjykata e Lartë, në kushtet aktuale të sistemit gjyqësor, është bërë me qëllim uljen e ngarkesës si një mënyrë gjykimi efikase.

31. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se e drejta e mbrojtjes dhe ajo për t'u dëgjuar, në unitet edhe me të drejta të tjera, kanë për qëllim garantimin e një procesi gjyqësor ku individit i krijohen mundësitë që, përpara marrjes së vendimit gjyqësor, të dëgjohet realisht për thelbin e çështjes. Nëpërmjet pjesëmarrjes dhe krijimit të kushteve për t'u dëgjuar, individëve u krijohen mundësi të barabarta për deklarimet e tyre, për parashtrimin e fakteve, provave e vlerësimeve ligjore (*shih vendimet nr. 7, datë 12.3.2010; nr. 12, datë 6.6.2005, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Për sa u takon vendimeve diametralisht të kundërta, Gjykata, bazuar në parimin e subsidiaritetit, si dhe në funksion të rolit të Gjykatës së Lartë si gjykatë e ligjit dhe kontrolluese e respektimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta, ka theksuar se kjo e fundit ka detyrimin t'u përgjigjet të gjitha pretendimeve me natyrë kushtetuese të ngritura në rekurs kur këto gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes (*shih vendimin nr. 12 datë 15.3.2023, të Gjykatës Kushtetuese*). Ndërsa kur në Gjykatën e Lartë janë vënë në diskutim çështje ligji, për të cilat palët nuk kanë dhënë më parë mendimin e tyre, Gjykata është shprehur se palëve duhet t'u jepet mundësia të paraqesin paraprakisht mendimin e tyre për çështjet ligjore të analizuara kryesisht nga ajo gjykatë në mënyrë që t'u garantohet efektivisht e drejta e aksesit (*shih vendimet nr. 13 datë 21.3.2023; nr. 7 datë 21.2.2023; nr. 40 datë 22.12.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Në rastin në shqyrtim, nga aktet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij gjykimi kushtetues, Gjykata vëren se gjykatat e faktit kanë arsyetuar në mënyrë diametralisht të kundërt në lidhje me vlefshmërinë e kontratës së vitit 2007 të lidhur midis trashëgimlënësit të subjekteve të interesuara dhe kërkuessve, ndërsa Gjykata e Lartë e ka shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit mbi bazë të dokumenteve. Palët ndërgjyqëse, përfshi kërkuessit janë njoftuar rregullisht për zhvillimin e seancës dhe iu është dhënë mundësia të dëgjohen përmes paraqitjes së parashtrimeve dhe prapësimeve me shkrim. Gjykata e Lartë u ka dhënë përgjigje në themel shkaqeve të ngritura në rekurs nga kërkuessit. Prandaj, standardi kushtetues në lidhje me vendimet e kundërta është përmbushur nga Gjykata e Lartë dhe argumenti i kërkuessve në këtë drejtim nuk është i bazuar.

34. Sa i takon argumentit tjetër të kërkuessve, vënies në diskutim nga Gjykata e Lartë të çështjeve të ligjit me rëndësi për praktikën gjyqësore, në lidhje me fiktivitetin e kontratës, Gjykata konstaton se, bazuar në nenin 473/a, paragrafi 2, të Kodit të Procedurës Civile, kur Gjykata e Lartë vë në diskutim çështje të ligjit, të cilat merren në shqyrtim kryesisht dhe për të cilat palët nuk kanë paraqitur më parë mendimin e tyre, përpara shqyrtimit të rekursit urdhërohet njoftimi i palëve dhe caktohet afati për depozitim të parashtrësive të tyre për çështjet e ligjit. Në këto raste, neni 482/a, pika 1, shkronja "b", i po këtij kodi parashikon se Gjykata e Lartë, nëse e

vlerëson të nevojshme, për shkak të problematikës ose kompleksitetit të çështjes, vendos shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve.

35. Nisur nga përmbajtja e këtyre dispozitave, Gjykata vëren se ligjvënësi ka caktuar si kriter për shqyrtimin gjyqësor të rekursit me praninë e palëve rastet kur Gjykata e Lartë vë në diskutim çështje të ligjit kryesisht, pra me nismën e saj. Kjo do të thotë se në këto raste gjykimi në Gjykatën e Lartë nuk mund të përfundojë me mospranimin e rekursit, por duhet të vijojë me shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore. Për sa i takon mënyrës së zhvillimit të seancës gjyqësore, Gjykata e Lartë ka dy mundësi: si rregull, shqyrtimin mbi bazë të dokumenteve në dhomën e këshillimit dhe përjashtimisht, me praninë e palëve, vetëm për shkak të problematikës ose kompleksitetit të çështjes.

36. Në rastin konkret, Gjykata vëren se në Gjykatën e Lartë janë analizuar dy çështje ligjore në lidhje me pavlefshmërinë absolute të kontratës objekt shqyrtimi: i. nuk ishte dhënë pëlqimi nga bashkëshorti tjetër për shitjen e tyre sipas neneve 208 të KC-së dhe 90 të KF-së; ii. ishte një veprim fiktiv, pra i kryer vetëm për efekte të nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej më shumë se 40% nga një person i vetëm. Gjithashtu, në ndryshim nga sa pretendojnë kërkuesit, të dyja nuk kanë qenë çështje të diskutuara me nismë të Gjykatës së Lartë, por janë ngritur nga subjektet e interesuara që në momentin që u janë drejtuar gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Ato përbënin shkaqet e kërkesëpadisë dhe janë debatuar nga palët në të dyja shkallët e gjyimit. Edhe në rekurs kërkuesit kanë paraqitur pretendimet e tyre në lidhje me mënyrën e interpretimit të ligjit për pavlefshmërinë e kontratës si në drejtim të pretendimit të mospëlqimit të dhënë nga bashkëshortja, ashtu edhe në drejtim të pavlefshmërisë absolute të saj për shkak të fiktivitetit e në vijim këto çështje janë diskutuar edhe në Gjykatën e Lartë.

37. Konkretisht, gjykata e shkallës së parë, për sa i përket çështjes së parë ligjore, bazuar në nenet 73 e vijuese dhe 94 të KF-së, si dhe nenin 112 të KC-së, ka arsyetuar se e drejta e padisë ishte parashikuar për shkak të kalimit të afatit 1-vjeçar të parashikuar për ngritjen e padisë për anulimin e veprimeve të kryera në tejkalim të të drejtave të bashkëshortit i cili nuk ka dhënë pëlqimin për to (neni 94 i KF-së). Ndërsa në lidhje me çështjen tjetër se kontrata e shitblerjes

së aksioneve të datës 15.6.2007 është një akt i simuluar, ajo është bazuar në vendimin unifikues nr. 932/2000 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, sipas të cilit veprimi juridik është i simuluar kur kryhet me qëllim që të mbulojë një veprim tjetër juridik të vlefshëm ose të pavlefshëm, të cilin palët kanë dashur ta kryejnë me të vërtetë dhe që rezulton prej kundërdeklarimit si marrëveshje e fshehtë midis tyre. Për këto arsye, gjykata e shkallës së parë ka arsyetuar se kontrata përbën provë të plotë në lidhje me pronësinë e aksioneve të kërkuesve dhe se pretendimi i paditësve për mungesën e transaksioneve bankare për shlyerjen e çmimit të blerjes së aksioneve nuk provon ekzistencën e kundërdeklarimit për marrëveshjen e fshehtë ose kryerjen e këtij veprimi në kundërshtim me ligjin (*shih paragrafët 63 dhe 70 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Në përfundim, kjo gjykatë ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë.

38. Në të kundërt, gjykata e apelit e ka bazuar arsyetimin e saj në nenin 208 të KC-së, i cili përcakton se tjetërsimi i sendit të përbashkët mund të bëhet vetëm me pëlqimin e të gjithë bashkëpronarëve dhe mosrespektimi i tij është shkak i pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik, sipas nenit 92, shkronja “a”, të këtij kodi. Në këtë kuptim, gjykata e apelit ka argumentuar se për nënshkrimin e kontratës duhet të japin pëlqimin si bashkëpronarë të dy bashkëshortët, në përputhje edhe me nenin 90 të KF-së. Në vijim ajo ka vlerësuar se kontrata e datës 15.6.2007 midis trashëgimlënësit të subjekteve të interesuara është një veprim juridik fiktiv. Ajo është lidhur vetëm për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej më shumë se 40% nga një person i vetëm. Gjithashtu, ajo ka vlerësuar se çmimet e shitjes së aksioneve ishin jo vetëm të pamundura për t'u paguar nga kërkuesit, por edhe nëse do të ishin paguar, ato nuk mund të vërtetohen me dëftesë të thjeshtë, për shkak të kuadrit ligjor në fuqi dhe se kalimi i një shume të tillë të konsiderueshme *cash* duhet të ishte dhe objekt i vlerësimit të Drejtorisë për Parandalimin e Pastrimit të Parave. Kjo pagesë nuk është vërtetuar me asnjë dokument të ndonjë aktiviteti tregtar të realizuar nga kërkuesit apo kontrate huaje, që do të bënte të mundur pagesën e këtij çmimi. Në përfundim të analizës, gjykata e apelit është shprehur se kontrata midis palëve ka qenë fiktive, pra për të shmangur efektet e nenit 20

të ligjit nr. 9742/2007, në mënyrë që trashëgimtari i shoqërisë, si aksionar i vetëm, të mos kishte më shumë se 40% të aksioneve të saj (*shih faqet 16–18 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Kjo gjykatë, në referim të vendimit unifikues nr. 932/2000, si dhe bazuar në nenet 73–74, 90 dhe 94 të KF-së, si dhe 92 e 208 të KC-së, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe pranimin e padisë të subjekteve të interesuara.

39. Gjykata e Lartë, duke shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit, ka arsyetuar se është i pabazuar qëndrimi i gjykatës së apelit në pjesën që ka vlerësuar se duhet të zbatohet neni 208 i KC-së, mosrespektimi i të cilit është shkak i pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik, sipas nenit 92, shkronja “a”, të këtij kodi. Gjykata e Lartë në lidhje me shkakun e parë të kërkesëpadisë (mospëlqimin e bashkëshortit për nënshkrimin e kontratës) ka pranuar arsyetimin e gjykatës së shkallës së parë se padia është parashkuar, pasi është ngritur tej afatit të parashikuar në nenin 94 të KF-së, pra se nuk mund të gjejë zbatim instituti i bashkëpronësisë i parashikuar nga neni 208 i KC-së. Megjithatë, ajo ka arsyetuar se veprimi juridik i kryer është absolutisht i pavlefshëm, ndaj nuk gjen zbatim neni 94 i KF-së që rregullon pavlefshmërinë relative. Për këtë arsye ajo ka gjetur të bazuar vendimin e gjykatës së apelit për pavlefshmërinë absolute të kontratës në lidhje me fiktivitetin e saj. Ajo është bazuar në vendimin unifikues nr. 5, datë 30.10.2012, duke arsyetuar se veprimi juridik që është i pavlefshëm mund të merret parasysh nga gjykata edhe kryesisht, pa u kërkuar nga pala, si dhe në nenin 92, shkronja “ç”, të KC-së, sipas të cilit veprimet juridike të pavlefshme që nuk krijojnë asnjë pasojë juridike janë edhe ato që bëhen në marrëveshje të palëve pa pasur për qëllim të sjellin pasoja juridike. Në përfundim, Gjykata e Lartë, duke e gjetur të drejtë vendimin e gjykatës së apelit që ka arritur në përfundimin se pretendimet e palës paditëse për fiktivitetin e kontratës së shitjes së aksioneve rezultojnë të provuara, e ka lënë në fuqi atë për këtë pjesë, si dhe për zgjidhjen e pasojave të këtij veprimi juridik absolutisht të pavlefshëm (*shih paragrafët 57, 61 dhe 91 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

40. Nisur nga sa më lart, Gjykata vlerëson se nuk rezulton që Gjykata e Lartë të ketë vënë në diskutim çështje të ligjit, për të cilat palët nuk kanë qenë në dijeni ose nuk kanë pasur mundësinë të debatonin apo të jepnin mendimin e tyre më parë. Po kështu,

edhe vetë Gjykata e Lartë është shprehur se në rastin konkret nuk konstatohen rrethana me rëndësi nga pikëpamja e së drejtës për njësimin ose zhvillimin e praktikës gjyqësore, problematika të parashtruara apo shkaqe komplekse të çështjes, që do të kërkonin domosdoshmërisht dëgjimin e palëve, për rrjedhojë ajo ka vijuar shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit. Pavarësisht formës së shqyrtimit të rekursit në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit, Gjykata vlerëson se kjo mënyrë e zhvillimit të seancës gjyqësore, mbi bazë dokumentesh dhe pa praninë fizike të palëve, nuk do të thotë se ato nuk janë dëgjuar. Përkundrazi, në këto raste debati i palëve realizohet njësoj, pavarësisht formës së paraqitjes së argumenteve me shkrim, pra përmes shkëmbimit respektiv dhe në kohën e duhur të parashtrimeve, prapësimeve dhe provave dokumentare të paraqitura, të cilave Gjykata e Lartë u ka dhënë përgjigje, duke vlerësuar shkaqet dhe bazueshmërinë e tyre në themel (*shih vendimin nr.41, datë 22.12.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Për më tepër, Gjykata konstaton se gjykimi në gjykatat e faktit (në gjykatën e shkallës së parë dhe gjykatën e apelit) është zhvilluar në seancë gjyqësore me praninë e palëve, gjatë të cilave kërkuarve u është krijuar mundësia të marrin pjesë dhe të japin vlerësimin e tyre për çështjet e ligjit.

41. Nga sa më lart, Gjykata vlerëson se kërkuarët kanë pasur mundësi për t'u dëgjuar dhe mbrojtur gjatë gjithë procesit gjyqësor në tërësinë e tij, prandaj pretendimi i tyre për shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve në Gjykatën e Lartë nuk është i bazuar.

B.2. Për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor

42. Kërkuarët kanë pretenduar se vendimet gjyqësore kanë cenuar të drejta të fituara ligjërisht mbi bazën e një akti publik që provon blerjen e aksioneve të shoqërisë, ndërsa subjektet e interesuara e kanë humbur të drejtën e padisë, pasi ajo mund të ngrihej brenda 1 viti nga data e marrjes dijeni të veprimit dhe jo më vonë se 1 vit nga mbarimi i bashkësisë. Ata kanë pretenduar, gjithashtu, se vendimi i Gjykatës së Lartë, objekt kundërshtimi, bie ndesh me praktikën unifikuese të Kolegeve të Bashkuara, konkretisht me vendimin nr. 932/2000 dhe jurisprudencën e saj, pasi në rastin konkret nuk ka qartësuar ku qëndron marrëveshja e fshehtë (kundërdeklarimi), me anë të së cilës palët kanë rënë dakord që kontrata e lidhur midis tyre të

mos sjellë asnjë pasojë. Në këtë kuptim, sipas kërkuësve, gjykatat kanë rishikuar një marrëdhënie juridike të konkluduar para noterit 10 vjet më parë, pa e thirrur këtë të fundit si dëshmitar.

43. Po kështu, kërkuësit kanë pretenduar se vendimet e gjykatave të zakonshme nuk përmbajnë një vijë logjike e ligjore për sa u takon fakteve dhe provave dhe përfundimi i arritur nuk është analizë e drejtë e çështjes. Sipas tyre, vendimi i Gjykatës së Lartë nuk është shprehur për pretendimet e parashtruara në rekurs, si dhe është arbitrar, kontradiktor dhe i sforcuar, pasi nuk është argumentuar se si është arritur në përfundimin se megjithëse kërkuësit rezultojnë pjesëmarrës në disa vendime të shoqërisë, ata nuk janë sjellë realisht si bashkaksionarë të saj dhe se efektivisht drejtimi i shoqërisë është bërë nga pala paditëse në gjykim, pavarësisht se kërkuësit kishin shumicën e votave. Gjithashtu, ata kanë pretenduar se Gjykata e Lartë është shprehur se kërkuësit nuk rezultojnë dorëzanës në një kontratë huaje bankare, fakt i cili nuk është i vërtetë. Sipas kërkuësve, fakti se ata nuk kanë tërhequr dividendë nuk nënkupton se ata nuk janë aksionarë. Edhe argumenti se kërkuësit nëse do të ishin aksionarë të vërtetë do të mund të ndryshonin përbërjen e organeve drejtuese të shoqërisë është absurd dhe jo logjik.

44. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se vendimi nr. 932/2000 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nuk gjen zbatim në rastin konkret, pasi ky i fundit flet për veprimet “simuluese”. Sipas tyre, neni 92, shkronja “ç”, i KC-së ka parashikuar se veprimet fiktive dhe ato të simuluar nuk janë e njëjta gjë. Ato kanë prapësuar se në rastin e fiktivitetit nuk kërkohet kundërdeklarimi, siç parashikon vendimi unifikues, dhe gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë e kanë përcaktuar qartë se kontrata ka qenë fiktive. Edhe vendimet e tjera të Gjykatës së Lartë të pretenduara nga kërkuësit nuk kanë lidhje me rastin konkret. Gjithashtu, subjektet e interesuara kanë prapësuar se nisur nga fakti se veprimi juridik ka qenë fiktiv, ai përfshihet në rastet e pavlefshmërisë absolute dhe konstatimi i tyre nuk i nënshtrohet asnjë kufizimi kohor.

45. Po kështu, subjektet e interesuara kanë prapësuar se gjykata e apelit ka argumentuar fiktivitetin e kontratës dhe e ka provuar atë me mosdokumentimin e pagesave, si dhe mungesën e aktiviteteve tregtare dhe financiare të kërkuësve. Ata kanë prapësuar edhe se vendimi i Gjykatës së Lartë

është arsyetuar gjerësisht, ka pranuar argumentet në lidhje me pamundësinë financiare të kërkuësve për të paguar detyrimin dhe u ka dhënë përgjigje të gjitha pretendimeve të ngritura në rekurs.

46. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se parimi i sigurisë juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit të shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin. Ndërsa në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që nëse gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim (*shih vendimet nr. 11, datë 21.4.2022; nr. 4, datë 21.2.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Për sa u përket vendimeve unifikuese të Gjykatës së Lartë, ajo është shprehur se Kushtetuta i ka dhënë kësaj të fundit autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të veçanta, me qëllim unifikimin e vendimmarrjes së gjykatave të zakonshme. Qëllimi i Gjykatës nuk është të vërë në diskutim vlerën që kanë vendimet unifikuese të Gjykatës së Lartë në rendin juridik dhe as detyrimin ligjor që kanë gjykatat më të ulëta që të marrin parasysh dhe zbatojnë në çështje analoge zgjidhjet e dhëna në këto vendime (*shih vendimet nr. 26, datë 22.5.2015; nr. 6, datë 17.2.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

47. Gjithashtu, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se e drejta për proces të rregullt ligjor përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës. Vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë, i qartë dhe jo kontradiktor në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Zbatimi i këtij standardi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre (*shih vendimet nr. 12, datë 15.3.2023; nr. 29, datë 1.11.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

48. Në rastin konkret, bazuar në aktet e dosjes gjyqësore të administruar për nevoja të këtij gjykimi kushtetues, nisur nga arsyetimi i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih paragrafët 37 – 39 të vendimit*) dhe në analizë të argumenteve të kërkuësve, Gjykata konstaton se midis palëve ndërgjyqëse nuk rezulton të ketë ndonjë vendim gjyqësor të formës së prerë që të ketë vendosur për vlefshmërinë e

kontratës objekt gjykimi, i cili të jetë vënë në dyshim nga vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë.

49. Gjykata thekson se edhe pse në parim kontratat kanë forcën e ligjit për të drejtat dhe detyrimet që përmban, ndaj dhe si rregull zbatimi i tyre është aspekt i rëndësishëm i shtetit të së drejtës, kjo nuk e përjashton mundësinë ligjore që vlefshmëria e tyre të vihet në diskutim. Edhe në çështjen në shqyrtim, objekt i gjykimit i procesit gjyqësor në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm ka qenë pikërisht vlefshmëria ligjore e kontratës. Kësaj çështjeje dhe asaj të parashkrimit të së drejtës së padisë gjykatat e zakonshme i kanë kthyer përgjigje, dhe si të tilla nuk mund të përbëjnë *per se* elemente të parimit të sigurisë juridike. Për rrjedhojë, argumentet e kërkuësve në drejtëm të cenimit të parimit të sigurisë juridike, për shkak të vlerësimit nga ana e gjykatave të vlefshmërisë së kontratës, nuk janë të bazuara.

50. Kërkuësit kanë pretenduar, po kështu se vendimi i Gjykatës së Lartë ka cenuar parimin e sigurisë juridike, pasi është dhënë në kundërshtim me vendimin unifikues nr. 932/2000 të Kolegjeve të Bashkuara të asaj gjykate. Ndërsa, subjektet e interesuara kanë prapësuar se ky pretendim është i pabazuar, sepse vendimi unifikues bën fjalë për veprimet simuluese dhe jo veprimet fiktive, siç ka qenë rasti konkret, ndaj sipas tyre vendimi unifikues nuk ka qenë i zbatueshëm në procesin gjyqësor në fjalë.

51. Lidhur me këtë pretendim, Gjykata fillimisht rithekson se zbatimi i ligjit (ku përfshihet edhe njësimi ose zhvillimi i tij me vendim unifikues) është detyrë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm për qëllim të procesit gjyqësor që ato zhvillojnë, ndërsa detyra e saj është të vlerësojë nëse gjatë procesit gjyqësor ka pasur shkelje të të drejtave kushtetuese, si dhe nëse zbatimi i ligjit ka qenë eventualisht arbitrar, në kuptimin që të bjerë ndesh haptazi me konceptin e gjykimit të drejtë të përcaktuar në nenin 42 të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 30, datë 29.5.2023; nr. 33, datë 14.11.2022; nr. 3, datë 23.2.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata nuk vepron si gjykatë e shkallës së katërt dhe për këtë arsye vendimet e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm nuk vihen në dyshim, përveç rasteve kur gjetjet e tyre mund të konsiderohen si arbitrare ose haptazi të paarsyeshme. Thënë ndryshe, Gjykata vepron në rastin kur gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa

një gjykatë e arsyeshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimin nr. 30, datë 29.5.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

52. Mbi bazën e këtij standardi, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë në zgjidhjen e mosmarrëveshjes ka zbatuar nenin 92, shkronja “ç”, të KC-së, i cili parashikon si veprime juridike të pavlefshme ato që bëhen në marrëveshje të palëve pa pasur për qëllim të sjellin pasoja juridike të cilat në përmbajtje të kësaj dispozite ndahen në fiktive ose të simuluar. Me anë të vendimit unifikues nr. 932/2000, Gjykata e Lartë ka njësuar praktikën gjyqësore lidhur me çështjen se kur veprimi juridik mund të konsiderohet i simuluar dhe cilat janë elementet thelbësore që e bëjnë atë të tillë. Kësaj çështjeje Gjykata e Lartë i është përgjigjur: “Në rastet e fiktivitetit dhe të simulimit mospërfuthej midis vullnetit dhe shfaqjes së tij e duan vetë palët e veprimit juridik. Veprimi juridik është i simuluar kur kryhet me qëllim që të mbulojë një veprim tjetër juridik të vlefshëm apo të pavlefshëm, të cilin palët kanë dashur ta kryejnë me të vërtetë dhe që rezulton prej kundërdeklarimit si marrëveshje e fshehtë midis tyre”.

53. Në respektim të kufijve juridiksionalë të saj, Gjykata, pa interpretuar ajo vetë përmbajtjen e ligjit dhe të vendimit unifikues, si dhe pa vënë në diskutim vlerën e vendimeve unifikuese në rendin juridik dhe karakterin e detyrueshëm që ato kanë për gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përfshi edhe vetë Kolegjet e Gjykatës së Lartë, konstaton se në çështjen konkrete Gjykata e Lartë ka zbatuar nenin 92, shkronja “ç”, të KC-së, duke i dhënë kuptim përmbajtjes së tij lidhur me veprimin juridik fiktiv, që në vlerësimin e Gjykatës nuk duket në kufijtë e interpretimit arbitrar të kësaj norme juridike. Në këtë situatë, Gjykata çmon se arsyetimi i Gjykatës së Lartë, edhe pse nuk i referohet vendimit unifikues në fjalë, nuk duket haptazi i paarsyeshëm, nuk përmban ndonjë gabim ligjor të dukshëm dhe rezulton të ketë plotësuar detyrimin kryesor të Gjykatës së Lartë për të interpretuar ligjin e aplikueshëm për zgjidhjen e çështjes konkrete, pa i rënë ndesh vendimit unifikues nr. 932/2000.

54. Nga ana tjetër, Gjykata konstaton se rekursi është marrë në shqyrtim nga Gjykata e Lartë, e cila ka shqyrtuar në themel shkaqet e tij. Vendimi i Gjykatës së Lartë paraqitet i rregullt në formë dhe pasqyron në mënyrë të plotë dhe të detajuar rrethanat, shkaqet e rekursit, vendimmarrjet e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, si dhe

argumentet mbështetëse të vetë Gjykatës së Lartë për zgjidhjen e çështjes. Pavarësisht kësaj, Gjykata konstaton se, ndër të tjera, Gjykata e Lartë në analizë të argumenteve të saj është shprehur se kërkuessit nuk rezultojnë dorëzanës në një kontratë huaje bankare (*shih paragrafin 89 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Gjykata vëren se në aktet e administruara në dosjen gjyqësore, në kontratën bankare të huadhënies nr. 1652 rep., nr. 1137 kol., datë 27.12.2010 me palë kredidhënëse bankën “Raiffeisen Bank” dhe kredimarrës shoqërinë “Top Channel” sh.a. rezultojnë emrat e kërkuessve si dorëzanës.

55. Pavarësisht këtij konstatimi, Gjykata vë në dukje se ai nuk është i atillë që të cenojë në tërësi standardin e arsytimit të vendimit të Gjykatës së Lartë. Gjykata çmon të ritheksojë qëndrimin e mbajtur edhe më parë prej saj, se jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën procesin të parregullt, në aspektin e shkeljes së të drejtave kushtetuese, dhe se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit (*shih vendimet nr. 38, datë 2.12.2021; nr. 71, datë 13.11.2017; nr. 30, datë 19.5.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Duke iu referuar këtij standardi, Gjykata vlerëson se argumenti i përdorur nga Gjykata e Lartë për dorëzanimin në kontratën bankare të huadhënies nuk cenon në vetvete standardin e arsytimit të vendimit, në kushtet kur ai nuk përbën argumentin kryesor në të cilin është mbështetur ajo për të arritur në konkluzionin për pavlefshmërinë absolute të kontratës.

56. Në përmbledhje të sa më sipër, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë ka dhënë argumente të mjaftueshme mbi bazën e të cilave ka arritur në mënyrën e përfundimit të çështjes. Vendimi i saj nuk rezulton arbitrar, kontradiktor ose i paqartë në përmbajtjen dhe vlerësimin e bërë. Argumentet e Gjykatës së Lartë janë përdorur në këndvështrim të analizës dhe vlerësimit për pavlefshmërinë e kontratës, në mbështetje të vlerësimeve të bëra nga gjykata e apelit, vendimin e së cilës Gjykata e Lartë ka lënë në fuqi. Po në këtë këndvështrim, Gjykata çmon se edhe referimi dhe mbështetja në provat gjyqësore për të interpretuar ligjin në përputhje me to është bërë pikërisht në mbështetje të arsytimit të gjykatës së apelit. Për rrjedhojë, vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë

plotëson kriteret e vendosura nga jurisprudenca kushtetuese për arsytimin e vendimit gjyqësor.

57. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuessve për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit është i pabazuar.

B.3. Për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj

58. Kërkuessit kanë pretenduar se ky parim është shkelur, pasi Gjykata e Lartë, në tejkalim të kompetencave të saj, ka interpretuar ndryshe provat e administruara nga gjykatat e faktit, të cilat provojnë sjelljen e kërkuessve si aksionarë, duke mos i përmendur ata në vendim, por ka arritur në përfundime të bazuara në aludime dhe indicie. Gjithashtu, sipas kërkuessve, atyre u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, megjithëse ai është një akt publik me fuqi të plotë provuese. Sipas tyre, ata në datën 25.9.2011 kanë miratuar statutin e ri të shoqërisë në të cilin konfirmohet pronësia e 60% të aksioneve, çka do të thotë se barra e provës për të vërtetuar të kundërtën u bie subjekteve të interesuara. Kërkuessi Albert Sino, nëpërmjet veprimeve bankare, provon likuidimet e detyrimeve të shoqërisë ndaj tij. Gjykata duhet të kërkojë nga subjektet e interesuara vënien në dispozicion të ekstrakteve bankare të periudhës 2017–2023.

59. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se Gjykata e Lartë nuk ka administruar prova të reja, por ka vlerësuar provat në të njëjtën mënyrë si gjykata e apelit, duke i cituar ato me qëllim që vendimi të jetë sa më i arsyetuar. Ndërsa për sa i përket barrës së provës ata kanë prapësuar se kërkuessit nuk kanë sjellë asnjë dokument që të provojë se ata kanë pasur aktivitete dhe veprimtari tregtare për të justifikuar pagesën e detyrimeve që vinin nga kontrata e shitjes së aksioneve.

60. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt, sipas nenit 42 të Kushtetutës, është edhe shqyrtimi i çështjes nga një gjykatë e caktuar me ligj. Ky element, në sensin material, karakterizohet nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin për çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar për një procedurë ligjërish të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik (*shih vendimet nr. 15, datë 23.3.2023; nr. 3, datë 7.2.2023; nr. 7, datë 23.2.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

61. Në lidhje me gjykimin në Gjykatën e Lartë është theksuar se në ushtrimin e funksionit si gjykatë e ligjit, ajo gjykatë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte e prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Nëse Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës së faktit, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit, por në asnjë rast nuk mund ta zgjidhë vetë çështjen në themel duke rivlerësuar ndryshe faktet dhe provat e marra gjatë gjykimin në shkallët më të ulëta gjyqësore, pasi një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj (*shih vendimet nr. 57, datë 9.11.2023; nr. 15, datë 23.3.2023; nr. 44, datë 19.7.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjithashtu, Gjykata ka pohuar se Gjykata e Lartë nuk mund të bëjë ripërcaktim të fakteve bazuar në një vlerësim të ndryshëm të provave të shqyrtuara dhe të vlerësuara nga gjykatat më të ulëta, por mundet që faktin e përcaktuar nga të njëjtat prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit, ta cilësojë juridikisht ndryshe dhe të zgjidhë vetë çështjen në rast se konstaton zbatim të gabuar të ligjit prej tij (*shih vendimet nr. 7, datë 20.2.2024; nr. 40, datë 14.9.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

62. Duke iu rikthyer rastit konkret, Gjykata vëren se në drejtim të konstatimit të pavlefshmërisë së kontratës, Gjykata e Apelit Tiranë është mbështetur kryesisht në këto fakte: i. kontrata është lidhur për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë operator në fushën e medias të mos zotërohej për më shumë se 40% nga një person i vetëm (*shih faqen 16 të vendimit*); ii. mungesa e provave për të vërtetuar pagesën e çmimit (*shih faqen 17 të vendimit*); iii. pamundësia e kryerjes së pagesës, e cila edhe nëse do të ishte paguar, nuk mund të vërtetohej me dëftesë të thjeshtë (*shih faqen 17 të vendimit*); iv. mungesa e të provuarit të burimit financiar të kësaj pagese (*shih faqen 17 të vendimit*). Të gjitha këto fakte i kanë krijuar bindjen gjykatës së

apelit se veprimi juridik ishte fiktiv dhe me efekte stimuluese.

63. Ndërsa, Gjykata e Lartë, në mbështetje të arsyetimit të Gjykatës së Apelit, ka argumentuar se thjesht fakti që kontrata është lidhur me akt noterial, pra përpara noterit publik si autoritet zyrtar për hartimin e këtij akti, nuk mund të përjashtohet nga procesi i të provuarit për vërtetësinë e përmbushjes reale të këtij detyrimi nga kërkuesit. Ajo ka arsyetuar se deklarata noteriale për pagimin e çmimit e bën të dyshimtë pagimin *cash* të çmimit, duke krijuar përshtypjen se palët kanë pasur mes tyre marrëdhënie financiare të mëparshme dhe detyrimet e mbartura janë përdorur si kompensim për vlerën e aksioneve të tjetërsuara (*shih paragrafin 70 të vendimit*). Duke u nisur nga ky arsyetim, Gjykata e Lartë ka vlerësuar se me të drejtë gjykata e apelit ka vijuar me analizën e provave dhe rrethanave të tjera për të arritur në një përfundim të drejtë lidhur me bazueshmërinë ose jo të pretendimit të paditësve.

64. Po kështu, Gjykata e Lartë është shprehur se gjykata e apelit ka analizuar drejt rrethanat në të cilat është lidhur kjo kontratë, për të vlerësuar nëse ky veprim ka qenë ose jo fiktiv, mundësitë e kërkuesve për të paguar çmimin e blerjes së këtyre aksioneve dhe provueshmërinë e këtij fakti shues, si dhe sjelljen e mëtejshme të tyre në drejtimin dhe administrimin e shoqërisë, si aksionarë të saj (*shih paragrafin 72 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Në mbështetje të arsyetimit të gjykatës së apelit, Gjykata e Lartë ka pranuar faktin se kontrata e shitjes së aksioneve është lidhur pikërisht në datën 15.6.2007 për efekt të hyrjes në fuqi të ligjit nr. 9742/2007, datë 28.5.2007 (ligji është botuar në Fletoren Zyrtare nr. 74, datë 20.6.2007 dhe ka hyrë në fuqi në datën 5.7.2007), i cili ka vendosur si kusht të domosdoshëm për licencimin e operatorëve të programeve, ndalimin e zotërimit të më shumë se 40% të aksioneve nga një person fizik ose juridik (*shih paragrafët 73–76 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Gjithashtu, Gjykata e Lartë ka marrë në konsideratë edhe marrëdhëniet që palët në kontratë kanë pasur më parë, që provojnë se zgjedhja e aksionarëve të rinj të shoqërisë është bazuar në raportin e njohjes dhe besueshmërisë për respektimin e kësaj marrëveshje për fiktivitetin e shitjes së aksioneve, pra nuk është rastësore dhe e bazuar në elementin kërkesë-ofertë (*shih paragrafin 79 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

65. Në vijim të analizës, Gjykata e Lartë ka gjetur të bazuar edhe arsyetimin e gjykatës së apelit në

lidhje me burimin e çmimit të paguar për blerjen e aksioneve, duke argumentuar se nuk rezulton që kërkuesit të kenë ushtruar ndonjë aktivitet të tillë tregtar, të kenë qenë të regjistruar si subjekte tregtare dhe të kenë pasur fitime monetare të tilla, rrethanë kjo që do ta bënte të besueshme mundësinë reale të tyre për ta paguar çmimin e blerjes së këtyre aksioneve, duke vijuar se kuadri ligjor, megjithëse nuk përmbante rregulla të detyrueshme për kryerjen e pagesave të tilla nëpërmjet bankave, duke lejuar edhe pagesat *cash*, përcaktonte rregulla të qarta mbi detyrimin për t'i bërë të ditur noterit burimin e krijimit të këtyre të ardhurave dhe, më pas, detyrimin e tij për t'ia raportuar këtë transaksion autoritetit shtetëror përgjegjës. Sipas Gjykatës së Lartë edhe kjo rrethanë provon fiktivitetin e kësaj kontrate (*shih paragrafin 81 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

66. Më tej, Gjykata e Lartë është shprehur se nuk ka asnjë informacion për përdorimin e kësaj shume të konsiderueshme vlerash monetare nga i ndjeri D.H., qoftë në formën e depozitimit të tyre në llogari bankare të shoqërisë si likuiditete apo në përdorimin e tyre për qëllime personale apo familjare. Për rrjedhojë, ky mosinvestim provon mungesën e arsyeve ekonomike që mund ta kenë shtyrë aksionarin e vetëm të shoqërisë në tjetërsimin e 60% të aksioneve (*shih paragrafin 85 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Po kështu, Gjykata e Lartë ka konstatuar se kërkuesit nuk janë sjellë realisht si aksionarë, pasi ata nuk kanë marrë asnjëherë fitime nga aktiviteti i shoqërisë dhe në asnjë vit nuk është vendosur ndarja e dividendëve, por është vendosur që një pjesë e fitimit neto të vitit të destinohej si rezervë ligjore dhe pjesa tjetër të kalonte në rezerva të tjera për investime, me argumentin se gjendja financiare e shoqërisë nuk mundësonte shpërndarjen e dividendëve. Në këtë drejtim, Gjykata e Lartë, megjithëse pranon se kërkuesit rezultojnë pjesëmarrës në disa vendime të kësaj shoqërie, ka argumentuar se ata figurojnë formalisht si aksionarë të shoqërisë edhe në drejtimin e mëtejshëm të saj për t'iu shmangur sanksionit të ligjit nr. 9742/2007 (*shih paragrafin 86 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

67. Nga sa më lart, Gjykata vlerëson se ndonëse në vendimin e saj Gjykata e Lartë ka përmendur argumente të reja të cilat nuk janë përmendur nga gjykata e apelit, nuk rezulton që ajo të ketë bërë ripërcaktim të fakteve. Përkundrazi, Gjykata e Lartë duke argumentuar mbi elementet dhe kushtet

thelbësore të kuptimit të veprimit juridik, si dhe provat e administruara në proces, ka konkluduar në të njëjtën mënyrë me gjykatën e apelit se veprimi juridik midis palëve është kryer në kushtet e simulimit absolut (fiktivitetit) (*shih paragrafët 57–60, 61 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Pra, në këtë drejtim nuk rezulton që Gjykata e Lartë të ketë ripërcaktuar faktin ose të ketë nxjerrë konkluzion të ndryshëm për të në raport me atë të gjykatës së apelit. Sikurse u evidentua më lart, referimi që ajo gjykatë bën në provat e administruara nga gjykatat më të ulëta është në funksion të dhënies së një vendimi të arsyetuar, gjë e cila provohet edhe nga fakti se Gjykata e Lartë nuk ka gjykuar në kundërshtim me vendimin e gjykatës së apelit, por ka lënë në fuqi këtë të fundit, duke plotësuar arsyetimin e tij. Argumentet e përmendura nga Gjykata e Lartë në vendimin e saj nuk janë përcaktuese dhe nuk mund të shihen të shkëputura nga provat e vlerësuara nga gjykata e apelit, por u shërbejnë argumenteve të përdorura në mbështetje të vlerësimit të pavlefshmërisë së kontratës. Duke pasur parasysh natyrën e gjykimit në Gjykatën e Lartë, Gjykata çmon se është i pashmangshëm referimi në provat gjyqësore për të interpretuar ligjin në përputhje me to.

68. Në këtë mënyrë, Gjykata e Lartë, në përputhje me funksionin e saj kushtetues të parashikuar nga neni 141 i Kushtetutës, ka shqyrtuar çështjen lidhur me kuptimin dhe zbatimin e ligjit civil për pavlefshmërinë absolute të kontratës, duke iu referuar provave të paraqitura nga palët në dosjen gjyqësore. Në analizë të vendimmarrjes së saj nuk rezulton që Gjykata e Lartë të jetë shprehur për themelin e çështjes në tejkallim të kompetencave ligjore që i ka njohur ligji. Përkundrazi, ajo është fokusuar në drejtim të interpretimit të parashikimeve ligjore, duke u bazuar në të njëjtin përcaktim të fakteve të mosmarrëveshjes në gjykim sikurse edhe gjykata e apelit.

69. Në këtë kontekst rrethanash, Gjykata çmon se Gjykata e Lartë në arsyetimin e vendimit të saj, përgjatë interpretimit të ligjit në çështjen konkrete, nuk ka zhvendosur në mënyrë arbitrare barrë të tepruar prove në lidhje me fiktivitetin e kontratës, në kuptimin që të ketë tejkalluar kufijtë e funksionit të saj kushtetues për zbatimin e ligjit. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë, duke mbështetur zgjidhjen e dhënë nga gjykata e apelit, ka arsyetuar shprehimisht “...nisur nga natyra e këtij kërkimi të padisë, si dhe prapësimeve të të paditurve, barra e provës për të provuar

fiktivitetin e kësaj kontrate i takon paditësve dhe provueshmëria e këtij kërkitimi i nënshtrohet rregullave të përgjithshme të të provuarit” (shih paragrafin 64 të vendimit të Gjykatës së Lartë) dhe “Me të drejtë gjykata e apelit, ndryshe nga sa pretendohet në rekursin e të paditurve, lidhur me provueshmërinë e këtij fakti shues, për të cilin barrën e provës e kanë të paditurit, është bazuar edhe në kuadrin ligjor të kohës kur është lidhur kontrata e shitblerjes së aksioneve nr. 1154 rep., nr. 598 kol., datën 15.6.2007, lidhur me detyrimet që kanë pasur të paditurit për evidentimin e burimit të këtyre të ardhurave” (shih paragrafin 82 të vendimit të Gjykatës së Lartë). Në këto kushte, Gjykata bazuar në nenin 42, pika 1 të ligjit nr. 8577/2000 nuk e vlerëson të domosdoshme as marrjen e ekstrakteve bankare nga subjektet e interesuara sipas kërkesës së kërkuësve.

70. Për sa më sipër, pretendimi i kërkuësve për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj është i pabazuar.

B.4. Për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit

71. Kërkuësit kanë pretenduar se Gjykata e Apelit dhe Gjykata e Lartë nuk kanë marrë parasysh provat e tyre dhe kontratën e lidhur para noterit, duke i vendosur palët në pozita jo të barabarta dhe duke argumentuar se moskryerja në bankë e pagesës së aksioneve passjell pavlefshmërinë e veprimit juridik, ndonëse një gjë e tillë nuk është verifikuar nga institucioni kompetent dhe nuk ishte e parashikuar me ligj.

72. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se ky pretendim nuk qëndron, pasi ai është ngritur në drejtim të provave, të cilat kërkuësit i kanë paraqitur për të justifikuar dijeninë e bashkëshortes dhe zbatimin e afatit të parashkrimit të shprehur në nenin 94 të KF-së. Kërkuësit nuk kanë pasur burime për të justifikuar shumën që pretendojnë se kanë paguar.

73. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë avantazh të konsiderueshëm ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykim, atëherë argumentet e njëres palë do të mbizotëronin mbi argumentet e palës tjetër, për rrjedhojë e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor. Bazuar në këto parime, gjykatës i dalin një sërë

detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve ose përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (shih vendimet nr. 19, datë 1.4.2021; nr. 21, datë 20.3.2017; nr. 28, datë 22.5.2015, të Gjykatës Kushtetuese).

74. Po kështu, Gjykata ka theksuar se marrja e provave, paraqitja dhe vlerësimi i tyre janë në juridiksion të gjykimit të zakonshëm dhe jo atij kushtetues. Është vetë gjykata e zakonshme që vlerëson nëse provat duhet të merren dhe mënyra e vlerësimit dhe konkluzionet lidhur me to janë po ashtu në kompetencë të saj (shih vendimet nr. 19, datë 1.4.2021; nr. 21, datë 20.3.2017; nr. 9, datë 26.2.2015, të Gjykatës Kushtetuese). Parimi i barazisë së armëve nuk u imponon gjykatave të juridiksionit të zakonshëm të pranojnë të gjitha argumentet dhe provat që paraqet një palë në proces. Kur kryen detyrën e saj të vlerësimit të lirë të provave, gjykata mund të bindet mbi bazën e disa provave, duke përjashtuar një ose disa prova të tjera, që ajo i konsideron të parëndësishme për çështjen (shih vendimet nr. 19, datë 1.4.2021; nr. 19, datë 19.7.2005, të Gjykatës Kushtetuese).

75. Duke mbajtur në konsideratë standardet kushtetuese të lartpërmendura në çështjen konkrete, Gjykata vëren se gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë kanë marrë në shqyrtim si kontratën e lidhur para noterit, ashtu edhe provat e tjera, përkatësisht vendimet e aksionarëve të shoqërisë të cilat pretendohen nga kërkuësit. Gjykata e Apelit ka pasqyruar prapësimet e kërkuësve në lidhje me faktin se pala paditëse ka njohur, pranuar dhe marrë vendime së bashku me kërkuësit në jo më pak se 12 raste, vendime të mbledhjes së aksionarëve dhe akte të tjera thelbësore për funksionimin e shoqërisë. Edhe Gjykata e Lartë e ka pranuar faktin se kërkuësit kanë qenë pjesëmarrës në disa vendime të shoqërisë, por nuk e ka vlerësuar atë si rrethanë që e bën këtë kërkitim të paditësve të pabazuar.

76. Nga sa më lart, Gjykata çmon se kërkuësit nuk rezulton të jenë vënë në pozita të pabarabarta me palën paditëse. Atyre u është dhënë mundësia, gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë dhe paraqitjes së rekursit në Gjykatën e Lartë, të paraqesin pretendimet e tyre dhe prova në mbështetje të tyre. Për më tepër, pretendimet e kërkuësve janë me natyrë ligjore, pasi kanë të bëjnë

me fuqinë provuese të provave në përcaktimin e fakteve të mosmarrëveshjes, si dhe me interpretimin e ligjit procedural për fuqinë dhe vlerën e provave, të cilat pasi janë verifikuar nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, ky i fundit ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit. Për rrjedhojë, pretendimi për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit është i pabazuar.

77. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuësve për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor përfshirë edhe të drejtën e pronës, të analizuar në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës, janë të pabazuara, sipas arsytimit të mësipërm, ndaj kërkesa duhet të rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 27.2.2024.

Shpallur më 4.4.2024.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Elsa Toska, Marsida Xhaferllari, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Marjana Semini, Genti Ibrahim

Anëtar kundër: Ilir Toska, Fiona Papajorgji

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes që u përket kërkuësve Albert Sino dhe Aurel Baçi, me objekt: “*Shfuqizimi i vendimeve nr. 1641, datë 28.6.2017, të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2023-207 (13), datë 18.1.2023, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë*”, jemi kundër qëndrimit të shumicës për rrëzimin e kërkesës, pasi vlerësojmë se ajo duhet të ishte pranuar. Për rrjedhojë, në vijim, në mbështetje të nenit 132, pika 3, të Kushtetutës dhe nenit 72, pika 8, të ligjit nr. 8577/2000 që parashikojnë publikimin

e mendimit të pakicës së bashku me vendimin përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese, do të parashtrijmë argumentet që mbështesin qëndrimin tonë si gjyqtarë në pakicë.

2. Fillimisht, vlerësojmë se në funksion të mendimit tonë merr rëndësi paraqitja e rrethanave të çështjes. Më konkretisht, rezulton se në datën 29.3.2001 shtetasi D.H. ka themeluar një shoqëri që ushtron veprimtarinë në fushën e veprimtarive televizive. Me kontratën noteriale të datës 15.6.2007 ai i ka shitur 60% të aksioneve të shoqërisë shtetasve Albert Sino dhe Aurel Baçi (*kërkuësit*). Kontrata është depozituar rregullisht në regjistrin tregtar, duke u pasqyruar në regjistër ndryshimet përkatëse për sa u përket aksionarëve të shoqërisë dhe aksioneve të zotëruara nga ata. Në datën 23.5.2008 shtetasi D.H. ka ndërruar jetë dhe trashëgimtarë ligjorë janë caktuar bashkëshortja dhe fëmijët (*subjektet e interesuara*). Në datën 18.1.2016, këto të fundit i janë drejtuar gjykatës me kërkesëpadi me objekt njohjen pronar të 60% të aksioneve, me pretendimin se kontrata e shitblerjes e vitit 2007 ishte absolutisht e pavlefshme, pasi ishte kryer në kundërshtim me ligjin. Kërkesëpadi bazohej në faktin se kjo kontratë ishte një veprim juridik absolutisht i pavlefshëm, sepse: i. nuk ishte dhënë pëlqimi nga bashkëshorti tjetër për shitjen e aksioneve, sipas neneve 92/a dhe 208 të KC-së dhe 90 të KF-së. Ndërkohë, në parashtrimet e depozituara gjatë gjykimit në shkallë të parë, subjektet e interesuara kanë shtuar edhe një shkak të ri pavlefshmërie absolute, duke pretenduar se: ii. kontrata e shitjes ishte një veprim juridik fiktiv, sepse ishte lidhur për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej më shumë se 40% nga një person i vetëm. Duke iu referuar veprimit fiktiv, subjektet e interesuara kanë argumentuar se shkak i pavlefshmërisë absolute është edhe neni 92/ç i KC-së që lidhet me veprimet e simuluar dhe kontrata është absolutisht e pavlefshme, pasi është një veprim juridik i simuluar.

3. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, për sa i përket shkakut të parë të pavlefshmërisë së pretenduar, bazuar në nenet 73 e vijuese dhe 94 të KF-së dhe 112 të KC-së, ka arsyetuar se e drejta e padisë ishte parashkruar për shkak të kalimit të afatit 1-vjeçar të parashikuar për ngritjen e padisë për anulimin e veprimeve të kryera në tejkalim të të drejtave të bashkëshortit i cili nuk ka dhënë pëlqimin për to (neni 94 i KF-së). Ndërsa në lidhje me

shkakun tjetër të pavlefshmërisë së pretenduar se kontrata e shitblerjes së aksioneve e vitit 2007 është një veprim absolutisht i pavlefshëm, gjykata është bazuar në vendimin unifikues nr. 932/2000 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, sipas të cilit veprimi juridik është i simuluar kur kryhet me qëllim që të mbulojë një veprim tjetër juridik të vlefshëm ose të pavlefshëm, të cilin palët kanë dashur ta kryejnë me të vërtetë dhe që rezulton prej kundër deklaramit si marrëveshje e fshehtë midis tyre. Për këto arsye, gjykata e shkallës së parë ka arsyetuar se kontrata përbën provë të plotë në lidhje me pronësinë e aksioneve të kërkuësve dhe se pretendimi i paditësve për mungesën e transaksioneve bankare për shlyerjen e çmimit të blerjes së aksioneve nuk provon ekzistencën e kundërdeklarimit për marrëveshjen e fshehtë ose kryerjen e këtij veprimi në kundërshtim me ligjin (*shih paragrafët 63 dhe 70 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Në përfundim, kjo gjykatë ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë.

4. Në ankim subjektet e interesuara, përveç shkaqeve të ngritura gjatë gjykimit në shkallë të parë për pavlefshmërinë e veprimit juridik, kanë parashtruar edhe se referimi i asaj gjykate në vendimin unifikues nr. 932/2000 nuk është i saktë, pasi kuptimi i veprimit fiktiv jepet nga neni 92, shkronja “ç”, i KC-së, ndërsa simulimi parashikohet në nenin 93 të këtij kodi, por kjo nuk do të thotë se simulimi bëhet gjithnjë për të mbuluar një veprim tjetër. Sipas tyre, veprimi që kryhet sa për t’u dukur përbën simulim absolut, por nuk mbulon një veprim tjetër.

5. Gjykata e apelit e ka bazuar arsyetimin e saj në nenin 208 të KC-së, i cili përcakton se tjetërsimi i sendit të përbashkët mund të bëhet vetëm me pëlqimin e të gjithë bashkëpronarëve dhe mosrespektimi i tij është shkak i pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik, sipas nenit 92, shkronja “a”, të këtij kodi. Ajo ka vlerësuar se kontrata e shitjes së aksioneve është një veprim juridik fiktiv, e lidhur vetëm për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej më shumë se 40% nga një person i vetëm, çmimi ishte i pamundur financiarisht për t’u paguar nga blerësit dhe ai nuk është vërtetuar se është paguar. Sipas gjykatës, veprimi juridik është fiktiv me efekte simuluese dhe palët kanë simuluar veprimin juridik të kryer (*shih faqet 16–18 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Kjo

gjykatë, në referim të vendimit unifikues nr. 932/2000, duke u bazuar në nenet 73–74, 90 dhe 94 të KF-së, si dhe nenet 92 e 208 të KC-së, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe pranimin e padisë së subjekteve të interesuara.

6. Në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë, ndër të tjera, kërkuësit kanë pretenduar se vendimi i gjykatës së apelit bie në kundërshtim me vendimin unifikues nr. 932/2000, pasi dëshira për të lidhur një kontratë fiktive del nga marrëveshja e fshehtë e veçantë i ashtuquajtur “kundërdeklarim” që në rastin konkret nuk ekziston. Ndërsa subjektet e interesuara në kundërrekurs kanë përsëritur të njëjtat argumente të ngritura edhe në ankimin përpara gjykatës së apelit.

7. Gjykata e Lartë, për sa i përket shkakut të parë të pavlefshmërisë së veprimit juridik, ka pranuar se kërkesëpadia është parashkruar, pasi është ngritur tej afatit 1-vjeçar të parashikuar nga neni 94 i KF-së, duke i gjetur të drejta pretendimet në rekurs të kërkuësve. Nga ana tjetër, ajo ka arsyetuar se veprimi juridik është absolutisht i pavlefshëm, duke e bazuar arsyetimin e saj në nenin 92, shkronja “ç”, të KC-së, sipas të cilit veprimet juridike të pavlefshme që nuk krijojnë asnjë pasojë juridike janë edhe ato që bëhen në marrëveshje të palëve pa pasur për qëllim që të sjellin pasoja juridike (fiktive ose të simuluar). Sipas kësaj gjykate, fiktiviteti në doktrinë është trajtuar edhe si simulim absolut (palët janë dakordësuar për marrëveshjen e fshehtë dhe ajo nuk duhet të sjellë pasoja). Ndërsa për sa i përket simulimit relativ, palët synojnë të krijojnë një marrëdhënie tjetër duke e mbuluar këtë të fundit. Ajo ka pohuar, gjithashtu, se procesi i të provuarit nëse një veprim juridik është i kryer në kushtet e simulimit absolut kërkon ekzistencën e marrëveshjes së kundërdeklarimit dhe në mungesë të tij, simulimi absolut mund të provohet me prova të tjera për të vërtetuar qëllimin e vërtetë të palëve. Duke zbatuar këtë interpretim, në rastin konkret, Gjykata e Lartë ka arritur në përfundimin se kontrata ka qenë një veprim juridik fiktiv pa pasur qëllim për të sjellë pasoja dhe rrjedhimisht ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit.

8. Në vijim, kërkuësit kanë paraqitur ankim kushtetues individual, duke pretenduar se vendimi i Gjykatës së Lartë ka cenuar të drejtën për proces të rregull ligjor në drejtim të së drejtës për t’u mbrojtur dhe për t’u dëgjuar, parimit të sigurisë juridike,

standardit të arsytimit të vendimit, parimit të gjykatës së caktuar me ligj, atij të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si dhe të drejtën e pronës dhe lirinë e shprehjes dhe atë të shtypit, radios dhe televizionit.

9. Bashkohemi me shumicën për mënyrën e trajtimit të pretendimeve të kërkuesve sipas kriterëve të shterimit të mjeteve juridike efektive dhe *ratione materiae*. Ndërkohë, qëndrimi ynë ndahet për sa u përket analizës së themelit të pretendimeve, përkatësisht parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsytimit dhe parimit të gjykatës së caktuar me ligj, prandaj, në vijim, do të paraqesim qëndrimin tonë në lidhje me to.

A. Për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit

10. Kërkuesit kanë parashtruar dy argumente kryesore: i. vendimet gjyqësore kanë cenuar të drejta të fituara ligjërisht mbi bazën e një akti publik që provon blerjen e aksioneve të shoqërisë dhe pala paditëse e ka humbur të drejtën e padisë; ii. vendimi i Kolegjit Civil bie ndesh me vendimin unifikues nr. 932/2000 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë dhe jurisprudencën e kësaj gjykate. Po kështu, ata kanë pretenduar edhe se vendimet objekt kundërshtimi nuk përmbushin standardin e arsytimit, veçanërisht në drejtim të faktit se megjithëse ata rezultojnë dorëzanës në një kontratë bankare, Gjykata e Lartë është shprehur për të kundërtën.

11. Në analizë të këtij pretendimi, shumica është shprehur se, *së pari*, nuk rezulton të ketë ndonjë vendim gjyqësor të formës së prerë që të ketë vendosur për vlefshmërinë e kontratës objekt gjykimi, i cili të jetë vënë në dyshim nga vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë. Ndonëse, në parim kontrata ka forcën e ligjit, kjo nuk e përjashton mundësinë që vlefshmëria e saj të vihet në diskutim, çka ka qenë edhe objekt i gjykimit, në rastin konkret (*shih paragrafët 48–49 të vendimit*). *Së dyti*, për sa i përket argumentit tjetër të kërkuesve se vendimi i Gjykatës së Lartë është në kundërshtim me vendimin unifikues të Kolegjeve të Bashkuara nr. 932/2000, shumica, pasi ka theksuar se nuk është detyrë e saj të interpretojë ligjin, ka konstatuar se kuptimi që Gjykata e Lartë i ka dhënë përmbajtjes së nenit 92, shkronja “ç”, të KC-së lidhur me veprimin juridik fiktiv nuk duket në kufijtë e interpretimit arbitrar të kësaj norme juridike dhe se pavarësisht se ajo nuk i referohet vendimit unifikues në fjalë, nuk duket

haptazi e paarsyeshme, nuk përmban ndonjë gabim ligjor të dukshëm dhe rezulton të ketë plotësuar detyrimin kryesor të Gjykatës së Lartë për të interpretuar ligjin e aplikueshëm për zgjidhjen e çështjes konkrete, pa i rënë ndesh vendimit unifikues nr. 932/2000 (*shih paragrafët 51 dhe 53 të vendimit*). Në drejtim të standardit të arsytimit të vendimit, shumica, ndonëse ka evidentuar se konstatimi i Gjykatës së Lartë se kërkuesit nuk figurojnë dorëzanës në një kontratë bankare nuk është i saktë, ka vlerësuar se ai nuk është i atillë që të cenojë në tërësi standardin e arsytimit të vendimit në kushtet kur ai nuk përbën argumentin kryesor në të cilin ajo është mbështetur për të arritur në konkluzionin për pavlefshmërinë absolute të kontratës (*shih paragrafët 55–56 të vendimit*).

12. Duke u bazuar në jurisprudencën kushtetuese të evidentuar në vendim, në lidhje me argumentin e parë, ndajmë të njëjtin vlerësim me shumicën, pasi kontrata e shitblerjes së aksioneve i është nënshtruar për herë të parë shqyrtimit gjyqësor dhe kërkuesit nuk ndodheshin përpara një vendimi gjyqësor të formës së prerë, injorimi i të cilit do të passillte cenimin e parimit të sigurisë juridike. Megjithatë, nga ana tjetër, nuk pajtohemi me analizën që shumica ka bërë në drejtim të vendimit unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nr. 932/2000.

13. Sikurse u parashtrua nga rrethanat e çështjes, nga përmbajtja e kërkesëpadisë rezulton se subjektet e interesuara, fillimisht, e kanë lidhur pavlefshmërinë e kontratës vetëm me faktin se nuk ishte dhënë më parë pëlqimi i bashkëshortes dhe, në vijim, kanë shtuar edhe shkakun e ri për fiktivitetin e kontratës. Pavarësisht këtij pretendimi, nga leximi i terminologjisë së përdorur në vijim në ankim, por edhe në kundërrekurs, rezulton se subjektet e interesuara u referohen veprimeve “fiktive” dhe “simuluese”, duke mos përcaktuar dallimin midis tyre, madje, për sa i përket këtij të fundit, i referohen nenit 93 të KC-së, duke deklaruar se kontrata është absolutisht e pavlefshme “*për shkak se është veprim juridik i simuluar*”. Nga ana tjetër, kërkuesit e kanë kundërshtuar pretendimin për pavlefshmërinë absolute të kontratës duke u bazuar kryesisht në vendimin unifikues të Kolegjeve të Bashkuara, i cili, sipas tyre, kërkon si provë kundërdeklarimin ose marrëveshjen e fshehtë.

14. Ndërsa nga përmbajtja e vendimeve të të dyja gjykatave të faktit konstatohet se ato i janë referuar vendimit unifikues nr. 932/2000, duke arritur në

përfundime të ndryshme për çështje të faktit dhe ligjit në rastin konkret. Sipas gjykatës së shkallës së parë, mungesa e transaksioneve bankare për shlyerjen e çmimit të blerjes së aksioneve nuk provon ekzistencën e kundërdeklarimit për marrëveshjen e fshehtë ose kryerjen e këtij veprimi në kundërshtim me ligjin, element i cili kërkohet nga vendimi unifikues për të përcaktuar fiktivitetin e një veprimi juridik. Nga ana tjetër, gjykata e apelit e përmend në vendimin e saj vendimin unifikues si një argument shtesë për të provuar fiktivitetin e kontratës, duke mos u ndalur në analizën e elementeve të tij.

15. Për sa i përket vendimit të Gjykatës së Lartë, konstatohet se për të përcaktuar pavlefshmërinë absolute të kontratës së shitjes së aksioneve, ajo është ndalur vetëm në analizën e nenit 92, shkronja “ç”, të KC-së që parashikon veprimet fiktive ose simuluese. Përpos këtij fakti, në asnjë moment Gjykata e Lartë nuk i është referuar vendimit unifikues nr. 932/2000, duke mos e qartësuar natyrën e veprimit juridik të kryer në raport me atë vendim. Gjithashtu, nga leximi i interpretimit të bërë nga Gjykata e Lartë, konstatohet se është ajo, e cila pranon se veprimi juridik i kryer në kushtet e simulimit absolut kërkon *“ekzistencën e marrëveshjes së kundërdeklarimit”* dhe, në mungesë të saj, mund të provohet me prova të tjera qëllimi i vërtetë i palëve.

16. Në këto kushte, ndonëse pretendimet e kërkuësve lidhen me mënyrën e zbatimit të dispozitave të ligjit material dhe atij procedural, si dhe me interpretimin e ndryshëm të një vendimi unifikues të Gjykatës së Lartë, i cili ka unifikuar praktikën gjyqësore në lidhje me interpretimin e ligjit material (neni 92, shkronja “ç”, i KC-së) për sa u përket veprimeve juridike që bëhen në marrëveshje të palëve pa pasur për qëllim të sjellin pasoja juridike, sikundër edhe të të provuarit të simulimit të veprimit juridik përmes kundërdeklarimit si marrëveshje e fshehtë midis palëve, vlerësojmë se ajo gjykatë kishte detyrimin për t'i dhënë përgjigje pretendimit nëse ishte rasti për respektimin ose jo të atij vendimi. Kështu, Gjykata e Lartë, megjithëse i analizon veprimet simuluese dhe fiktive, nuk ka paraqitur asnjë argument nëse kjo analizë doktrinare u përket përcaktimeve të vendimit unifikues ose ka pasur vend për ndryshimin e praktikës gjyqësore. Edhe shumica në arsyetimin e saj megjithëse referon përmbajtjen e vendimit unifikues dhe të ligjit të zbatuar nga Gjykata e Lartë në rastin konkret, nuk

ka analizuar faktin përse kjo gjykatë nuk i ka kthyer përgjigje pretendimeve të kërkuësve në këtë drejtim.

17. Pra, nga sa më lart, çmojmë se Gjykata e Lartë duhej të ishte shprehur nëse kishte vend ose jo për zbatimin e vendimit unifikues, kur në dukje pritshmëritë e kërkuësve ishin në drejtim të zbatimit të atij vendimi, por edhe të garantonte parimin e barazisë së armëve. Kjo mënyrë arsyetimi është e tillë që jo vetëm ka krijuar paqartësi të kërkuësve, por do të sjellë paqartësi edhe në vijim në mënyrën e trajtimit të rasteve të ngjashme nga gjykatat më të ulëta, duke mos përmbushur rolin e Gjykatës së Lartë si gjykatë që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën. Po kështu vlerësojmë se në rast se Gjykata e Lartë do të vlerësonte se ndodhej në këto kushte, atëherë kjo nuk mund të bëhej me një vendim të Kolegjit Civil, por nëpërmjet procedurës së parashikuar nga ligji për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore dhe duke u dhënë mundësinë palëve të paraqesin argumentet e tyre për këtë çështje ligji, për të garantuar edhe parimin e barazisë së armëve.

18. Gjithashtu, në drejtim të standardit të arsyetimit të vendimit, argumentet e Gjykatës së Lartë në dukje paraqiten kontradiktore dhe të sforcuara, pikërisht për faktin se nuk i ka kthyer përgjigje pretendimit të kërkuësve për zbatimin e vendimit unifikues, si dhe argumenteve të përdorura, veçanërisht në mospasqyrimin e saktë të dorëzarisë në kontratën bankare, fakt ky i cili, sikurse u theksua më lart, është konstatuar edhe nga vetë shumica.

19. Në përmbledhje të analizës së mësipërme vlerësojmë se pretendimi i kërkuësve për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit është i bazuar.

B. Për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj

20. Kërkuësit kanë pretenduar se Gjykata e Lartë, në tejkalim të kompetencave të saj, ka interpretuar ndryshe provat e administruara dhe ka arritur në përfundime të bazuara në aludime dhe indicie. Gjithashtu, sipas kërkuësve, atyre u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, megjithëse ai është një akt publik me fuqi të plotë provuese. Për këtë pretendim, shumica ka vlerësuar se ndonëse në vendimin e saj Gjykata e Lartë ka përmendur argumente të reja, të cilat nuk janë përmendur nga gjykata e apelit, nuk rezulton që ajo të ketë bërë ripërcaktim të fakteve ose të ketë nxjerrë

konkluzion të ndryshëm mbi to në raport me atë të gjykatës së apelit (*shih paragrafin 68 të vendimit*).

21. Duke iu rikthyer rastit konkret, ashtu sikurse ka pranuar shumica, konstatojmë se për të përcaktuar pavlefshmërinë e kontratës gjykata e apelit ka përdorur këto argumente: a) kontrata është lidhur për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej për më shumë se 40% nga një person i vetëm; b) mungesa e provave për të vërtetuar pagesën e çmimit; c) pamundësia e kryerjes së pagesës, e cila edhe nëse do të ishte paguar, nuk mund të vërtetohej me dëftesë të thjeshtë; ç) mungesa e të provuarit të burimit financiar të kësaj page.

22. Nga ana tjetër, Gjykata e Lartë ka nisur analizën me faktin se deklarimi i palëve përpara noterit se midis tyre nuk kishte më asnjë detyrim e bën të dyshimtë pagesën *cash* të blerjes së aksioneve. Në mbështetje të arsyetimit të saj, ajo është bazuar në disa rrethana kryesore: i. kontrata është lidhur për efekt të hyrjes në fuqi të ligjit nr. 9742/2007; ii. marrëdhëniet që palët në kontratë kanë pasur më parë, që provojnë se zgjedhja e aksionarëve të rinj të shoqërisë është bazuar në raportin e njohjes dhe besueshmërisë për respektimin e kësaj marrëveshjeje për fiktivitetin e shitjes së aksioneve, pra nuk është rastësore dhe e bazuar në elementin kërkesë - ofertë; iii. nuk rezulton që kërkuarit të kenë ushtruar ndonjë aktivitet të tillë tregtar, të kenë qenë të regjistruar si subjekte tregtare dhe të kenë pasur fitime monetare të tilla, rrethanë kjo që do ta bënte të besueshme mundësinë reale të tyre për ta paguar çmimin e blerjes së këtyre aksioneve; iv. nuk ka asnjë informacion për përdorimin e kësaj shume të konsiderueshme vlerash monetare nga i ndjeri D.H., qoftë në formën e depozitimit të tyre në llogari bankare të shoqërisë si likuiditete ose në përdorimin e tyre për qëllime personale apo familjare; v. kërkuarit nuk janë sjellë realisht si aksionarë, pasi nuk kanë marrë asnjëherë fitime nga aktiviteti i shoqërisë dhe në asnjë vit nuk është vendosur ndarja e dividendëve; vi. kërkuarit nuk rezultojnë si dorëzanës në një kontratë kredie bankare, në shumën 5,000,000 euro.

23. Edhe në rastin konkret, bashkohemi me shumicën për sa i përket jurisprudencës së evidentuar, por mbajmë qëndrim të kundër në lidhje me analizën e këtij pretendimi nën dritën e parimit të gjykatës së caktuar me ligj. Nga përmbajtja e

vendimit të Gjykatës së Lartë vlerësojmë se arsyetimi i saj për pavlefshmërinë e kontratës së shitjes së aksioneve është bazuar jo vetëm në faktet dhe provat e marra në konsideratë dhe vlerësuar nga gjykata e apelit, por edhe në argumente të reja të cilat kanë qenë përcaktuese në arritjen e konkluzionit të pavlefshmërisë absolute të kontratës së shitjes së aksioneve (faktet (ii), (iv), (v), (vi) të mësipërme). Gjykata e Lartë pranon në vendimin objekt kundërshtimi se veprimi juridik fiktiv provohet me prova të ndryshme, përfshirë edhe ato me dëshmitarë, sjelljen e palëve, shkaqet që i shtynë për të kryer veprimin, si dhe përmbushja e detyrimeve. Megjithatë, në vlerësimin tonë, kjo detyrë u takon gjykatave të faktit dhe jo Gjykatës së Lartë që është gjykatë ligji. Në këtë këndvështrim, çmojmë se nëse Gjykata e Lartë do të kishte dyshime për provueshmërinë e pavlefshmërisë të kontratës së shitjes së aksioneve mbi bazën e provave të vlerësuara nga gjykatat e faktit, ajo duhej ta kthente çështjen për rishqyrtim, duke dhënë udhëzimet përkatëse, në mënyrë që ato të arrinin në një konkluzion të plotë për çështjen, përmes çmuarjes së të gjitha atyre provave të administruara gjatë hetimit gjyqësor dhe të vlerësuara relevante për vërtetimin e fakteve të caktuara objekt të provuari.

24. Pavarësisht se Gjykata e Lartë ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit, kjo nuk do të thotë se ajo duhet të tejkalojë kompetencat e caktuara me ligj dhe të marrë në shqyrtim prova të cilat nuk janë vlerësuar më parë nga gjykatat e faktit. Në këtë pikë mendojmë se arsyetimi i shumicës se referimi te provat e administruara nga gjykatat më të ulëta është në funksion të dhënies së një vendimi të arsyetuar, gjë e cila provohet edhe nga fakti se Gjykata e Lartë nuk ka gjykuar në kundërshtim me vendimin e gjykatës së apelit, por ka lënë në fuqi këtë të fundit, duke plotësuar arsyetimin e tij (*shih paragrafin nr. 68 të vendimit*), është i sforcuar dhe bie ndesh me jurisprudencën kushtetuese të konsoliduar ndër vite në lidhje me parimin e gjykatës së caktuar me ligj. Sipas këtij parimi, nëse Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës së faktit, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit, por në asnjë rast nuk mund ta zgjidhë vetë çështjen në themel, duke rivlerësuar ndryshe faktet dhe provat e marra gjatë

gjykimit në shkallët më të ulëta të gjyqësorit, pasi një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj (*shih vendimet nr. 57, datë 9.11.2023; nr. 15, datë 23.3.2023; nr. 44, datë 19.7.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Bazuar në këto konsiderata jemi të mendimit se në asnjë rast, pra edhe kur Gjykata e Lartë lë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit, ajo nuk mund të bëjë vlerësim të provave të paanalizuara nga gjykatat e faktit, sepse janë këto të fundit që kanë kompetencën t'u japin vlerë provave bazuar në debatin e palëve ndërgjyqëse për to. Përndryshe do të paragjykohej vlerësimi i provave dhe argumenteve të reja nga gjykatat e faktit. Në këtë drejtim, mendojmë se edhe pretendimi i kërkuësve se atyre në këtë mënyrë u ka kaluar barra e provës për të provuar mosqenien fiktive të kontratës, nuk është i pabazuar. Në vlerësimin tonë, një veprim juridik prezumohet i vlefshëm deri në vërtetimin e pavlefshmërisë së tij. Të kuptuarit ndryshe do të krijonte pasiguri juridike në qarkullimin civil. Në këtë kuptim, pala që pretendon pavlefshmërinë e veprimit juridik ka barrën e provës për ta provuar atë. Në kuadër të një procesi të drejtë mendojmë se koncepti i barrës së provës është i lidhur ngushtë me ato të kontradiktoritetit në gjykim dhe së drejtës për t'u mbrojtur. Respektimi i tyre siguron që procesi gjyqësor të zhvillohet në mënyrë të drejtë dhe transparente, duke u dhënë mundësinë të gjitha palëve për të paraqitur rastin e tyre dhe për të mbrojtur të drejtat në mënyrë efektive.

26. Nisur nga sa më lart, çmojmë se vlerësimi i fakteve dhe provave që Gjykata e Lartë ka marrë në konsideratë për të mbështetur argumentet e saj shkojnë përtej atij që gjykata e apelit i ka bërë themelit të çështjes, duke dalë tej kompetencave të saj. Ky vlerësim nuk pajtohet me natyrën e gjykimit në atë gjykatë, por i përngjan atij të gjykatave të faktit. Për rrjedhojë, edhe ky pretendim i kërkuësve çmojmë se është i bazuar.

27. Në përfundim, ne, gjyqtarët në pakicë, vlerësojmë se pretendimet e kërkuësve në drejtim të parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit dhe parimit të gjykatës së caktuar me ligj janë të bazuara, ndaj duhej të ishte vendosur pranimi i kërkesës.

Anëtar: Fiona Papajorgji, Ilir Toska

VENDIM
Nr. 10, datë 28.2.2024

**NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË**

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë,
e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Genti Ibrahim	anëtar,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 28.2.2024 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 12 (K) 2023 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Kujtim Kllogjeri, përfaqësuar nga avokat Redi Ramaj, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR:

PROKURORIA E PËRGJITHSHME, përfaqësuar nga prokuror Arqilea Koça, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-183, datë 31.1.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 27, 29, 42, 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Genti Ibrahim, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuësit Kujtim Kllogjeri, (*kërkuesi*), i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN

I

Rrethanat e çështjes

1. Në ngarkim të kërkesit, me detyrë administrator në shoqërinë ndërtuese “G&Xh”, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës ka dërguar për gjykim në këtë gjykatë çështjen penale nr. 1622 të vitit 2014, për veprat penale “Mashtrimi” me pasoja të rënda dhe “Mashtrimi” më shumë se një herë, të parashikuara nga neni 143/2 i Kodit Penal (KP).

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, me vendimin nr. (11-2015-5248) 1051, datë 5.11.2015, ka vendosur deklarimin fajtor të kërkesit për veprat penale “Mashtrimi” me pasoja të rënda dhe “Mashtrimi” në dëm të disa personave, të dyja të parashikuara nga neni 143/2 të KP-së dhe dënimin e tij me 10 (dhjetë) vjet burgim për veprën e parë dhe 6 (gjashtë) vjet burgim për veprën e dytë penale. Në bashkim të dënimeve, sipas nenit 55 të KP-së, gjykata ka vendosur dënimin e tij me 12 (dymbëdhjetë) vjet burgim, duke arsyetuar se kërkesi ka përvetësuar pasurinë e shumë personave në kushtet e mirëbesimit, duke u shkaktuar dëm në vlera të mëdha. Po kështu, përmes veprimeve aktive të kundërligjshme, ai ka arritur të mashtrojë edhe shumë të tjerë, të cilëve u ishin premtuar viza pune për në Kazakistan kundrejt pagesës. Për sa i përket llojit të dënimit, ndërmjet alternativave të parashikuara në nenin 143/2, të KP-së, ajo ka vlerësuar se për një arritje sa më të plotë të qëllimit të dënimit, ai duhet të jetë me burgim në masë të lartë, që shkon proporcionalisht me rrezikshmërinë e lartë shoqërore të veprës penale të kryer prej tij. Kundër këtij vendimi kërkesi ka ushtruar ankim.

3. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 10-2017-297, datë 10.2.2017, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, duke arsyetuar, ndër të tjera, se ky vendim është i drejtë edhe për sa i përket masës së dënimit në funksion të individualizimit të tij, duke respektuar drejt llojin dhe kufijtë e masave të dënimit të parashikuara nga dispozita konkrete, neni 143/2, i KP-së, si dhe kriteret e parashikuara në nenin 47 të KP-së. Kundër këtij vendimi, në datën 6.3.2017 kërkesi ka ushtruar rekurs, i cili është plotësuar në vijim nga përfaqësuesi ligjor i kërkesit në datën 27.3.2017.

4. Në datën 20.1.2022 kërkesi ka paraqitur shtesë rekursi, ku ka ngritur pretendimin për zbatimin e ligjit penal favorizues ndaj tij, pasi nëpërmjet ligjit nr. 36/2017, datë 30.3.2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar” (ligji nr. 36/2017), neni 143 i KP-së që parashikon veprën penale “Mashtrimi” ka ndryshuar dhe është favorizues ndaj tij për sa i përket masës së dënimit.

5. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-183, datë 31.1.2023, ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkesit, me arsyetimin se nuk ka konstatuar shkelje të zbatueshmërisë së ligjit material më favorizues, në kuptim të nenit 3 të KP-së, me pasojë rëndimin e pozitës së të gjykuarit.

6. Kërkesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) në datën 16.6.2023 me ankim kushtetues individual, me objekt shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën. Me vendimin e datës 29.9.2023, Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

7. **Kërkesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se i është cenuar:

7.1. *E drejta për proces të rregullt ligjor dhe e drejta për gjykim të drejtë*, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit dhe si rrjedhim e ka privuar atë nga e drejta që çështja e tij të gjykohej në të gjitha shkallët e gjyqësorit.

7.2. *E drejta e lirisë personale*, e garantuar nga neni 27 i Kushtetutës, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vlerësuar se dënimi i dhënë ndaj kërkesit është i përshtatshëm për sa kohë nuk e kalon limitin e parashikuar të dënimit të përcaktuar në nenin 143/3 të KP-së, pas ndryshimeve të pësuar me ligjin nr. 36/2017, ndërkohë që kërkesi është dënuar në total me 12 vjet burgim, në kapërcim të maksimumit të dënimit prej 10 vjetësh të parashikuar për veprën penale sipas dispozitës së ndryshuar, që është favorizuese.

7.3. *Parimi i fuqisë prapavepruese i ligjit penal favorizues*, i garantuar nga neni 29, pika 3, i Kushtetutës, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk ka vepruar për zbatimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal

favorizues gjatë gjykimit të çështjes, si rrjedhim i ndryshimit të masës së dënimit që parashikohej në nenin 143 të KP-së, pas hyrjes në fuqi të ligjit nr. 36/2017. Ky ndryshim ligjor favorizues për kërkuesin ishte në fuqi në momentin që rekursi i tij gjykohej në këtë gjykatë.

8. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, ka prapësuar si vijon:

8.1. *Për themelin e kërkesës*

8.1.1. Pretendimi për cenimin e *së drejtës për proces të rregullt ligjor dhe së drejtës për gjykim të drejtë* është i pabazuar, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në përputhje me kompetencat e tij ligjore, pas vlerësimit paraprak të shkaqeve të rekursit, ka çmuar se në të nuk ngrihen shkaqe të bazuara në ato të parashikuara në nenin 432 të Kodit të Procedurës Penale. Kërkuesi ka ngritur në rekurs pretendime që lidhen me vlerësimin e provave, të cilat dalin jashtë juridiksionit të kësaj gjykate. Shqyrtimi i çështjes nga Gjykata e Lartë, në dhomën e këshillimit, nuk është vetëm një konstatim formal i paraqitjes së shkaqeve ligjore në rekurs, por konsiston në vlerësimin e këtyre shkaqeve dhe bazueshmërinë e tyre duke analizuar materialet e dosjes gjyqësore. Kjo gjykatë i ka garantuar kërkuesit të drejtën e aksesit në drejtëm të së drejtës së ankimit në një gjykatë më të lartë, si dhe të drejtën për mbrojtje efektive.

8.1.2. Pretendimi për cenimin e *parimit të fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues*, të garantuar nga neni 29, i Kushtetutës, është i pabazuar, pasi Gjykata e Lartë nuk mund ta bëjë vlerësimin e bazueshmërisë së vendimeve të gjykatave më të ulëta mbi bazën e një ligji i cili nuk ka qenë në fuqi në kohën e disponimit prej tyre. Vlerësimi i pretendimeve të ngritura nga kërkuesi në Gjykatën e Lartë do të duhet të bëhet në raport me ligjin e kohës dhe vendimi i gjykatës më të ulët është i cënueshëm vetëm nëse vjen në kundërshtim me të. Gjykata e Lartë nuk mund të cenojë një vendim të gjykatave më të ulëta bazuar në fakte legislative të dala pas marrjes së vendimeve të tyre, pasi do të dilte jashtë funksioneve të saj kushtetuese si gjykatë ligji. Në këtë kuptim, kjo gjykatë nuk mund të prishë një vendim që është i drejtë dhe i bazuar, pasi në të kundërt do të krijonte shumë implikime, si në lidhje me sigurinë juridike ashtu edhe me përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve. Ajo do të mund të zbatonte ligjin në fuqi në kohën e gjykimit të çështjes prej saj vetëm në situatën e vlerësimit se vendimi i gjykatës më të ulët është i pabazuar në ligjin e kohës kur është

marrë, por jo në rrethanat kur ai vendim është i bazuar. Në rastin konkret, arsyetimi i saj për ligjin favorizues vlerësohet si jo i drejtë, pasi pasqyron një kuptim të gabuar në lidhje me rolin dhe kufijtë e shqyrtimit të një çështjeje prej saj, si dhe pasqyron reminishencën e aktivitetit të Gjykatës së Lartë para ndryshimeve ligjore.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. *Për legjitimitimin e kërkesit*

9. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

10. Gjykata vlerëson se kërkuesi, si bartës i të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara në Kushtetutë, legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor, në të cilin është dhënë vendimi i kundërshtuar, për rrjedhojë ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

11. Një kriter tjetër paraprak është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, që përcaktohet nga neni 131, pika 1, shkronja “P”, i Kushtetutës, sipas të cilit individ mund t’i drejtohet Gjykatës me ankim kushtetues individual, vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që ai pretendon se i janë cenuar. Ky rregull nënkupton jo vetëm që individ t’u jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural, por edhe që të gjitha pretendimet që ngre në këtë Gjykatë t’i ketë paraqitur më parë në këto instanca, të paktën në

substancë (*shih vendimet nr. 14, datë 21.6.2022; nr. 12, datë 9.3.2021; nr. 8, datë 19.3.2018, të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se kërkuesi ka kundërshtuar vendimin e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë që ka përmbyllur në themel procesin gjyqësor të iniciuar prej tij. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se ai nuk ka më mjete të tjera ankimi ndaj vendimit të kundërshtuar dhe, për rrjedhojë, ka përmbyllur kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive në dispozicion.

13. Lidhur me legjitimitimin *ratione temporis*, neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000 ka parashikuar afatin ligjor 4-mujor nga konstatimi i cenimit për paraqitjen e ankimit kushtetues individual. Në rastin në shqyrtim, Gjykata konstaton se procesi gjyqësor është përmbyllur me vendimin nr. 00-2023-183, datë 31.1.2023, të Gjykatës së Lartë, ndërkohë që në bazë të verifikimeve të kryera ankimi kushtetues individual, i paraqitur në datën 2.6.2023, është dërguar me postë në datën 31.5.2023, pra brenda afatit ligjor 4-mujor, në kuptim të nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000. Si rrjedhim, Gjykata çmon se kërkuesi legjitimohet edhe *ratione temporis*.

14. Në drejtim të legjitimitimit *ratione materiae*, sipas nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, si dhe nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, kontrolli kushtetues ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar në funksion të mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore të garantuara në Kushtetutë, kur pasojat negative janë të drejtpërdrejta dhe reale për kërkuesin dhe kur shqyrtimi kushtetues i çështjes mund të rivendosë të drejtën kushtetuese të shkelur.

15. Gjykata vëren se kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor dhe gjykim të drejtë, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit dhe si rrjedhim e ka privuar atë nga e drejta që çështja e tij të gjykohej në të gjitha shkallët e gjyqësorit. Lidhur me këtë pretendim, Gjykata çmon se kërkuesi nuk ka paraqitur argumente kushtetuese në mbështetje të pretendimit të tij, prandaj ai nuk mund të merret në shqyrtim.

16. Në lidhje me pretendimin e kërkuesit për cenimin e së drejtës për liri personale të parashikuar nga neni 27 i Kushtetutës, Gjykata konstaton se ndonëse në parim dhe në referencë të nenit 5, pika 1, shkronja “a”, të KEDNJ-së, liria personale nuk mund të konsiderohet e kufizuar në rastet kur

personi burgoset ligjërisht si pasojë e një dënimi të dhënë nga një gjykatë kompetente, duke pasur parasysh se kërkuesi pretendon se si rezultat i cenimit të parimit të fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues do të vuajë 2 (dy) vjet heqje të lirisë në mënyrë të paligjshme, Gjykata vlerëson që ta analizojë atë të lidhur me parimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues, të garantuar nga neni 29, pika 3, i Kushtetutës.

17. Për sa më lart, Gjykata çmon të shqyrtojë në vijim bazueshmërinë në themel të pretendimeve të kërkuesit për cenimin e të drejtës për liri personale të lidhur me parimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e të drejtës për liri personale të lidhur me parimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues

18. Sipas kërkuesit, liria e tij personale është cenuar si rezultat i cenimit të parimit të fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk ka vepruar për zbatimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues gjatë gjykimit të çështjes, si rrjedhim i ndryshimit të masës së dënimit që parashikohej në nenin 143 të KP-së, pas hyrjes në fuqi të ligjit nr. 36/2017. Ky ndryshim ligjor favorizues për kërkuesin ishte në fuqi në momentin që rekursi i tij gjykohej në këtë gjykatë. Ky kolegji ka vlerësuar se dënimi i dhënë ndaj kërkuesit është i përshtatshëm për sa kohë nuk e kalon limitin e parashikuar të dënimit të përcaktuar në nenin 143/3 të KP-së, pas ndryshimeve të pësuar me ligjin e mësipërm, ndërkohë që kërkuesi është dënuar në total me 12 vjet burgim, në kapërcim të maksimumit të dënimit të parashikuar për veprën sipas dispozitës së ndryshuar, që është favorizuese.

19. Sipas subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, Gjykata e Lartë nuk mund ta bëjë vlerësimin e bazueshmërisë së vendimeve të gjykatave më të ulëta mbi bazën e një ligji i cili nuk ka qenë në fuqi në kohën e disponimit prej tyre. Vlerësimi i pretendimeve të ngritura nga kërkuesi në Gjykatën e Lartë do të duhet të bëhet në raport me ligjin e kohës dhe vendimi i gjykatës më të ulët është i cënueshëm vetëm nëse vjen në kundërshtim me të. Gjykata e Lartë nuk mund të cenojë një vendim të gjykatave më të ulëta bazuar në fakte legjislative të dala pas marrjes së vendimeve të tyre, pasi do të dilte jashtë funksioneve të saj kushtetuese si gjykatë ligji. Në këtë kuptim, kjo gjykatë nuk mund të prishë një

vendim që është i drejtë dhe i bazuar, pasi, në të kundërt, do të krijonte shumë implikime si në lidhje me sigurinë juridike, ashtu edhe me përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve. Gjykata e Lartë do të mund të zbatonte ligjin në fuqi në kohën e gjykimit të çështjes prej saj vetëm në situatën e vlerësimit se vendimi i gjykatës më të ulët është i pabazuar në ligjin e kohës kur është marrë, por jo në rrethanat kur ai vendim është i bazuar. Po sipas subjektit të interesuar, në rastin konkret arsyetimi i saj për ligjin favorizues vlerësohet si jo i drejtë, pasi pasqyron një kuptim të gabuar në lidhje me rolin dhe kufijtë e shqyrtimit të një çështjeje prej saj, si dhe pasqyron reminishencën e aktivitetit të Gjykatës së Lartë para ndryshimeve ligjore.

20. Liria personale është e garantuar nga neni 27, pika 1, i Kushtetutës, i cili parashikon se askujt nuk mund t'i hiqet liria përveçse në rastet dhe sipas procedurave të parashikuara me ligj. Ajo mund të kufizohet vetëm në rastet e parashikuara shprehimisht në pikën 2 të tij, ku, ndër të tjera, përfshihet dënimi i individit me burgim nga gjykata kompetente (*shkronja "a"*). Gjykata ka theksuar se qëllimi kryesor i kësaj dispozite është të parandalojë heqjen arbitrare ose të pajustificuar të lirisë, pasi e drejta për lirinë personale është e një rëndësie jetike për një shoqëri demokratike. Në këtë drejtim është thelbësore që kushtet për heqjen e lirisë të jenë qartësisht të përcaktuara sipas ligjit të brendshëm dhe që vetë ligji të jetë i parashikueshëm në zbatimin e tij, për t'i mundësuar individit që të parashikojë, në një shkallë të arsyeshme, rrethanat dhe pasojat që mund të sjellë një veprim i caktuar (*shih vendimin nr. 39, datë 15. 2.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në lidhje me zbatimin e ligjit favorizues, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se neni 29 i Kushtetutës në pikën 3 parashikon se ligji penal favorizues ka fuqi prapavepruese. Gjykata është shprehur se e drejta e përfitimit nga efekti prapaveprues i ligjit penal favorizues, e sanksionuar në nenin 29, pika 3, të Kushtetutës, ka të bëjë me thelbin e një procesi të drejtë penal dhe, si e tillë, është e rëndësishme për respektimin e së drejtës kushtetuese për proces të rregullt ligjor. Ky parim gjen zbatim vetëm për ligjet penale, arsye për të cilën dispozita kushtetuese reflektohet në nenin 3 të KP-së, sipas të cilit kur ligji i kohës kur është kryer vepra penale dhe ligji i mëvonshëm janë të ndryshëm, zbatohet ai ligj, dispozitat e të cilit janë më të favorshme për personin që ka kryer veprën penale

(*shih vendimet nr. 2, datë 15.2.2017; nr. 1, datë 20.1.2014; nr. 14, datë 17.4.2007, të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Po kështu, në jurisprudencën kushtetuese është theksuar në mënyrë të përsëritur se dënimi penal është rezultat i vlerësimit të rrezikshmërisë shoqërore të veprës penale, nga njëra anë, dhe shkallës së fajit të autorit të saj, nga ana tjetër. Në këtë drejtim, përcaktimi i veprave penale dhe llojeve të dënimeve janë në diskrecion të ligjvënësit, ndërsa individualizimi i tyre, rast pas rasti, është në diskrecion të gjykatës, e cila duke shqyrtuar të gjitha elementet juridike të veprës penale, shkallën e fajit dhe pasojat e ardhura nga vepra penale, cakton llojin dhe masën e dënimit për autorët e veprave penale (*shih vendimet nr. 9, datë 26.2.2016; nr. 12, datë 19.3.2015; nr. 47, datë 27.6.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjykata rithekson se sqarimi i kuptimit ose interpretimi i çdo dispozite ligjore të zbatueshme gjatë shqyrtimit të një çështjeje të caktuar është në kompetencë të gjykatave të sistemit të zakonshëm gjyqësor dhe se, bazuar në parimin e subsidiaritetit, interpretimi i ligjit material ose procedural është, së pari, detyrë e Gjykatës së Lartë. Gjykata ndërhyr vetëm atëherë kur, përmes interpretimit dhe zbatimit të ligjit në një çështje konkrete, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm cenojnë parimet, standardet ose të drejtat kushtetuese (*shih vendimin nr. 19, datë 7.7.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Po kështu, Gjykata ka pohuar se respektimi rigoroz i ligjit përbën detyrim për Gjykatën e Lartë, për shkak të pozicionit dhe rolit të saj si gjykatë ligji, për sa kohë ajo ka për detyrë të kontrollojë mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe procedural nga ana e gjykatave më të ulëta (*shih vendimet nr. 42, datë 25.5.2017; nr. 59, datë 16.9.2016; nr. 69, datë 17.11.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Gjykata vëren se me hyrjen në fuqi të ligjit nr. 36/2017, paragrafi 2 i nenit 143 të KP-së ka ndryshuar, duke parashikuar masa më të ulëta dënimesh për veprën penale të mashtrimit të kryer në bashkëpunim dhe më shumë se një herë, si dhe të mashtrimit me pasoja të rënda. Aktualisht dhe gjatë gjykimit të rekursit të kërkuarit në Gjykatën e Lartë, neni 143 i KP-së është ndryshuar në mënyrë thelbësore. Për sa i përket veprës penale "Mashtrimi" në rrethana cilësuese, ajo tashmë është parashikuar në paragrafët 2 dhe 3 të nenit 143 të KP-së. Konkretisht, paragrafi 2 i kësaj dispozite parashikon këtë vepër penale të kryer në rrethanat

cilësuese “të bashkëpunimit” ose “më shumë se një herë”, e cila dënohet me burgim nga 2 (dy) deri në 6 (gjashtë) vjet. Kurse paragrafi 3 i kësaj dispozite parashikon këtë veprë penale të kryer në rrethanën cilësuese “kur vepra ka sjellë pasoja të rënda”, e cila dënohet me burgim nga 5 (pesë) deri në 10 (dhjetë) vjet. Ndërkohë, dënimi përfundimtar për kërkuesin është dhënë mbi bazën e ligjit penal të kohës kur ai është gjykuar. Në vitin 2015 vepra penale “Mashtrimi” në rrethana cilësuese parashikohej në paragrafin 2 të nenit 143 të KP-së, ku pjesa e parë e këtij paragrafi parashikonte këtë veprë penale të kryer në rrethanat cilësuese “të bashkëpunimit” ose “më shumë se një herë”, e cila dënohej me burgim nga 3 (tre) deri në 10 (dhjetë) vjet, ndërsa pjesa e dytë e këtij paragrafi parashikonte këtë veprë penale të kryer në rrethanën cilësuese “kur vepra ka sjellë pasoja të rënda”, e cila dënohej me burgim 10 (dhjetë) deri në 20 (njëzet) vjet.

25. Gjykata konstaton se Kolegji Penal ka vlerësuar se kur ligji i kohës së kryerjes së veprës penale nga kërkuesi dhe ligji penal, aktualisht në fuqi në kohën e shqyrtimit të rekursit në Gjykatën e Lartë, ishin të ndryshëm, ndaj të gjykuarit duhej të zbatohet ligji, dispozitat e të cilit ishin më të favorshme, që në rastin konkret lidheshin me zbatimin e nenit 143, paragrafi 3, të KP-së, të ndryshuar me ligjin nr. 36/2017. Sipas këtij kolegji, duke iu referuar ndryshimeve të KP-së, por edhe dënimit të dhënë nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, që është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Durrës, ku identifikohet dënimi prej 10 (dhjetë) vjetësh burgim për parashikimin e nenit 143, paragrafi 2, të KP-së (njëri prej dënimeve të dhëna për faktin penal të mashtimit të individëve që kanë blerë apartamente), ky dënim quhej i përshtatshëm, për sa kohë nuk e kalonte limitin e parashikuar të dënimit me ndryshimet e pësuara të nenit 143, paragrafi 3, të KP-së (dispozita e re). Në këtë kuptim, Kolegji Penal nuk ka konstatuar shkelje të zbatueshmërisë së ligjit material favorizues, në kuptim të nenit 3 të KP-së, me pasojë rëndimin e pozitës së të gjykuarit.

26. Gjykata vëren se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, duke vendosur mospranimin e rekursit të kërkuesit, përfundimisht ka njohur zbatimin e dënimit me burgim të caktuar ndaj kërkuesit nga gjykatat e faktit, të cilat për një nga veprat penale i kanë caktuar atij dënim me 6 vjet burgim, dënim ky që sipas ligjit të kohës së kryerjes së veprës (neni 143,

paragrafi 2, pjesa e parë e dispozitës) ka qenë ndërmjet marzheve të dënimit të parashikuar nga ligji (nga 3 gjer në 10 vjet burgim), ndërsa sipas ligjit aktual (neni 143, paragrafi 2) në masën maksimale të parashikuar prej tij (nga 3 gjer në 6 vjet burgim), kurse për një veprë tjetër penale i kanë caktuar atij dënim me 10 vjet burgim, dënim ky që sipas ligjit të kohës së kryerjes së veprës (neni 143, paragrafi 2, pjesa e dytë e dispozitës) ka qenë në minimumin e dënimit të parashikuar nga ligji (nga 10 gjer në 20 vjet burgim), ndërsa sipas ligjit aktual (neni 143, paragrafi 3) në masën maksimale të parashikuar prej tij (nga 5 gjer në 10 vjet burgim). Pra, nëpërmjet vendimit të tij Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka njohur zbatimin ndaj kërkuesit të masave maksimale të dënimit me burgim të parashikuara nga ligji aktual për ato vepra penale që ai është gjetur fajtor, në një kohë kur gjykatat e faktit, në aplikim të kriterëve të individualizimit të dënimit, kanë urdhëruar zbatimin ndaj kërkuesit të dënimeve me burgim të cilat në raport me ligjin e kohës së kryerjes së veprave penale përfaqësonin një masë të ndërmjetme të dënimit për njërën nga ato dhe masën minimale të dënimit për tjetrën.

27. Në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata çmon se në kushtet kur shqyrtimi i çështjes së kërkuesit në Gjykatën e Lartë është kryer në kohën kur ligji penal favorizues kishte hyrë në fuqi, si dhe duke pasur parasysh se caktimi i masës së dënimit për kryerjen e një veprë penale në përputhje me marzhet e dënimit të parashikuara nga ligji për të është çështje ligji (jo fakti) dhe si e tillë është brenda sferës së përgjegjësisë të Gjykatës së Lartë, kjo e fundit duhej të kishte zbatuar vetë ligjin në fuqi në kohën e shqyrtimit të çështjes, duke individualizuar dënimin për secilën nga veprat për të cilat është dënuar kërkuesi dhe duke u siguruar që dënimi i tij jo vetëm të mos ishte në kapërcim të masës së dënimit të parashikuar nga ligji penal favorizues, por edhe në përputhje me kriteret e individualizimit të dënimit të aplikuara nga gjykata e faktit. Një gjë e tillë përputhet edhe me praktikën e mëparshme të ndjekur prej Gjykatës së Lartë, ku ajo vetë ka bërë individualizimin e masës së dënimit, duke mbajtur parasysh që rrethanat për caktimin e masës së dënimit, sipas nenit 47 të KP-së, janë përcaktuar nga pikëpamja faktike nga gjykatat e faktit në bazë të provave të administruara dhe vlerësuara gjatë shqyrtimit në themel të çështjes. Në të tilla raste, Gjykata e Lartë, pa i hyrë vlerësimit të provave dhe

fakteve, ka vlerësuar se zbatimi i ligjit nga gjykatat e zakonshme për sa i përket masës së dënimit ka qenë i gabuar (*shih vendimet 00-2017-41 (7), datë 8.2.2017; 00-2017-42 (8), datë 8.2.2017; 00-2017-44 (11), datë 8.2.2017; 00-2017-44 (11), datë 8.2.2017; 00-2017-45 (12), datë 8.2.2017, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*). Kjo do të thotë se individualizimi i dënimit lidhet me zbatimin e ligjit, dhe jo me vlerësimin e provave. Në kushtet kur vendimi i gjykatës së apelit, i pacenuar nga Gjykata e Lartë, ishte arsyetuar bazuar në ligjin e mëparshëm, Gjykata e Lartë nuk mund të mjaftohej vetëm me verifikimin formal që dënimi i dhënë ndaj kërkuesit nuk ishte në kapërcim të masës maksimale të dënimit të parashikuar nga ligji penal favorizues, por duhej të aplikonte masën e dënimit për secilën vepër penale bazuar në ligjin e ri penal favorizues në përputhje me kriteret e individualizimit sipas nenit 47 të KP-së dhe në vijim, në zbatim të nenit 55 të KP-së, të caktonte dënimin e tij përfundimtar. Dështimi i Gjykatës së Lartë për të zbatuar ligjin penal favorizues gjatë gjykimit të rekursit, duke sjellë si pasojë që kërkuesi të vuajë një masë dënimi në maksimumin e parashikuar nga ligji penal favorizues, por duke injoruar kriteret e individualizimit të dënimit të aplikuara nga gjykatat e faktit, përbën cenim të së drejtës për liri personale të kërkuesit në lidhje me parimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues.

28. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesit për cenimin e së drejtës për liri personale në lidhje me parimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues, janë të bazuara, sipas arsytimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj kërkesa pranohet.

PËR KËTO ARSYE:

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin e kërkesës.
2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2023-183, datë 31.1.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

3. Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 28.2.2024.

Shpallur më 2.4.2024.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Elsa Toska, Genti Ibrahim, Marjana Semini, Ilir Toska

VENDIM

Nr. 12, datë 28.2.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Ilir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Sandër Beci	anëtar,

me sekretare Belma Lleshi, më datë 28.2.2024 mori në shqyrtim në seancë mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 11 (K) 2023, që u përket:

KËRKUES: Kudret Barjamaj, përfaqësuar me prokurë nga avokate Esmeralda Demiraj.

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme, përfaqësuar nga prokurori Arqilea Koça.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-574, datë 26.1.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 43, 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); nenet 27, 71 dhe 71/a të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sandër Beci, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuarit Kudret Barjamaj (*kërkuari*), që ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar pranimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier në vitin 2015 ka regjistruar procedimin penal në ngarkim të kërkuarit. Në përfundim të hetimeve prokuroria e ka akuzuar kërkuarin për kryerjen e veprave penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese”, e mbetur në tentativë, “Prishja e qetësisë publike”, “Prodhiimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuara respektivisht nga nenet 79, shkronja “dh”, 274 dhe 278, paragrafi i 5-të, të Kodit Penal (KP). Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Fier ka kërkuar ekzaminimin psikologjik të kërkuarit, nga i cili ka rezultuar se kërkuari vuan nga çrregullimi i ankthit.

2. Pas gjykimit të çështjes sipas procedurës së gjykimit të zakonshëm, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr. 62-2016-5393/885, datë 12.12.2016, ka vendosur deklarimin fajtor të kërkuarit për kryerjen e veprës penale “Vrasja në rrethana cilësuese”, të mbetur në tentativë, të parashikuar nga nenet 79, shkronja “dh” dhe 22 të KP-së dhe dënimin e tij me 20 (njëzet) vjet burgim; deklarimin fajtor për veprën penale “Mbajtja pa leje të armës luftarake”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i 5-të, i KP-së (neni 278, paragrafi 2, përpara ndryshimeve të tij me ligjin nr. 144/2013) dhe dënimin e tij me 2 (dy) vjet burgim; deklarimin fajtor për veprën penale “Prishja e qetësisë publike”, të parashikuar nga neni 274 i KP-së dhe dënimin e tij me 3 (tre) muaj burgim. Në bazë të nenit 55 të KP-së, kërkuari përfundimisht është dënuar me 21 vjet burgim dhe vuajtja e dënimit fillon nga data 10.1.2015, që është data e arrestimit në flagrancë.

3. Mbi ankimin e kërkuarit dhe kundërankimin e Prokurorisë pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 518, datë 6.7.2017, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit

nr. 62-2016-5393/885, datë 12.12.2016, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, për pjesën që ka deklaruar kërkuarin fajtor për kryerjen e veprës penale të vrasjes në rrethana cilësuese të mbetur në tentativë, të parashikuar nga nenet 79, shkronja “dh” dhe 22 të KP-së, për disponimin për provat materiale e shpenzimet gjyqësore, si dhe mënyrën e llogaritjes së dënimit. Prishjen e vendimit të mësipërm për pjesën që ka deklaruar kërkuarin fajtor për kryerjen e veprës penale të prishjes së qetësisë publike, të parashikuar nga neni 274 i KP-së dhe pushimin e çështjes për këtë pjesë. Ndryshimin e vendimit të mësipërm për pjesën tjetër në këtë mënyrë: “Në bazë të neneve 79, shkronja “dh” dhe 22 të KP-së dënimin e kërkuarit me 15 vjet burgim; deklarimin fajtor për kryerjen e veprës penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, të parashikuar nga neni 278, paragrafi 3, i KP-së; dënimin e tij me 2 (dy) vjet burgim. Në aplikim të nenit 55 të KP-së, në bashkim të dënimeve, kërkuari është dënuar përfundimisht me 16 vjet (gjastëmbëdhjetë) burgim.

4. Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë kanë ushtruar rekurs kërkuari nëpërmjet avokatit S.D., të caktuar me prokurë nga nëna e kërkuarit, si dhe Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit Vlorë. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-574, datë 26.1.2023, ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuarit dhe të Prokurorisë pranë Gjykatës së Apelit Vlorë. Në lidhje me rekursin e kërkuarit, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka arsyetuar se ai është paraqitur nga një avokat i palegjitimuar për të ushtruar një të drejtë të tillë, në kushtet kur nuk është caktuar me prokurë nga kërkuari, por nga nëna e tij, ndaj nuk legjitimohet për të ushtruar të drejtën e rekursit në emër e për llogari të kërkuarit. Po ashtu, ai kolegji ka arsyetuar edhe se rekursi i kërkuarit nuk përmbante shkaqe nga ato të parashikuara në nenin 432 të Kodit të Procedurës Penale (KPP).

5. Kërkuari, më datë 24.5.2023, nëpërmjet shërbimit postar, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual, sipas objektit, i cili pas plotësimit të dokumenteve është regjistruar përfundimisht më datë 9.6.2023. Kolegji i Gjykatës më datë 12.7.2023 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

6. Kërkuesi, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se i është cenuar e drejta për proces të rregullt, në drejtim të:

6.1 *Së drejtës për ankim efektiv*, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në mënyrë të gabuar nuk ka legjitimuar mbrojtësin e caktuar nga familjarët. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë i është referuar vendimit unifikues nr. 1, datë 10.3.2014 të Gjykatës së Lartë dhe vendimeve të Gjykatës, sipas së cilave nuk pranohet ankimi i paraqitur nga mbrojtësi i caktuar nga familjarët e të pandehurit, kur ky i fundit është në mungesë. Vendimi unifikues ku mbështetet Gjykata e Lartë nuk bën fjalë për mbrojtës të caktuar nga familjarët kur i pandehuri është arrestuar, hetuar e gjykuar në gjendje arresti. Kërkuesi nuk ka qenë asnjëherë në mungesë ose t'i jetë shmangur drejtësisë, por si gjatë hetimeve edhe gjykimit ka qenë me masë sigurie "Arresti në burg".

6.2 *Së drejtës për t'u mbrojtur gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Fier dhe në Gjykatën e Apelit Vlorë*, pasi janë caktuar avokatë kryesisht, pa vënë në dijeni kërkuesin për mosparaqitjen e mbrojtësit të zgjedhur prej tij. Pretendimi i Gjykatës së Apelit Vlorë se dy avokatët e caktuar kryesisht ishin të përgatitur për të bërë mbrojtjen ligjore të kërkuesit, pasi ishin caktuar nga gjykata kohë më parë, nuk qëndron, sepse është provuar se dy avokatët nuk kanë marrë pjesë në asnjë seancë gjyqësore ndaj kërkuesit.

6.3 *Standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor*, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë është i paarsyetuar, antiligjor dhe i papajtueshëm me Kushtetutën. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka arsyetuar për moslegjitimitimin e mbrojtësit të caktuar nga nëna e tij në kundërshtim me vendimet e Gjykatës dhe të Kolegeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Pavarësisht këtij qëndrimi, Kolegji Penal është shprehur edhe se rekursi nuk përmbante shkaqet ligjore të parashikuara në nenin 432 të KPP-së.

7. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

7.1 Pretendimi për cenimin e *së drejtës së aksesit në gjykatë në lidhje me të drejtën e ankimit dhe mbrojtjes efektive* është i bazuar. Gjykata e Lartë, në kuptim të domosdoshmërisë së garantimit të të drejtave themelore të individit, kishte detyrimin të merrte të

gjitha masat dhe të bënte të gjitha përpjekjet për sqarimin shterues të faktit nëse vullneti i kërkuesit për ushtrimin e së drejtës së rekursit dhe zgjedhjes së mbrojtësit përputhej me atë të paraqitur në prokurë nga nëna e tij. Mosmarrja e këtyre masave dhe interpretimi i bërë janë në kundërshtim me orientimet e Gjykatës dhe Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ) në lidhje me pranueshmërinë e rekursit.

7.2 Pretendimi për *cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor* është i bazuar. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë edhe pse fillimisht ka arsyetuar për papranueshmërinë e rekursit për shkak të moslegjitimitimit, në paragrafin e fundit që lidhet me rekursin e kërkuesit, arsyeton për shkaqet e ngritura në rekurs, ku edhe pse ka konstatuar papranueshmërinë për shkak të moslegjitimitimit, e ka kapërcyer këtë shkak dhe ka verifikuar pretendimet e ngritura në rekurs. Në kushtet kur Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka marrë në shqyrtim pretendimet e parashtruara në rekurs, arsyetimi i vendimit nuk përmban nivelin minimal për të dhënë përgjigje shteruese në kushtet kur janë ngritur pretendime me natyrë kushtetuese. Konkretisht, kërkuesi kishte ngritur pretendime në lidhje me të drejtën për t'u mbrojtur gjatë gjykimit në gjykatën e rrethit dhe gjykatën e apelit, vendimi i këtyre gjykatave është marrë në kundërshtim të plotë me provat e administruara dhe me ligjin penal, si dhe pretendime në lidhje me kualifikimin ligjor të veprës penale të ballafaquar me faktet e rrethanat e kryerjes së veprës penale. Të gjitha këto pretendime duhet të merrnin përgjigje shteruese nga Gjykata e Lartë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese*A. Për legjitimitimin e kërkuesit*

8. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja "P" dhe 134, pikat 1, shkronja "I" dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret

kumulative të parashikuara nga neni 71/a i ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës.

9. Në lidhje me legjitimitimin *ratione personae*, Gjykata vlerëson se kërkuesi, si individ, legjitimohet në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, sepse është palë/i dënuar në procesin gjyqësor dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

10. Për sa i përket kriterit të *shterimit të mjeteve juridike efektive* në dispozicion, Gjykata vëren se kërkuesi i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual, duke ngritur pretendime për procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, për të cilin nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tij kushtetuese përveç ankimit kushtetues individual.

11. Lidhur me legjitimitimin *ratione temporis*, Gjykata konstaton se kërkuesi i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual më datë 24.5.2023, ndërsa vendimi gjyqësor që kundërshtohet prej tij është dhënë nga Gjykata e Lartë më datë 26.1.2023. Në këto rrethana, Gjykata vlerëson se ankimi kushtetues individual i paraqitur më datë 24.5.2023 është brenda afatit 4-mujor të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

12. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata vëren se pretendimet kryesore të kërkuetit lidhen me cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në drejtim të së drejtës së ankimit efektiv dhe standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor. Duke mbajtur në konsideratë thelbin e tyre, që lidhet me qëndrimin e Gjykatës së Lartë për moslegjitimitimin e mbrojtësit të caktuar me prokurë nga nëna e kërkuetit dhe mosdhënien përgjigje për shkaqet e parashtruara në rekurs me natyrë kushtetuese, Gjykata vlerëson t’i analizojë pretendimet në vijim në drejtim të së drejtës së aksesit të lidhur me ankimin efektiv dhe me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor, si aspekte të së drejtës për proces të rregullt ligjor të garantuar në nenin 42 të Kushtetutës. Pretendimet hyjnë në juridiksionin dhe kompetencën e Gjykatës dhe në vijim do të analizohet bazueshmëria e tyre në themel.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me ankimin efektiv dhe standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor

13. Kërkuesi ka pretenduar se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në mënyrë të gabuar ka vendosur mospranimin e rekursit për shkak të moslegjitimitimit të mbrojtësit të caktuar nga nëna e kërkuetit. Kërkuesi nuk ka qenë asnjëherë në mungesë ose t’i jetë shmangur drejtësisë, por si gjatë hetimeve dhe gjatë gjykimit ka qenë me masë sigurie “Arresti në burg”. Kolegji Penal është shprehur se rekursi nuk përmbante shkaqet ligjore të parashikuara në nenin 432 të KPP-së edhe pse kishte pretendime për shkelje procedurale dhe kushtetuese.

14. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se Gjykata e Lartë kishte detyrimin të merrte të gjitha masat dhe të bënte të gjitha përpjekjet për sqarimin nëse vullneti i kërkuetit për ushtrimin e rekursit dhe zgjedhjen e mbrojtësit përputhej me atë të paraqitur në prokurë nga nëna e tij. Mosmarrja e këtyre masave dhe interpretimi në kundërshtim me orientimet e Gjykatës dhe GJEDNJ-së në lidhje me pranueshmërinë e rekursit kanë cenuar të drejtën e aksesit. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, edhe pse fillimisht ka arsyetuar për papranueshmërinë e rekursit për shkaqe të legjitimitimit, në paragrafin e fundit arsyeton për shkaqet e ngritura në rekurs. Në kushtet kur në rekurs ishin ngritur pretendime me natyrë kushtetuese, vendimi nuk përmban nivelin minimal të arsytimit.

15. Në nenin 42, pika 2, të Kushtetutës parashikohet se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave kushtetues dhe ligjorë, ka të drejtën e gjykimit të drejtë dhe publik brenda afatit të arsyeshem nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë sanksionon të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, përfshirë të drejtën për të vënë në lëvizje gjykatën, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t’i drejtohen një gjykate, e cila duhet të dëgjojë pretendimet e tyre dhe të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik (*shih vendimet nr. 32, datë 3.11.2022; nr. 10, datë 12.4.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë

për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për çështjen, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal (*shih vendimet nr. 5, datë 22.2.2022; nr. 22, datë 29.4.2021; nr. 3, datë 23.2.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Në vështirim të garantimit të standardit të aksesit në gjykatë, Gjykata ka pohuar se dispozitat e KPP-së nuk mund të interpretohen nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në mënyrë të ngushtë, të atillë që cenon thelbin e së drejtës së një individi për t'iu drejtuar asaj gjykate (*shih vendimin nr. 5, datë 2.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Rekursi është akti procedural në të cilin parashtrohen shkaqet për të cilat kundërshtohet një vendim, sipas kërkesave të nenit 432 të KPP-së, që mundëson të drejtën e të pandehurit për të filluar gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe, në këtë kuptim, ai është akti me të cilin garantohet e drejta për akses në atë gjykatë (*shih vendimet nr. 53, datë 5.12.2012; nr. 41, datë 28.9.2011; nr. 38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjithashtu, Gjykata është shprehur se Gjykata e Lartë i ka të gjitha hapësirat që kërkesat ligjore për elementet formale që duhet të plotësojë rekursi, në përputhje me funksionin e saj të interpretimit të normës dhe në kuptim të parimit të subsidiaritetit e pozicionit të saj në piramidën gjyqësore, t'i interpretojë me qëllim garantimin e të drejtave themelore të individit, konkretisht të së drejtës së aksesit substancial (*shih vendimin nr. 6, datë 22.2.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Sipas Gjykatës, e drejta për proces të rregullt ligjor përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (*shih vendimet nr. 21, datë 26.9.2022; nr. 67, datë 10.11.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Gjykata rritet se kontrolli i kushtetutshmërisë së një vendimi gjyqësor vlerësohet në një kontekst të caktuar faktesh që lidhen me të drejtën për proces të rregullt ligjor dhe se marrja e vendimit për çështje kushtetuese kushtëzohet nga përcaktimi i fakteve kushtetuese,

mbi bazën e të cilave vlerësohet respektimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 39, datë 5.5.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Në çështjen konkrete rezultojnë se ndaj vendimit të gjykatës së apelit kanë ushtruar rekurs kërkuesi nëpërmjet avokatit S.D., i caktuar me prokurën e datës 27.7.2017 nga nëna e tij dhe Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit Vlorë, i cili, sipas dëftesës së komunikimit, rezultojnë t'i jetë njoftuar nënës së kërkuetit, e cila ka vendosur shënimin "marr për sipër njoftimin e djalit".

21. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-574, datë 26.1.2023, fillimisht ka arsyetuar se rekursi e paraqitura nga kërkuesi dhe nga Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit Vlorë plotësojnë kriteret formale të pranueshmërisë (*shih paragrafin 17 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Në vijim, për sa i përket rekursit të kërkuetit, Kolegji Penal ka arsyetuar se ai nuk i plotëson kushtet formale për t'u marrë në shqyrtim, pasi mbrojtësi nuk ka qenë i caktuar me prokurë nga kërkuesi, duke mos u legjitimuar në këto kushte për të ushtruar të drejtën e rekursit në emër dhe për llogari të tij (*shih paragrafin 21 të vendimi të Gjykatës së Lartë*).

22. Më konkretisht, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka arsyetuar se referuar neneve 410 dhe 435 të KPP-së, mbrojtësi i të pandehurit ka të drejtë të bëjë ankim vetëm kur është autorizuar posaçërisht nga i pandehuri për të ushtruar një të drejtë të tillë, ndërkohë që në çështjen në gjykim rekursi është paraqitur dhe nënshkruar nga një avokat i caktuar me prokurë të posaçme nga nëna e të gjykuarit/kërkuetit, që nuk rezultojnë të jetë autorizuar nga ai për të ushtruar rekurs (*shih paragrafët 21-22 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

23. Në lidhje me këtë përfundim, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka evokuar qëndrimin e Gjykatës në vendimin nr. 30, datë 17.6.2010, sipas të cilit e drejta e të pandehurit për të marrë pjesë në gjykim, si dhe për të zgjedhur përfaqësuesit ligjorë është një e drejtë kushtetuese vetjake, e cila nuk mund të transferohet te familjarët. Po ashtu, parashikimi në pikën 3 të nenit 48 të KPP-së për mundësinë e familjarëve për të pajisur me prokurë mbrojtësin e të pandehurit nuk nënkupton transferimin e së drejtës për të zgjedhur mbrojtësin nga i pandehuri te familjarët, por nënkupton ushtrimin e vullnetit të të pandehurit nëpërmjet familjarëve. Me fjalë të tjera, i pandehuri e ushtron këtë të drejtë vetjake nëpërmjet familjarëve të tij, të cilët kanë mundësinë objektive

për të kontaktuar me avokatë, në mënyrë që këta të fundit të shqyrtojnë mundësinë për të marrë cilësinë e mbrojtësit ligjor të të pandehurit. Në këto kushte, në qoftë se ka mospërputhje ndërmjet vullnetit të të pandehurit dhe vullnetit të familjarëve të tij, që kanë keqinterpretuar vullnetin e të pandehurit ose kanë pasur një vullnet të ndryshëm për mbrojtësin ligjor, duhet të mbizotërojnë vullneti i të pandehurit, i cili në çdo rast mund të refuzojë ose shkarkojë mbrojtësin e zgjedhur nga familjarët. Po ashtu, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka evokuar edhe përfundimet e vendimit unifikues të Kolegjeve të Bashkuara nr. 1, datë 10.3.2014 (*vendimi nr. 1/2014*), konkretisht e drejta për të bërë ankim, në vështirim të përcaktimit ligjor të bërë nga ligjvënësi në nenet 50, pika 1 e 410 të KPP-së, është një e drejtë e cila i rezervohet personalisht të pandehurit. I pandehuri lejohet gjithashtu të delegojë të drejtën për të bërë ankim te mbrojtësi, duke e ushtruar këtë vullnet nëpërmjet delegimit te një i afërm. I afërmi nuk zgjedh mbrojtës dhe nuk delegon të drejtën për ankim në mënyrë autonome. Ankimi i mbrojtësit të zgjedhur nga të afërmit lejohet vetëm nëse provohet se (i) zgjedhja e mbrojtësit dhe (ii) delegimi i mbrojtësit për të ushtruar ankim janë rezultat i vullnetit të plotë dhe eksplisit të titullarit të kësaj të drejte, që është i pandehuri. Mënyra dhe forma të përcaktuara nga ligji për këtë delegim janë ato të përcaktuara në pikën 2 të nenit 48 të KPP-së. Referuar kësaj jurisprudence, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka arritur në konkluzionin se në çështjen në gjykim rezulton se rekursi është ushtruar nga një mbrojtës që nuk e ka tagrin për ta ushtruar një të drejtë të tillë për sa kohë nuk rezulton që i gjykuari (kërkuesi), në mënyrë të shprehur, të ketë deleguar të drejtën për të bërë rekurs te familjarët e tij dhe as te mbrojtësi (*shih paragrafët 23-24 të vendimit Gjykatës së Lartë*).

24. Nga ana tjetër, pavarësisht sa më sipër, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vlerësuar se edhe shkaqet e parashtruara në rekursin e bërë në emër e për llogari të të gjykuarit (kërkuesit) nuk u përmbahen shkaqeve të përcaktuara nga neni 432, pika 1, i KPP-së. Bazuar në këto rrethana, Kolegji Penal ka vendosur mospranimin e rekursit (*shih paragrafin 25 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

25. Gjykata konstaton se kërkuesi gjatë gjithë procesit penal ka qenë në kushtet e heqjes së lirisë. Fillimisht, ai ka qenë nën masën e sigurimit “Arresti në burg” dhe pas vendimit të gjykatës së apelit duke vuajtur dënimin me burgim të caktuar ndaj tij.

26. Në pikën 3 të nenit 48 të KPP-së përcaktohet se zgjedhja e mbrojtësit për personin e (...) arrestuar ose dënuar me burgim, derisa ky person nuk e ka bërë vetë zgjedhjen, mund të bëhet nga një i afërm i tij, në format e parashikuara nga paragrafi 2. Megjithatë, Gjykata e Lartë në vendimin e saj nuk e ka trajtuar çështjen duke u bazuar në këtë parashikim ligjor të interpretuar nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në paragrafin 25 të vendimit unifikues nr. 1/2014, ku është arritur në përfundimin se përcaktimi se i afërmi i të pandehurit ka të drejtë të zgjedhë mbrojtës, në kuptim të pikës 3 të nenit 48 të KPP-së, vetëm në rastet kur i pandehuri gjendet i izoluar, në kushtet e kufizimit të lirisë personale, është i qartë dhe nuk ka nevojë për interpretim unifikues. Në këtë rast, mbrojtësi i zgjedhur nga të afërmit e personit në kushtet e kufizimit të lirisë personale do të konsiderohet, për efekt të ligjit, si mbrojtës i zgjedhur.

27. Gjykata vlerëson se në rastin në shqyrtim Gjykata e Lartë ka mbajtur një qëndrim formalist për sa i përket paraqitjes së rekursit nga mbrojtësi i zgjedhur nga nëna e kërkuesit, duke arsyetuar se nuk rezulton që kërkuesi në mënyrë të shprehur të ketë deleguar të drejtën për të bërë rekurs dhe nuk ka shkuar përtej një kontrolli formal të prokurës, në drejtim të verifikimit nëse zgjedhja e mbrojtësit nga nëna e të gjykuarit ishte rezultat i vullnetit të plotë të këtij të fundit. Një gjë e tillë rezulton edhe nga jurisprudence kushtetuese e cituar nga vetë Gjykata e Lartë, sipas së cilës zgjedhja e përfaqësuesit ligjor është një e drejtë kushtetuese vetjake dhe se mundësia e familjarëve për të zgjedhur një të tillë për të afërmin e tyre të ndaluar, të arrestuar ose të dënuar me burgim, derisa ai nuk e ka bërë vetë zgjedhjen, sipas parashikimit të nenit 48, pika 3, të KPP-së, nënkupton edhe ushtrimin e vullnetit të tij nëpërmjet familjarëve, për sa kohë midis vullneteve të tyre nuk ka mospërputhje, në të kundërt mbizotëron vullneti i personit dhe jo i familjarëve. Këtë qëndrim Gjykata e ka ritheksuar edhe në raste të tjera të tjera përveç vendimit të cituar nga Gjykata e Lartë (*shih vendimin nr. 10, datë 12.4.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Në rastin konkret, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk ka bërë asnjë përpjekje për të verifikuar nëse zgjedhja e mbrojtësit nga nëna e kërkuesit ishte ose jo në përputhje me vullnetin e kërkuesit. Nga ana tjetër, referuar kërkesës në Gjykatë, rezulton se

vullneti i nënës së kërkuesit për zgjedhjen e një mbrojtësi për të përputhet me vullnetin e tij.

29. Pavarësisht kësaj, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka kapërcyer kriterin formal të pranueshmërisë për shqyrtim të rekursit të kërkuesit, duke vënë në diskutim kriterin substancial të pranueshmërisë së tij, atë të parashtrimit në rekurs të shkaqeve nga ato të parashikuara nga ligji procedural dhe, më tej, nëse ato ishin ose jo haptazi të pabazuara, duke arritur në përfundimin se shkaqet ishin të ndryshme nga ato që parashikon ligji, pasi nuk u përmbaheshin shkaqeve të përcaktuara nga neni 432, pika 1, i KPP-së. Në këtë drejtim, Gjykata, nga përmbajtja e rekursit, vëren se në të ishin parashtruar pretendime me natyrë kushtetuese, kryesisht në lidhje me cenimin e së drejtës për t'u mbrojtur gjatë gjykimit në gjykatat e zakonshme dhe me individualizimin e dënimit. Në drejtim të së drejtës së mbrojtjes, Gjykata, nisur nga rrethanat e çështjes konkrete, evidenton rëndësinë dhe efektivitetin e saj për personin e gjykuar gjatë procesit gjyqësor penal dhe përgjegjshmërinë që duhet të ketë avokati i zgjedhur me vullnetin e personit, po ashtu edhe ai i caktuar kryesisht nga gjykata në realizimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor.

30. Në vijim, Gjykata, duke ritheksuar se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë, e cila i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për të kryer një rol që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën (*shih vendimet nr. 32, datë 3.11.2022; nr. 79, datë 14.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*), vlerëson se për sa kohë çështja do të merret përsëri në shqyrtim nga Gjykata e Lartë, ajo do t'u japë përgjigje të arsyetuar pretendimeve me natyrë kushtetuese të ngritura në rekurs nga kërkuesi, në respektim të së drejtës së aksesit të lidhur me ankimin efektiv dhe standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor.

31. Në përfundim, Gjykata çmon se pretendimi për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, sipas arsytimit të mësipërm të këtij vendimi, është i bazuar, ndaj dhe kërkesa pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit

nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin e kërkesës.

2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2023-574, datë 26.1.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

3. Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë, më 28.2.2024.

Shpallur, më 2.4.2024.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Ilir Toska., Sonila Bejtja, Elsa Toska, Sandër Beci, Marjana Semini, Genti Ibrahimi

VENDIM

Nr. 13, datë 7.3.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Marsida Xhaferllari	kryesuese;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Genti Ibrahimi	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Ilir Toska	anëtar,

me sekretare Belma Lleshi, më datë 7.3.2024 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 3 (V) 2023 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Viktor Ymeraj, përfaqësuar nga avokat Ardian Visha, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR:

Prokuroria e Përgjithshme, përfaqësuar nga prokurori Arqilea Koça, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-739(45), datë 8.2.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Aplikimi i nenit 51 të Kodit Penal për përgjysmimin e dënimit të caktuar me vendimin nr. 319, datë 25.10.2001, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier.

BAZA LIGJORE: Nenet 18, 29, 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 7 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Ilir Toska, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, propësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuari Viktor Ymeraj është proceduar penalisht nga Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier për veprat penale “Vrasjes me paramendim” e mbetur në tentativë, “Vrasje me dashje” dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuara nga nenet 78 e 22, 76 dhe 278, paragrafi i dytë, të Kodit Penal (KP), për ngjarjen e ndodhur më datë 24.7.2000 në fshatin Fratar, Mallakastër. Në këtë ngjarje, me një armë zjarri pistoletë që mbante pa leje të organeve kompetente, kërkuari ka qëlluar në drejtim të shtetasit M.S., i cili ka qenë i ulur në tavolinë në mjediset e një lokali bashkë me dy persona të tjerë. Si rezultat i të shtënave me armë kanë mbetur të plagosur shtetasit M.S. dhe K.K., ndërsa ky i fundit ka ndërruar jetë më pas në spital. Ndaj kërkuarit është caktuar masa e sigurimit personal “Arresti në burg”, e cila nuk është zbatuar asnjëherë për shkak se ai i ishte fshehur drejtësisë. Kërkuari është

akuzuar për veprat penale të sipërpërmendura dhe çështja është dërguar për gjyq.

2. Procesi gjyqësor është zhvilluar në mungesë të kërkuarit, i cili është përfaqësuar nga një mbrojtës. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr. 319, datë 25.10.2001 (*vendimi nr. 319/2001*), ka vendosur deklarinimin fajtor të kërkuarit për veprat penale “Vrasja me paramendim” e mbetur në tentativë në dëm të shtetasit M.S. dhe në mbështetje të neneve 78 e 22 të KP-së dënimin e tij me 17 vjet burgim, “Vrasja me dashje” indirekte në dëm të shtetasit K.K. dhe në mbështetje të nenit 76 të KP-së dënimin e tij me 20 vjet burgim, si dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit” dhe në mbështetje të nenit 278, paragrafi i dytë, të KP-së dënimin e tij me 2 vjet burgim. Në bashkim të dënimeve, bazuar në nenin 55 të KP-së, gjykata ka caktuar ndaj kërkuarit një dënim të vetëm prej 25 vjetësh burgim, i cili fillonte nga dita e ekzekutimit të vendimit. Ky vendim ka marrë formë të prerë më datë 20.12.2001, pasi ndaj tij nuk është bërë ankim.

3. Vendimi i dënimit penal ka mbetur pa u ekzekutuar deri kur kërkuari është arrestuar në Greqi dhe është ekstraduar në Shqipëri më datë 25.4.2016, ditë kur është përpiluar dhe procesverbali i ekzekutimit të vendimit nr. 319/2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier. Pasi vendimi i dënimit penal me burgim është vënë në ekzekutim, kërkuari i është drejtuar gjykatës së zakonshme paralelisht me disa kërkesa, thelbi i të cilave lidhej me masën e dënimit të caktuar me këtë vendim, pikërisht më zbatimin e nenit 51 të KP-së, për sa kohë që kërkuari ka pretenduar se në kohën e kryerjes së veprave penale ai nuk kishte mbushur moshën 18 vjeç, për rrjedhojë dënimi me burgim i dhënë ndaj tij duhej të ishte i përgjysmuar.

Procesi i parë

4. Më datë 4.5.2016 kërkuari i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier me kërkesë për shuarjen e dënimit penal me burgim të caktuar me vendimin nr. 319/2001 të po asaj gjykate për shkakun e parashkrimit të ekzekutimit të dënimit. Sipas tij, referuar nenit 51 të KP-së së kohës, dënimi që mund të caktohej për të, në çdo rast nuk mund të ishte më shumë se 12 vjet e 6 muaj burgim. Sipas kërkuarit, për sa kohë që nga dita kur vendimi i dënimit kishte marrë formë të prerë (data 20.12.2001) kishin kaluar më shumë se 10 vjet,

bazuar në nenin 68, shkronja “b”, të KP-së, ekzekutimi i dënimit ndaj tij ishte parashkruar.

5. Me vendimin nr. 62-2017-4603 (1613), datë 5.10.2017, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier ka vendosur rrëzimin e kërkesës si të pabazuar në prova dhe ligj. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka ushtruar ankim në Gjykatën e Apelit Vlorë, e cila, me vendimin nr. 373, datë 29.5.2018, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë. Mbi bazën e rekursit të kërkuetit çështja është regjistruar në Gjykatën e Lartë më datë 31.10.2018 dhe sipas të dhënave të publikuara në faqen zyrtare të kësaj gjykate statusi i saj vijon të jetë “*Në proces*”.

Procesi i dytë

6. Më datë 16.5.2016, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit penal të formës së prerë nr. 319/2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, prishjen e tij dhe rigjykimin e çështjes. Sipas kërkuetit, vendimi penal duhej të rishikohej bazuar në nenin 449, pika 1, të Kodit të Procedurës Penale (KPP), në nenin 51, pika 4, të ligjit nr. 10193, datë 3.12.2009, “Për marrëdhëniet juridiksionale me autoritetet e huaja në fushën penale” dhe në vendimin nr. 21, datë 29.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*), pasi gjykimi i çështjes penale ishte zhvilluar në mungesë të tij dhe ai ishte ekstraduar nga jashtë shtetit për ekzekutimin e atij vendimi.

7. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 5, datë 18.1.2018, ka shpallur moskompetencën e saj lëndore, duke ia dërguar aktet Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, bazuar në parashikimet e reja ligjore të KPP-së, të miratuara me ligjin nr. 35/2017, që përcaktojnë gjykatën e shkallës së parë që ka dhënë vendimin si gjykata kompetente për shqyrtimin e kërkesës për rishikim.

8. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr. 427, datë 8.3.2018, ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikimin e vendimit penal të formës së prerë. Mbi bazën e ankimit të kërkuetit, Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 339, datë 5.6.2018, ka prishur vendimin e gjykatës së shkallës së parë duke e kthyer çështjen për rigjykim. Në rigjykim, me vendimin nr. 21, datë 14.1.2019, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier ka vendosur përsëri mospranimin e kërkesës për rishikim, vendim i cili në vijim është lënë në fuqi me vendimin nr. 224, datë 11.4.2019 të Gjykatës së Apelit Vlorë. Kërkuesi nuk ka paraqitur rekurs kundër vendimit të gjykatës së apelit. Sipas kërkuetit, pas përfundimit të procesit gjyqësor me

objekt korrigjimin e gabimit material në vendimin penal nr. 319/2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier (*procesi i tretë*), ai ka humbur interesin për vazhdimin e procesit të rishikimit të këtij vendimi, për sa kohë që e drejta e tij ishte realizuar me vendimin e formës së prerë nr. 138, datë 20.7.2017 të Gjykatës së Apelit Vlorë.

Procesi i tretë

9. Më datë 26.5.2016, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier me kërkesë për korrigjimin e gabimit material në vendimin penal të formës së prerë nr. 319/2001 të po asaj gjykate, me pretendimin se dënimi i dhënë për të prej 25 vjetësh burgim nuk ishte përgjysmuar konform detyrimit të përcaktuar në nenin 51 të KP-së.

10. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr. 2144, datë 28.12.2016, ka vendosur rrëzimin e kërkesës si të pabazuar në prova dhe ligj, me arsyetimin se pretendimi i kërkuetit nuk është i drejtë dhe se baza ligjore e kërkesës nuk është e saktë, pasi pretendimi bazohet në nenin 114 të KPP-së, i cili nënkupton ndreqjen e gabimeve materiale në urdhrat dhe vendimet e gjykatës, ndërkohë që mosaplikimi i nenit 51 të KP-së në rastin konkret nuk është gabim material në kuptim të këtij neni, por i përket zgjidhjes në themel të çështjes. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur ankim në gjykatën e apelit.

11. Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 138, datë 20.7.2017, ka ndryshuar vendimin e gjykatës së shkallës së parë dhe, duke e gjykuar çështjen në fakt, ka vendosur ndreqjen e gabimit në vendimin penal nr. 319/2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier në këtë mënyrë: “*Aplikimin e nenit 51 të Kodit Penal duke përgjysmuar dënimin e caktuar ndaj të pandehurit Viktor Ymeraj prej 25 (njëzet e pesë) vjet burgim, sipas këtij vendimi*”. Sipas gjykatës së apelit, vendimi nr. 319/2001 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier në pjesën arsyetuese dhe vendimmarrëse të tij ka një gabim material të dukshëm që lidhet me mosaplikimin e nenit 51 të KP-së, ndërsa rezulton se kërkuesi ka qenë nën moshën 18 vjeç në kohën e kryerjes së veprës penale, ndaj dënimi i tij nuk mund të jetë më shumë se gjysma e dënimit të parashikuar nga ligji për atë vepër penale. Sipas asaj gjykate, aplikimi i nenit 51 të KP-së nuk është e drejtë ose prerogativë e gjykatës që gjykon çështjen, por një detyrim i përcaktuar me ligj dhe i detyrueshëm për t’u zbatuar nga gjykata. Aplikimi i një dënimi që nuk parashikohet nga ligji përbën gabim material nga ana

e gjykatës që ka shqyrtuar çështjen dhe, si i tillë, duhet të ndreqet, pasi çdo disponim i kundërt do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të kërkuesit, duke u urdhëruar nga gjykata një dënim në kundërshtim me dispozitat materiale penale dhe mënyrën e caktimit të dënimit. Gjykata e apelit e ka gjetur të pabazuar arsyetimin e gjykatës së shkallës së parë, sipas së cilës kompetente për shqyrtimin e pretendimit të kërkuesit është Gjykata e Lartë, pranë së cilës ai kishte paraqitur kërkesë për rishikimin e vendimit penal të formës së prerë, për sa kohë ajo lidhej me të drejtën e të dënuarit që ekstradohej dhe nuk kishte të bënte me themelin e çështjes penale në ngarkim të tij, për më tepër kur Gjykata e Lartë ende nuk kishte disponuar për pranimin e saj. Kundër këtij vendimi ka paraqitur rekurs Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit Vlorë.

12. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, pas shqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore, me vendimin nr. 00-2023-739(45), datë 8.2.2023, bazuar në nenin 441, pika 1, shkronja “b”, të KPP-së, ka vendosur prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë. Sipas Kolegjit Penal, vendimi i gjykatës së apelit është marrë në zbatim të gabuar të ligjit material procedural, për sa kohë që e ka konsideruar “gabim material”, sipas nenit 114 të KPP-së, ometimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, në vendimin objekt kërkesë për korrigjim, për të aplikuar në favor të të pandehurit të mitur nenin 51 të KP-së. Kolegji Penal ka theksuar se procedura e korrigjimit të gabimit material lejohet ekskluzivisht në rastet kur bëhet fjalë për të eliminuar mospërputhjen midis shqiptimit formal të një vendimmarrjeje dhe përmbytjes në thelb të saj, duke vlerësuar se qëndrimi i gjykatës së apelit për të kualifikuar në cilësinë e gabimit material ometimin e gjykatës së themelit në caktimin e dënimit ndaj kërkuesit, përbën një ndërhyrje në drejtim të modifikimit thelbësor të disponimit të vendimit të gjykatës që ka caktuar dënimin dhe, në këto kushte, si të papajtueshëm me thelbin e parimit të procedurës së korrigjimit të gabimit material.

13. Nga ana tjetër, Kolegji Penal ka vërejtur se referuar pretendimit konkret të kërkuesit, i kualifikuar si gabim material nga gjykata e apelit nën justifikimin e paligjshmërisë së dënimit të caktuar ndaj tij, pa paragjykuar këtë konkluzion të saj, duke evidentuar pa asnjë ekuivok se caktimi i këtij dënimi në këto kushte përbën një dënim të paligjshëm, në

të njëjtën kohë konsideron se paligjshmërisë së këtij dënimi nuk mund t'i jepet zgjidhje, në kuptimin e korrigjimit të saj, me procedurën e ndreqjes së gabimit material, por vetëm nëpërmjet goditjes së vendimit të dënimit në rrugën normale të ankimit në të gjitha shkallët e gjyqësorit, pa përjashtuar edhe rrugën e paraqitjes së ankimit të jashtëzakonshëm në formën e rishikimit të vendimit (në eventualitetin e formës së prerë të tij).

Procesi i katërt

14. Më datë 12.6.2023, në Gjykatën e Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Fier është regjistruar kërkesa e kërkuesit me objekt rishikimin e vendimit penal të formës së prerë nr. 319/2001 të asaj gjykate dhe aplikimin e nenit 51 të KP-së, duke përgjysmuar dënimin e caktuar ndaj tij me këtë vendim. Sipas kërkuesit, vendimi penal në fjalë duhej të rishikohej bazuar në nenin 450, shkronja “c”, të KPP-së, me pretendimin se dënimi me burgim i caktuar ndaj tij kapërcen maksimumin e parashikuar nga ligji penal i kohës për këtë lloj dënimi për të miturin, ndërkohë që pas këtij vendimi ka dalë një provë e re që tregon se vendimi është i gabuar, duke iu referuar për këtë vendimit nr. 00-2023-739(45), datë 8.2.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë në procesin e tretë.

15. Gjykata e Shkallës së Parë e Juridiksionit të Përgjithshëm Fier, në dhomë këshillimi, me vendimin nr. (62-2023-2586)781, datë 26.6.2023, ka vendosur mospranimin e kërkesës, me arsyetimin se ishte paraqitur jashtë afatit ligjor 30-ditor nga marrja dijeni për vendimin objekt kërkesë për rishikim dhe se nuk ekzistonte asnjë prej shkaqeve të rishikimit. Këtij vendimi i është dhënë forma e prerë nga sekretaria gjyqësore e asaj gjykate mbi shkakun se nuk është paraqitur ankim brenda afatit ligjor.

16. Ndërkohë, më datë 4.10.2023, në Gjykatën e Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Fier është regjistruar kërkesa e kërkuesit nëpërmjet së cilës ka kërkuar deklarimin e pavlefshmërisë absolute të aktit të njoftimit të vendimit penal nr. 62-2023-2586(781), datë 26.6.2023 të kësaj gjykate, urdhërimin e sekretarisë për të kryer korrigjimet e nevojshme dhe regjistrimin e ankimit ose, në alternativë, rivendosjen në afat të së drejtës së ankimit kundër këtij vendimi. Kjo kërkesë është pranuar nga ajo gjykatë me vendimin e datës 8.2.2024.

17. Në këto kushte, procesi gjyqësor në lidhje me kërkesën për rishikimin e vendimit është në vijim,

ndërsa çështja tashmë, mbi ankimin e kërkuarit, do t'i nënshtrohet shqyrtimit nga Gjykata e Apelit e Juridiksionit të Përgjithshëm Fier.

Procesi kushtetues

18. Më datë 12.6.2023 kërkuari i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual, me objekt shfuqizimin e vendimit nr. 00-2023-739(45), datë 8.2.2023 të Gjykatës së Lartë, i dhënë në përfundim të *procesit të tretë gjyqësor*, me objekt korrigjimin e gabimit material në vendimin penal të formës së prerë nr. 319/2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier.

19. Kolegji i Gjykatës, më datë 29.9.2023 ka vendosur kalimin e kësaj çështjeje për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve dhe kjo e fundit, me vendimin e datës 5.10.2023, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

20. **Kërkuari**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se vendimi i Gjykatës së Lartë i ka cenuar të drejtën për proces të rregullt ligjor, në drejtim të:

20.1. *Parimit të mosdënimit pa ligj*, të garantuar nga neni 29 i Kushtetutës dhe neni 7 i KEDNJ-së, pasi në kohën e kryerjes së veprës penale kërkuari ka qenë i mitur. Dënimi i caktuar për të ka marrë formë të prerë në gjykatën e shkallës së parë, e cila e ka dënuar me 25 vjet burgim, çka përbën maksimumin e ndëshkimit për ligjin e kohës. Gjykata ka pasur detyrimin për të aplikuar nenin 51 të KP-së, i cili parashikon se për të miturit, të cilët në momentin e kryerjes së veprës penale janë nën 18 vjeç, dënimi nuk mund të jetë më shumë se gjysma e dënimit. Në aplikim të kësaj dispozite penale, dënimi për kërkuarin nuk mund të kalonte 12 vjet e 6 muaj burgim. Kjo dispozitë është ometuar nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, duke i caktuar një dënim më të rëndë se ai që ishte i zbatueshëm në momentin e kryerjes së veprës penale. Mosaplikimi i nenit 51 të KP-së duhej të ishte korrigjuar nga Gjykata e Lartë, duke lënë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit si mjeti i fundit në dispozicion për kërkuarin.

20.2. *Parimit të barazisë përpara ligjit*, të garantuar nga neni 18, pika 1, i Kushtetutës, pasi dënimi i caktuar pa ligj i ka mohuar kërkuarit përfitimin e të drejtave njësoj si të dënuarit e tjerë të mitur, si dhe të drejtën e shuarjes së dënimit për shkak të

parashkrimit, pasi vendimi i dënimit është vënë në ekzekutim më datë 25.4.2016, në tejkalim të afatit 10-vjeçar që parashikon neni 68, shkronja “b”, i KP-së për parashkrimin e dënimeve deri në 15 vjet burgim. Megjithatë, referuar dënimit prej 25 vjetësh burgim, kjo kërkesë e kërkuarit është rrëzuar nga të dyja shkallët e gjyqësorit, ndërsa ai vijon të vuajë prej 7 vjetësh një dënim, ekzekutimi i të cilit është parashkruar. Vendimi i Gjykatës së Lartë ka zgjatur pasojat e paligjshmërisë dhe ka mohuar të drejtat e kërkuarit.

21. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

21.1 Kërkuari nuk legjitimohet, pasi nuk plotësohet kriteri i shterimit të mjeteve juridike në dispozicion. Vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë nuk është përfundimtar në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, pasi jo vetëm që nuk vendos në mënyrë përfundimtare për thelbin e së drejtës së kërkuarit, që ka të bëjë me fajësinë ose pafajësinë për veprën penale për të cilën ai akuzohet, por nuk provohet se nëpërmjet kësaj procedure gjykata ka cenuar të drejtat themelore të kërkuarit, të cilat mbrohen gjatë një gjykimi të mirëfilltë. Në këto rrethana, kërkuari duhet të shterojë mjetet e nevojshme ligjore për mbrojtjen e interesave të tij gjatë procesit të rishikimit të vendimit të themelit të çështjes, ku mund të ngrejë pretendime në lidhje me cilësimin juridik të fakteve, ose cenimin e të drejtave kushtetuese nga vendimi, si dhe të paraqesë prova në mbështetje të pretendimeve të tij, përfshirë edhe mbrojtjen në këtë gjykatë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

22. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues

individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

23. Gjykata vlerëson se kërkuksi, si individ, legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit është dhënë vendimi i kundërshtuar, duke provuar interesin e tij në çështjen e parashtruar.

24. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, Gjykata vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që individit pretendon se i janë cenuar nga akti i pushtetit publik. Qëllimi i këtij neni të Kushtetutës është, ndër të tjera, të mundësojë, brenda sistemit gjyqësor të zakonshëm, parandalimin ose riparimin e shkeljeve të pretenduara, përpara se të tilla pretendime të paraqiten në Gjykatë. Ky kriter kërkon shfrytëzimin në rrugë normale të mjeteve juridike efektive, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Shterimi i mjeteve përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuksi, i cili përpara se t’i drejtohet Gjykatës duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet juridike të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura. Mjetet juridike shterojnë kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi. Nga ana tjetër, duhet theksuar se bëhet fjalë për shterimin e mjeteve juridike *efektive*, në kuptimin e shterimit të atyre mjeteve që janë të afta për të rivendosur të drejtën që pretendohet se është shkelur (*shih vendimet nr. 3, datë 17.2.2022; nr. 38, datë 2.12.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Subjekti i interesuar ka prapësuar se kërkuksi nuk legjitimohet, pasi nuk plotësohet kriteri i shterimit të mjeteve juridike në dispozicion. Sipas tij, vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë nuk është përfundimtar në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, pasi nuk vendos në mënyrë përfundimtare për thelbin e së drejtës së kërkuksit, që ka të bëjë me fajësinë ose pafajësinë për veprën penale për të cilën ai akuzohet,

sikundër as nuk provohet se nëpërmjet kësaj procedure gjykata ka cenuar të drejtat themelore të tij, të cilat mbrohen gjatë një gjykimi të mirëfilltë. Kërkuksi duhet të shterojë mjetet e nevojshme ligjore për mbrojtjen e interesave të tij gjatë procesit të rishikimit të vendimit të themelit të çështjes, ku mund të ngrejë pretendime në lidhje me cilësimin juridik të fakteve ose cenimin e të drejtave kushtetuese nga vendimi, si dhe të paraqesë prova në mbështetje të pretendimeve të tij, përfshirë edhe mbrojtjen në këtë gjykatë.

26. Gjykata vëren se kërkuksi i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual, duke ngritur pretendime për vendimin e kundërshtuar të Gjykatës së Lartë të dhënë në përfundim të procesit gjyqësor të vënë në lëvizje nga kërkuksi, në kuptim të nenit 114 të KPP-së, për korrigjimin e gabimit material në vendimin penal të formës së prerë nr. 319/2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier dhe nisur nga natyra e pretendimeve të kërkuksit ajo do ta trajtojë prapësimin e subjektit të interesuar së bashku me themelin e pretendimeve.

27. Për sa i përket legjitimitetit *ratione temporis*, bazuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, afati për paraqitjen e ankimit kushtetues individual është 4 muaj nga konstatimi i cenimit të së drejtës. Në këtë drejtim, Gjykata ka vlerësuar se si datë e fillimit të afatit ligjor për paraqitjen e ankimit kushtetues individual, që i korrespondon momentit të konstatimit të cenimit, është data e marrjes dijeni efektivisht për vendimin gjyqësor të marrë në ushtrim të mjetit të fundit ankimor. Në rastin kur ankimi ka të bëjë me një vendim të Gjykatës së Lartë, data e marrjes dijeni konsiderohet data në të cilën vendimi i arsyetuar bëhet i disponueshëm për palët përmes depozitimit të tij në sekretarinë gjyqësore dhe publikimit në faqen zyrtare, ose njoftimit elektronik të tij, në rast se palët kanë lënë të dhënat elektronike të kontaktit (*shih vendimin nr. 42, datë 19.9.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Gjykata vëren se vendimi gjyqësor i kundërshtuar i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë mban datën 8.2.2023, ndërsa kërkesa është paraqitur në Gjykatë më datë 12.6.2023. Rezulton se kërkuksi është njoftuar për vendimin e kundërshtuar më datë 11.5.2023, në adresën elektronike të përfaqësuesit të tij, ndaj është kjo datë momenti nga i cili fillon afati ligjor 4-mujor i përcaktuar nga neni 71/a, pika 1,

shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000. Për rrjedhojë, kërkuesi legjitimohet edhe *ratione temporis*.

29. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, kërkuesi ka pretenduar cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj dhe parimit të barazisë përpara ligjit, të cilat përfshihen në juridiksionin kushtetues. Megjithatë, duke marrë në konsideratë thelbin e pretendimeve të parashtruara në kërkesë, Gjykata çmon t'i analizojë pretendimet e kërkuesit, në vijim, në këndvështrim të parimit të mosdënimit pa ligj.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj

30. Sipas kërkuesit, në kohën e kryerjes së veprës penale ai ka qenë i mitur ndaj gjykata ka pasur detyrimin për të aplikuar nenin 51 të KP-së, i cili parashikon se për të miturit, të cilët në momentin e kryerjes së veprës penale janë nën 18 vjeç, dënimi nuk mund të jetë më shumë se gjysma e dënimit, ndaj, në aplikim të kësaj dispozite penale, dënimi për të nuk mund të kalonte 12 vjet e 6 muaj burgim. Kjo dispozitë, sipas kërkuesit, është ometuar në zbatim nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, duke i caktuar një dënim më të rëndë se ai që ishte i zbatueshëm në momentin e kryerjes së veprës penale. Mosaplikimi i nenit 51 të KP-së duhej të ishte korrigjuar nga Gjykata e Lartë duke lënë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit si mjeti i fundit në dispozicion për kërkuesin. Dënimi i caktuar pa ligj i ka mohuar kërkuesit përfitimin e të drejtave njësoj si të dënuarit e tjerë të mitur, si edhe të drejtën e shuarjes së dënimit për shkak të parashkrimit të ekzekutimit. Vendimi i Gjykatës së Lartë ka zgjatur pasojat e paligjshmërisë dhe ka mohuar të drejtat e kërkuesit.

31. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, nuk ka parashtruar prapësime në lidhje me bazueshmërinë në themel të pretendimeve të kërkuesit, por ka mbajtur qëndrimin se ato duhet të shqyrtohen gjatë procesit të rishikimit të vendimit penal të dënimit.

32. Gjykata ka theksuar se e drejta për të mos u dënuar pa ligj, e sanksionuar në nenin 29 të Kushtetutës dhe në nenin 7 të KEDNJ-së, është një element thelbësor i shtetit të së drejtës. Ky parim duhet të interpretohet dhe zbatohet në mënyrë që të ofrojë garanci efektive kundër ndjekjes, deklarimit fajtor dhe dënimit arbitrar. Çdo vepër penale duhet të parashikohet me ligj dhe individit duhet të jetë objektivisht në gjendje të kuptojë përmbajtjen e normës penale dhe, nëse është e nevojshme, me ndihmën e interpretimeve gjyqësore të saj, se çfarë

veprimesh ose mosveprimesh do ta bëjnë atë përgjegjës penalisht. Kur bëhet fjalë për mundësinë e individit për të parashikuar pasojat e veprimeve të tij, nuk është e thënë që të nënkuptohet një qartësi absolute. Ligji duhet të jetë në gjendje të ndjekë rrethanat e ndryshme dhe, për këtë arsye, një standard i një parashikueshmërie të arsyeshme është i mjaftueshëm (*shih vendimet nr. 32, datë 30.5.2023; nr. 16, datë 15.6.2009; nr. 14, datë 17.4.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Parimi që vetëm ligji mund ta përcaktojë krimin dhe të parashikojë masën e dënimit, nënkupton që veprat penale dhe masat e dënimit për ndëshkimin e tyre duhet të jenë të përkufizuara qartësisht me ligj. Nocioni “ligj” nënkupton disa kushte cilësore, sidomos ato të mundësisë së qasjes dhe të parashikueshmërisë. Këto kushte cilësore duhet të përmbushen si për përkufizimin e një vepre penale, ashtu edhe për masën e dënimit që ajo nënkupton ose për shtrirjen e saj (*shih vendimin nr. 32, datë 30.5.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Duke iu kthyer rastit në shqyrtim, Gjykata konstaton se, sipas akteve të dosjes së procesit penal të themelit, përfshirë edhe vendimin gjyqësor përfundimtar, kërkuesi rezulton të jetë i datëlindjes 29.9.1982 dhe në kohën e kryerjes së veprës penale, më datë 24.7.2000, nuk kishte mbushur moshën 18 vjeç. Sipas nenit 51 të KP-së në fuqi në kohën e gjyqimit të çështjes përcaktohej se “për të miturit që në kohën e kryerjes së veprës penale nuk kanë mbushur moshën 18 vjeç, dënimi nuk mund të jetë më shumë se gjysma e dënimit që parashikon ligji për veprën penale të kryer.” Gjatë procesit gjyqësor të themelit të zhvilluar në vitin 2001 në mungesë të kërkuesit, pavarësisht se ai është përfaqësuar me avokat, as ky i fundit, as prokurori nuk ka evidentuar faktin e të qenit të mitur të kërkuesit në kohën e kryerjes së veprës penale, për rrjedhojë nuk i kanë kërkuar gjykatës aplikimin e nenit 51 të KP-së në kuadër të caktimit të dënimit penal ndaj tij. Po kështu, as gjykata e shkallës së parë nuk duket të ketë verifikuar moshën e kërkuesit në kohën e kryerjes së veprës penale, duke mos u shprehur as nëse në rastin konkret kishte vend për zbatimin e kësaj dispozite. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, në vendimin e saj nr. 319, datë 25.10.2001, ka arsyetuar se “(...) dënimi i kërkuesit në masën e kërkuar nga prokurori për veprat penale për të cilat ai akuzohet, si dhe dënimi përfundimisht me 25 vjet burg, do t’ia arrijë qëllimit të edukimit të tij dhe të personave të tjerë të lënduar me frymën e zbatimit të ligjit.” Ky vendim ka

marrë formë të prerë pa u ankimuar as nga mbrojtësi i kërkuarit, ndërkohë që në vitin 2016, pra rreth 15 vjet më pas, kërkuari është ekstraduar nga shteti grek për qëllim të ekzekutimit të vendimit penal që e ka dënuar atë me 25 vjet burgim.

35. Pas ekstradimit kërkuari ka filluar procedurat për kundërshtimin e vendimit nr. 319/2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, duke pasur si qëllim, në thelb, aplikimin e nenit 51 të KP-së. Kundërshtimi i këtij vendimi është kërkuar nga kërkuari nëpërmjet vënies në lëvizje të 4 proceseve gjyqësore, një prej të cilave (*ai me objekt "Shuarje dënimi"*) ndodhet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë, ndërsa një tjetër (*ai me objekt "Rishikim vendimi"*) ndodhet për shqyrtim në gjykatën e apelit.

36. Për sa i përket çështjes objekt ankimi kushtetues individual në Gjykatë, ajo me objekt "*Ndreqjen e gabimit material*", konstatohet se gjatë shqyrtimit në gjykatën e shkallës së parë nga ana e mbrojtësit të kërkuarit është kërkuar bashkimi i kësaj çështjeje me atë me objekt "*Shuarje dënimi*", meqenëse ndodheshin në të njëjtën fazë dhe kishin lidhje me njëra-tjetrën. Gjykata ka vendosur mospranimin e kësaj kërkesë, pasi nuk plotësoheshin kriteret e nenit 92 të KPP-së. Në përfundim, ajo ka vendosur edhe rrëzimin e kërkesës për korrigjimin e gabimit material me arsyetimin se baza ligjore nuk është e saktë, pasi mosaplikimi i nenit 51 të KP-së nuk ka të bëjë me gabim material në kuptim të nenit 114 të KPP-së, por me zgjidhjen e çështjes në themel.

37. Në vijim, mbi bazën e ankimit të kërkuarit, gjykata e apelit, me vendimin nr. 138, datë 20.7.2017, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe aplikimin e nenit 51 të KP-së, me arsyetimin se kjo gjykatë ka zbatuar dhe interpretuar gabim ligjin, pasi aplikimi i nenit 51 të KP-së është detyrim dhe jo e drejtë e gjykatave, çka nuk ishte përmbushur në rastin e dënimit të kërkuarit, duke qenë kështu para rastit të një gabimi material të dukshëm që duhet të korrigjohet përmes urdhërimit për aplikimin e kësaj dispozite penale. Mbi bazën e rekursit të prokurorit, pasi e ka shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore me praninë e palëve, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, duke arsyetuar mbi kuptimin e institutit të "*gabimit material*" dhe duke u shprehur se ometimi i aplikimit të nenit 51 të KP-së pa asnjë ekuivok përbën një

dënim të paligjshëm, por se paligjshmërisë së një dënimi të tillë nuk mund t'i jepet zgjidhje në kuptimin e korrigjimit të saj nëpërmjet procedurës së ndreqjes së gabimeve materiale, por vetëm nëpërmjet goditjes së vendimit të dënimit në rrugën normale të ankimit në të gjitha shkallët e gjyqësorit, pa përjashtuar edhe formën e jashtëzakonshme të ankimit, atë të rishikimit të vendimit (*shih paragrafin 27 të vendimit nr. 00-2023-739(45), datë 8.2.2023 të Kolegjit Penal*).

38. Ndërkohë, rezulton, gjithashtu, që kërkuari t'u jetë drejtuar gjykatave të zakonshme, në dy raste, edhe me kërkesë për rishikimin e vendimit gjyqësor të dënimit të dhënë në mungesë të tij. Në rastin e parë (*procesi i dytë gjyqësor*), Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr. 427, datë 8.3.2018, ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikimin e vendimit penal të formës së prerë. Mbi bazën e ankimit të kërkuarit, ky vendim është prishur nga Gjykata e Apelit Vlorë, e cila e ka kthyer çështjen për rigjykim, në të cilin, me vendimin nr. 21, datë 14.1.2019, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier ka vendosur përsëri mospranimin e kërkesës për rishikim, vendim i cili në vijim është lënë në fuqi me vendimin nr. 224, datë 11.4.2019 të Gjykatës së Apelit Vlorë. Ndaj këtij vendimi kërkuari ka vlerësuar të mos ushtrojë rekurs, për shkak se më parë, me vendimin nr. 138, datë 20.7.2017 të Gjykatës së Apelit Vlorë, atij i është pranuar kërkesa për ndreqjen e gabimit material në vendimin gjyqësor të formës së prerë nr. 319/2001, duke u urdhëruar aplikimi i nenit 51 të KP-së dhe përgjysmimi i dënimit të caktuar me këtë vendim. Edhe për sa i përket rastit të dytë (*procesi i katërt gjyqësor*), rezulton se Gjykata e Shkallës së Parë e Juridiksionit të Përgjithshëm Fier, me vendimin nr. 62-2023-2586(781), datë 26.6.2023, ka vendosur përsëri mospranimin e kërkesës për rishikimin e vendimit penal të formës së prerë, ndërkohë që me vendimin e saj të datës 8.2.2024 është pranuar kërkesa e kërkuarit për deklarimin e pavlefshmërisë absolute të aktit të njoftimit të këtij vendimi, urdhërimin e sekretarisë për të kryer korrigjimet e nevojshme dhe regjistrimin e ankimit ose, në alternativë, rivendosjen në afat të së drejtës së ankimit kundër tij.

39. Gjykata ka pohuar se detyra e saj është të vlerësojë nëse gjatë procesit gjyqësor ka pasur shkelje të të drejtave kushtetuese, si dhe nëse zbatimi i ligjit ka qenë eventualisht arbitrar, në kuptimin që

të bjerë ndesh haptazi me konceptin e gjykimit të drejtë të përcaktuar në nenin 42 të Kushtetutës. Ajo nuk vepron si gjykatë e shkallës së katërt dhe për këtë arsye vendimet e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm nuk vihen në dyshim, përveç rasteve kur gjetjet e tyre mund të konsiderohen si arbitrare ose haptazi të paarsyeshme. E thënë ndryshe, Gjykata vepron në rastin kur gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa një gjykatë e arsyeshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimin nr. 30, datë 29.5.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

40. Sipas Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), në të drejtën penale kërkesat e sigurisë juridike nuk janë absolute. Konsiderata të tilla si shfaqja e fakteve të reja ose zbulimi i një defekti thelbësor në procedurat e mëparshme që mund të ndikonte në rezultatin e çështjes, shkojnë të gjitha në favor të rihapjes së procedurave. Prandaj, ajo është shprehur se thjesht mundësia e rihapjes së një çështjeje penale është *prima facie* në përputhje me KEDNJ-në. Megjithatë, rrethana të veçanta të çështjes mund të tregojnë se mënyra në të cilën është përdorur ajo ka dëmtuar thelbin e një gjykimi të drejtë. Në veçanti, Gjykata duhet të vlerësojë nëse, në një çështje të caktuar, fillimi dhe kryerja e rishikimit janë ushtruar në atë mënyrë që të arrihet, sa më shumë e mundur, një ekuilibër i drejtë midis interesave të individit dhe nevojave për të siguruar efektivitetin e sistemit të drejtësisë penale (*shih Nikitin kundër Rusisë, nr. 50178/99, §§ 55-57, ECHR 2004 VIII*).

41. Po sipas GJEDNJ-së, kompetenca e gjykatave më të larta për rishikimin e vendimeve duhet të ushtrohet vetëm për të korrigjuar gabimet gjyqësore dhe gabimet e drejtësisë, dhe jo për të kryer një shqyrtim të ri. Rishikimi nuk duhet të trajtohet si një apel “i maskuar” dhe thjesht mundësia që të ketë dy pikëpamje për të njëjtën çështje nuk është një bazë për rigjykim. Një shmangie nga ky parim justifikohet vetëm kur është e nevojshme nga rrethana të një karakteri thelbësor dhe imponues (*shih Bujnița kundër Moldavisë, nr. 36492/02, datë 16 janar 2007, §20; Bota kundër Rumanisë, nr. 16382/03, datë 4 nëntor 2008, §§ 33 dhe 34*). Një dënim që shpërfill provat kryesore përbën një dështim të drejtësisë penale dhe lënia e gabimeve të tilla të pakorrigjuara mund të ndikojë seriozisht në drejtësinë, integritetin dhe reputacionin publik të

procedurave gjyqësore (*shih Lenskaya kundër Rusisë, nr. 28730/03, §§ 39 dhe 40, 29 janar 2009; Giuran kundër Rumanisë, nr.24360/04, § 39, GJEDNJ 2011 (ekstrakte)*). Në mënyrë të ngjashme, lënia në fuqi, pas procedurave të rishikimit, e një dënimi që shkel të drejtën për një gjykim të drejtë përbën një gabim vlerësimi që e përjetëson atë shkelje (*shih Yaremenko kundër Ukrainës (nr. 2), nr. 66338 /09, datë 30 prill 2015, §§ 52-56 dhe 64-67*).

42. Duke iu referuar rrethanave të kësaj çështjeje, Gjykata vëren se me vendim gjyqësor kërkuesit i ishte njohur e drejta që në vendimin penal të dënimit me 25 vjet burgim të aplikohet ulja e dënimit sipas nenit 51 të KP-së, për shkak të moshës së mitur në kohën e kryerjes së veprës penale. Me marrjen formë të prerë, për efekt të ekzekutueshmërisë së këtij vendimi, kërkuesi ka hequr dorë nga çdo mjet tjetër ankimi që kishte përdorur pavarësisht qëllimit për të cilin ushtrohen ato dhe rezultatit që mund të sillnin në të drejtën e cenuar. Po kështu, ajo vëren se Gjykata e Lartë, në kohën që ka shqyrtuar rekursin e prokurorit ndaj vendimit të gjykatës së apelit që kishte pranuar kërkesën e kërkuesit për ndreqjen e gabimit, ka qenë në dijeni edhe të ecures së proceseve të tjera gjyqësore.

43. Gjykata e Lartë, në rastin konkret, duke iu referuar procesit gjyqësor të vënë në lëvizje nga kërkuesi, si dhe shkaqeve e bazës ligjore mbi të cilën ai ka bazuar kërkesën për korrigjimin e gabimit material në vendimin penal të formës së prerë nr. 319/2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, nuk ka pasur hapësirë për të përcaktuar shkaqet e rishikimit ose të korrigjimit të një vendimi gjyqësor të formës së prerë, ndërkohë që ajo ka detyrimin të veprojë në përputhje me të drejtën procedurale dhe materiale penale të zbatueshme në çështjen mbi të cilën vihet në lëvizje. Në rastin konkret, pavarësisht shkakut të rekursit, në arsyetimin e vendimit të saj Gjykata e Lartë, ndonëse nuk e ka vënë në dyshim situatën faktike të pranuar nga gjykata e apelit dhe konkluzionin e saj për paligjshmërinë e dënimit, e ka lënë të nënkuptuar ekzistencën e një gabimi të dukshëm në zbatimin e ligjit në vendimin që e ka dënuar kërkuesin, për shkak të moszbatimit të nenit 51 të KP-së. Nisur nga fakti që kjo situatë ende nuk është riparuar nga gjykatat, pavarësisht mjeteve të përdorura nga kërkuesi, (i cili aktualisht është duke vuajtur një dënim dyfish më të lartë se sa ai që duhet të ishte duke vuajtur), Gjykata e Lartë me qëndrimin e saj nuk e ka përjashtuar mundësinë e përdorimit të

një mjeti juridik në dispozicion të kërkuarit për korrigjimin e gabimeve të kryera nga gjykatat e zakonshme në procesin e themelit, atij të rishikimit të vendimit, sikundër as mundësinë e efektivitetit të këtij mjeti.

44. Gjykata vlerëson të theksojë se ai gabim i mundshëm, i pohuar pozitivisht ose i nënkuptuar nga gjykatat e zakonshme në zbatimin e ligjit penal në procesin e themelit ndaj kërkuarit, është i asaj natyre që vë në diskutim pajtueshmërinë me Kushtetutën dhe KEDNJ-në të vendimit penal të dënimit të tij. Megjithatë, nuk i takon kësaj Gjykate të ripërcaktojë faktet e çështjes ose mënyrën e zbatimit dhe interpretimit të ligjit nga gjykatat e zakonshme. Referuar fakteve të çështjes konkrete në shqyrtim, edhe pse procedurat gjyqësore të procesit të themelit që kanë deklaruar fajtor dhe kanë dënuar kërkuarin potencialisht, duken arbitrare për sa kohë bëhet fjalë për lejimin e gabimeve të dukshme nga pikëpamja e ligjit të tilla që çojnë në “mohim të drejtësisë”, Gjykata nuk vë në dyshim vendimin e kundërshtuar të Gjykatës së Lartë në drejtim të mënyrës se si ajo ka interpretuar nenin 114 të KPP-së në rastin konkret. Gjithsesi, ajo gjykatë, duke pasur në vëmendje se vendimi i saj e zhvishte kërkuarin nga e drejta për të pasur një korrigjim të vendimit penal të dhënë ndaj tij nëpërmjet mjetit të zgjedhur nga ai në atë rast, ka identifikuar pasjen e një mundësie tjetër për kërkuarin për të kërkuar rihapjen e procesit ose rishikimin e vendimit penal të dhënë ndaj tij. Referuar këtij mjeti të rekomanduar nga Gjykata e Lartë, kërkuari ka vënë në lëvizje procesin (*e katërt*) përmes të cilit ka kërkuar rishikimin e vendimit të formës së prerë të dënimit të tij, ndaj Gjykata çmon të theksojë se në këtë proces gjykatat e zakonshme dhe prokuroria duhet të tregojnë kujdesin e duhur me qëllim mundësimin e riparimit të shkeljes potenciale të të drejtave kushtetuese të kërkuarit, pikërisht në lidhje me respektimin e parimit të mosdënimit pa ligj, riparim

ky i kërkuar nga kërkuari, tashmë prej 8 vjetësh, për të cilin ai ende nuk ka një përgjigje përfundimtare nga sistemi gjyqësor. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se të drejtat individuale, qoftë edhe të natyrës procedurale (këto të fundit të konceptuara në funksion dhe të garancive të të drejtave materiale), duhet të interpretohen gjithmonë në atë mënyrë që të jenë efektive (*shih vendimet nr. 56, datë 9.11.2023; nr. 6 datë 22.2.2022; nr. 5, datë 2.3.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

45. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj në procesin e kundërshtuar të përmbyllur me vendimin nr. 00-2023-739(45), datë 8.2.2023 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë është i pabazuar, sipas arsytimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj kërkesa rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë, më 7.3.2024.

Shpallur, më 8.4.2024.

Kryesuese: Marsida Xhaferllari

Anëtarë: Elsa Toska, Fiona Papajorgji, Genti Ibrahim, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Ilir Toska, Marjana Semini

Formati 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2024

Adresa: Rr. "Nikolla Jorga", Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Çmimi 256 lekë